modern klasikler

RAYMOND RADIGUET

İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN

Zeplin Kitap 32
Kitabın Özgün Adı: *Le Diable au corps*
©2015 Zeplin Kitap
ISBN: 978-605-9115-37-7
Sertifika No: 27938
Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Mayıs 2015

Yayın Yönetmeni: Erkan Aslan
Düzelti: Özge Bilge Gümüş
Dizgi ve Mizanpaj: Ulaş Kantemir
Kapak Tasarım: aArt
Baskı: Yıkılmazlar Basım Yay. Prom. ve Kağıt San.
Tic. Ltd. Şti. Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62/C
Güneşli - İstanbul (0212 630 64 73)
Matbaa Sertifika No: 11965

Zeplin Kitap, bir Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık kuruluşudur.
Merkez Mah. Kesir Sok. Çakmak Apt. No: 5/4 Çekmeköy/İstanbul
Tel: (0 216) 640 1979 / (0 542) 586 7961

bilgi@zeplinkitap.com
zeplinkitap.com
facebook.com/zeplinkitap
twitter.com/zeplinkitap

Raymond Radiguet (1903 – 1923) Fransız romancı ve şairdir. Gazetecilik ve edebiyat tutkusunun peşinden giderek liseyi bırakan Radiguet Picasso ve Jean Cocteau gibi isimlerle arkadaşlık kurmuştur. Paris edebiyat çevrelerince Bay Bebek (Monsieur Bébe) lâkabı takılan Radiguet *Orgel Kontu'nun Balosu* ve *İçimizdeki Şeytan* adlı iki roman yazmıştır. Erken yaşta, Paris'te tifodan ölmüştür. *İçimizdeki Şeytan* kitabı ancak ölümünden sonra yayımlanabilmiştir.

RAYMOND RADIGUET

İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN

fransızca aslından çeviren
alper turan

ZEPLİN
roman

Beni kınayacaklar. Fakat elimden ne gelir ki? Savaş ilan edilmeden birkaç ay önce on iki yaşıma basmış olmam benim suçum mu? Bu olağanüstü dönemde içinde bulunduğum sıkıntıları insan bu yaşta asla hissetmez kuşkusuz, ama dışarıdan göründüğünün aksine hiçbir şey bizi olgunlaştıracak güçte değildi ve yetişkin bir erkeği rahatsız edecek bu macera sırasında bir çocuk gibi davranmayı sürdürmekten başka çarem yoktu. Bu durumdaki tek kişi ben değildim. Arkadaşlarımın bu dönemden akıllarında kalanlar bizden büyüklerin hatıralarından oldukça farklı olacaktı. Beni kınayacak kişiler bu denli genç oğlanlar için savaşın ne anlama gelebileceğini tahmin etmeli: Dört yıl süren upuzun bir tatil.

Marne kıyısında, F....'de yaşıyorduk.

Ailem farklı cinsiyetler arasındaki arkadaşlıkları pek hoş karşılamazdı.. Hepimizin doğuştan sahip olduğu ve bizler idrak edemeden kendini gösteren şehvet, kaybolacağına iyice artmıştı.

Hiçbir zaman bir hayalperest olmadım. Benden daha ahmaklara hayal gibi görünen şey bana cam bir kapağın altında da olsa, kedinin gördüğü bir peynir di-

limi kadar gerçek geliyordu. Yine de cam kapak vardı, oradaydı.

Cam kırılırsa, camı kıran kişi kedinin sahibi olsa ve bu sırada ellerini kesmiş olsalar bile kedi bu fırsattan istifade ederdi.

On iki yaşıma kadar aşk aklımın ucundan bile geçmemişti, Carmen adında küçük bir kıza duyduklarım hariç; aşkımı kelimelere döktüğüm bir mektubu benden de genç bir çocuk aracılığıyla ona ulaştırmıştım. Bu aşkı bir randevu koparmak için kullanmıştım. Mektubum sabah, dersten önce onun eline geçmişti. Onun bana benzeyen tek kız olduğunu fark etmiştim, çünkü kıyafetleri düzgündü ve benim erkek kardeşimle gelmem gibi o da okula kız kardeşiyle geliyordu. Bu iki tanığın sessiz kalmaları için onları da bir şekilde evlendirmeyi tasarladım. Mektubumun son bölümünü de Matmazel Fauvette'e hitaben, okuma yazma bilmeyen kardeşim adına yazdım. Kardeşime bu müdahalemi ve tam da bizim yaşlarımızda olan, bu denli farklı isimlerle vaftiz edilmiş iki kız kardeşle karşılaşarak ne kadar şanslı olduğumuzu açıkladım. Beni çok şımartan ve asla azarlamayan ailemle birlikte öğle yemeği yiyip tekrar okula döndüğümde Carmen'in saygın terbiyesi konusunda yanlış bir kanıya varmış olduğumun üzülerek farkına vardım.

Arkadaşlarım sıralarına geçmişken ve ben dersliğin sonundaki dolaptan yüksek sesle okumak için kitapları almak amacıyla çömelmişken, müdür içeri girdi. Öğrenciler ayağa kalktılar. Müdürün elinde bir mektup vardı. Bacaklarım titriyordu, elimdeki kitaplar yere düştü, eğilip tekrar toplarken müdür de öğretmenle bir şeyler konuşuyordu. Ön sırada oturan öğrenciler hemen sınıfın

dibinde yüzü gittikçe kıpkırmızı kesilen bana döndüler, zira benim adımın fısıldandığını duymuşlardı. Sonunda müdür beni yanına çağırdı ve diğer öğrencilerin aklına yanlış fikirler sokmadan bana üstü kapalı bir ceza vermek isteyerek on iki satırlık bir mektubu hiç hatasız yazmış olduğum için beni tebrik etti. Bunu tek başıma yazıp yazmadığımı sordu, sonra da odasına kadar onu takip etmemi istedi. Fakat odasına gitmedik. Beni avluya çıkardı ve azarlama yağmuru başladı. Ahlaki değerlerimi en çok rahatsız eden şey bir genç kızın şerefini lekelemenin (ki kızın ailesi hiç vakit kaybetmeden müdüre koşmuşlardı) bir mektup kâğıdı çalmış olmak kadar ciddi bir mesele olarak görmesiydi. Bu mektubu bizim eve göndermekle tehdit etti. Yapmaması için ona yalvardım. Vazgeçti fakat mektubu saklayacağını ve ilk kabahatimde bu kötü davranışımı örtbas etmekten vazgeçeceğini söyledi.

Okuldaki bariz kabiliyetimin ve sahici tembelliğimin iyi bir öğrenci olarak kabul edilmeme sebep olması gibi, bu küstahlık ve pısırıklık karışımı da aynı şekilde bizimkilerin canını sıkar, kafalarını karıştırırdı.

Sınıfa döndüm. Öğretmen, ironiyle karışık bir tavırla, bana Don Juan diye seslendi. Bu isim, özellikle de benim bildiğim ama sınıftaki diğer çocukların bilmediği bir eserden alıntı yapmış olması yüzünden koltuklarımı oldukça kabarttı. Onun "Merhaba Don Juan" deyişi ve benim anlamış gülümsemem sınıfın gözündeki görüntümü değiştirdi. Belki çoktan küçük sınıflardan bir çocuğu, öğrenci tabiriyle, bir "kıza" mektup göndermek için görevlendirmiş olduğumu öğrenmişlerdi. Bu çocuğun adı "Ulak"tı, onu ismi yüzünden seçmemiştim ama yine de bu isim bana güven vermişti.

Saat birde, müdüre babama hiçbir şey söylememesi için yalvarıyorken, saat dörtte her şeyi babama anlatmak için yanıp tutuşuyordum. Hiçbir şey beni buna zorlamadı. Açık sözlü olmak adına bu itirafta bulunuyordum. Aslında babamın hiç kızmayacağını bildiğimden, bu serüveni öğrenmesinden memnun oluyordum.

Her şeyi itiraf ettim, tabii müdür beyin bir yetişkinmişim gibi bu durumdan kimseye bahsetmeyeceğine dair söz vermiş olmasının bende yarattığı gururu da ekledim. Babam bu aşk hikâyesini baştan sona uydurup uydurmadığımı merak etti. Bu yüzden müdür beyi ziyaret etti. Bu ziyaret sırasında da tesadüfen tüm bunların bir şaka olduğunu düşündüğünü söyledi. "Ne?" dedi müdür şaşırarak ve çok kızarak. "Bunu size anlattı mı? Sırf size anlatayım diye, öğrenirseniz onu öldüreceğinizi söyleyerek bana yalvardı."

Bu yalan müdür bey tarafından mazur görüldü ve toyluğuma verildi. Bu durum anında sınıfın gözünde saygımın artmasını ve öğretmenimin bana göz kırpmasını sağladı. Müdür bey öfkesini gizliyordu. Zavallı adamın benim bildiğim şeyden haberi yoktu: müdür beyin davranışıyla şaşkına dönen babam bu dönemi bitirene kadar bekleyip sonra da beni okuldan almaya karar vermişti. Haziran başlarıydı. Bu durumun ödüllerimin, taçlarımın üzerine gölge düşürmesini istemeyen annem ödül töreni sonrasına kadar sessizliğini korudu. Ödül günü geldiğinde, yalanının sonuçlarından dolayı hem kafası karışan hem de korkan müdürün adaletsizliği sayesinde tüm sınıftan yalnızca ben en başarılı öğrenci olmaya hak kazanıp, altın tacı almıştım. Fakat hesap yanlıştı; okul en iyi iki öğrencisini kaybetmişti, zira en başarılı öğrenci ödülünün sahibinin babası oğlunu okuldan almıştı.

Bizim gibi öğrenciler diğerlerini de yanına çekmek için tuzak görevi görürler.

Annem IV. Henri'ye gitmek için çok genç olduğum kanısındaydı. Ona göre bu şu anlama gelmekteydi: Trene binmek. Bu yüzden iki yıl evde kaldım ve tek başıma çalıştım.

Sınırsız eğlence konusunda oldukça azimli olduğum için eski sınıf arkadaşlarımın iki günde yapamayacağı işi dört saatte tamamlamayı başardığımdan günün yarısında özgürdüm. Gerçekten bize ait olduğunu düşündüğüm hatta kız kardeşlerimin Seine Nehri'nden bahsederken "Marne" dedikleri, Marne Nehri'nin kıyısında yalnız başıma yürüyüşlere çıkıyordum. Hatta babamın teknesiyle de geziyordum, babam yasaklıyor ama ben umursamıyordum; üstelik ona itaatsizlik etmekten değil de, bütünüyle ondan korktuğumu bile kendime itiraf edemiyordum. Tekneye uzanıyor ve kitap okuyordum. 1913 ile 1914 boyunca iki yüz kitap devirmiştim. İçinden tek bir tanesi bile kötü kitap olarak değerlendirilemezdi, hatta en iyileriydi, fikir olarak olmasa bile yetkinlik açısından öyleydi. Daha sonraları, ergenlerin erotik edebiyatı küçümsedikleri zamanda bile bu kitapların çocuksu hazlarından epey keyif almıştım ama o dönemlerde bunları okumayı hiç de arzulamamıştım.

Bu sürekli değişen boş vakit ve ders vakitlerimin dezavantajı tüm yılımı sahte bir tatile dönüştürmüş olmasıydı. Günlük çalışmalarım oldukça kısa sürüyordu fakat diğerlerinden daha az çalışmama rağmen, ben onlar tatildeyken de çalışmaya devam ediyordum ki bu durum, bir mantar tıpayı tüm ömrü boyunca kuyruğunun ucunda taşısa da aslında yalnızca bir aylığına

kuyruğuna tencere bağlanmasını tercih edebilecek bir kedininkine benziyordu.

Gerçek tatil vakti yaklaşıyordu fakat benim günlük rutinim eskisi gibi devam ettiğinden, bu durum beni pek ilgilendirmiyordu. Kedi hâlâ cam kapağın altındaki peyniri dikizliyordu. Fakat sonra savaş geldi. Camı tuzla buz etti. Sahiplerinin kışlayacak başka kedileri, endişelenecek daha büyük meseleleri vardı ve kedi gayet memnundu.

Açıkçası, Fransa'da herkes memnundu. Koltuğunun altında takdirnameleri olan çocuklar iş ilanlarının önünde toplanıyordu. Kötü öğrenciler ise evlerindeki kargaşadan yararlanıyordu.

Her gün akşam yemeğinden sonra, askeri trenlerin geçişini izlemek için evimizden iki kilometre ötede bulunan J... Garı'na gidiyorduk. Yanımıza çan çiçekleri alıyor ve askerlerin üzerine atıyorduk. İşçi tulumlarının içindeki kadınlar kırmızı şarapları bidonlara dolduruyor, çiçeklerle kaplanmış peronlara litrelerce şarap boca ediyordu. Bu sahneyi hatırladığımda hâlâ aklıma havai fişek gösterileri geliyor. Hiçbir zaman bunca şarap israf edilmemiş, bunca çiçek ölmemişti. Tüm camlarımızı bayraklarla süslemek zorundaydık.

Kısa süre sonra J...'ye gitmeyi bıraktık. Kız ve erkek kardeşlerim savaşa kızmaya başlamışlardı, çok uzun sürdüğünü düşünüyorlardı. Savaş onları deniz kıyısı gezilerinden mahrum bırakmıştı. Geç kalkmaya alışkınlardı ama şimdi sabah saat altıda çıkıp gazete almak zorundaydılar. Ne acınası bir eğlence! Fakat 20 Ağustos civarında bu küçük canavarlar tekrar umutlandılar. Büyüklerin kalkmak bilmediği yemek masasını terk etmek

yerine, babamın yola çıkmaktan, kaçmaktan bahsetmesini dinlemek için masadan ayrılmıyorlardı. Muhtemelen hiç ulaşım aracı kalmamıştı. Uzun süre bisikletle seyahat etmek gerekiyordu. Erkek kardeşlerim küçük kız kardeşimle alay ediyorlardı. Onun bisikletinin tekerlerinin çapı ancak kırk santimetreydi: "Seni yolda tek başına arkada bırakacağız." Kız kardeşim hıçkırıyordu. Bisikletleri temizlemek için ne kadar da istekliydiler! Artık tembellik bitmişti. Benimkini tamir etmeyi bile teklif ettiler. Şafak sökerken haberleri öğrenmek için uyanıyorlardı. Fakat herkes şaşkına dönerken, ben bu vatan sevgisinin altında yatan sebebi keşfettim: Bisikletle yolculuk! Hem de denize kadar! Bir deniz hiç bu kadar uzak ve keyifli olmamıştı. Daha çabuk yola koyulabilmek için tüm Paris'i yakabilirlerdi. Tüm Avrupa'yı korkutan şey onların yegâne umudu olmuştu.

Çocukların bencillikleri bizimkinden gerçekten çok mu farklı? Kırda geçen yaz günlerinde biz yağan yağmura lanet ederken, çiftçiler o yağmur için dua ederdi.

***

Öncesinde sinyallerini vermeyen bir felakete ender rastlanır. Avusturya'daki suikast, Caillaux davası üzerinde dolaşan kara bulutlar, deliliğe kadar varan, can çekişen bir hava yarattı. Aynı şekilde, benim savaş hakkındaki gerçek anılarım da savaş patlak vermeden öncesine dayanır.

Nedeni şu:

Erkek kardeşlerimle ben, beyaz keçisakalı ve kapüşonlu kıyafetiyle gülünç bir adam olan belediye meclis üyesi

komşumuz Maréchaud'yla dalga geçerdik. Herkes ona Maréchaud Baba derdi. Kapı komşusu olmamıza rağmen ona selam vermeyi reddederdik, bu onu öyle sinirlendirirdi ki bir gün kendini daha fazla tutamayıp sokakta yanımıza geldi ve "Bir meclis üyesini selamlamıyorsunuz demek!" dedi. Biz kaçtık. Bu kabalığın ardından düşmanlık başladı. Fakat bir belediye meclis üyesi bize ne yapabilirdi ki? Muhtemelen benimle yaşıt olan köpeğinin korkulacak bir tarafı olmadığı için iyice cesaretlenen kardeşlerim okula gidip gelirken adamın kapısını çalıp kaçarlardı.

14 Temmuz 1914'ten önceki gün, kardeşlerimle buluşmaya giderken, Maréchaudlar'ın evlerinin girişinde toplanmış bir kalabalık görmek beni şaşırttı. Budanmış ıhlamur ağaçları bahçenin sonundaki evlerini tam gizleyemiyordu. Aklını kaçırmış olan genç hizmetçileri çatıya çıkmıştı ve öğleden sonra saat ikiden beri aşağı inmeyi reddediyordu. Bu skandalla dehşete düşmüş olan Maréchaudlar evin tüm panjurlarını kapatmıştı ve evin sanki terk edilmiş gibi durması çatıdaki deli kadına daha da dramatik bir hal veriyordu. İnsanlar bağırıyor, işverenlerinin bu zavallı ruhu kurtarmak için kıllarını kıpırdatmamasına öfkeleniyordu. Kadın kiremitlerin üzerinde sendeliyor ama sarhoş gibi de görünmüyordu. Mütemadiyen beklemek isterdim orada ama annem tarafından gönderilen hizmetçimiz gelip bana kendi işime bakmamı hatırlattı. Yoksa kutlamadan mahrum kalacaktım. Ben babamı garda karşılamaya gidip gelene kadar hizmetçinin hâlâ çatıda olması için Tanrı'ya dua ederek, istemeye istemeye oradan ayrıldım.

Kadın hâlâ eski yerinde duruyordu ama kalabalık dağılmıştı, yalnızca Paris'ten gelen ve baloyu kaçırmamak adına eve gidip akşam yemeğini yemek için aceley-

le yürümekte olan yoldan geçenler kalmıştı. Yürürken yalnızca bir an dönüp kadına bakıyorlardı.

Yine de şimdiye kadar hizmetçi, halkın gözünde az çok üne kavuşmuştu. Alışılagelmiş şekilde açılış performansını, onun için spot lambaları görevi görecek şenlik ışıklarının altında gerçekleştirecekti. Ana caddedeki şenlik ışıklarından bahçede de vardı, çünkü Maréchaudlar evde yoklarmış gibi davranıyor olsalar da, saygın kimseler olduklarından ışıkları yakmamaya cesaret edememişlerdi. Bu suç evinin ürkütücülüğüne, çatısında bir amiral gemisinin köprüsünde dolaşır gibi dalgalanan saçlarıyla dolaşan bu kadının sesi büyük katkı sağlıyordu: Esrarengiz, gırtlaktan gelen, insanın tüylerini diken diken eden yumuşaklıkta bir sesti.

Küçük bir gönüllü itfaiyeci ekibi tüm gün başka işlerle uğraşıyorlardı. Akşam işlerinden çıktıktan sonra o sütçü, konfeksiyoncu ve çilingir grubu yangınları söndürüyorlardı; tabii ateş kendi kendine sönmediyse. Seferberlik ilan edildiğinden beri itfaiyecilerimiz devriye gezen, tatbikat yapan, akşam nöbetlerine çıkan bir çeşit gizemli milis gücü oluşturmuşlardı. Bu cesur adamlar sonunda göründü ve kalabalığı yardı.

Bir kadın öne çıktı. Belediye meclisinde Maréchaud'un rakibi olan bir üyenin karısıydı ve birkaç dakikadır yüksek sesle çılgın kadına destek oluyordu. İtfaiye şefine tavsiyeler verdi: "Nazikçe indirmeye çalışın onu, zavallı yavrucak kendisini dövdükleri bu evin işlerinden çok bunalmış. Ayrıca, eğer kovulmaktan, gidecek yeri olmamasından korkuyorsa ve bu yüzden bunu yaptıysa da söyleyin, onu ben yanıma alacağım. Hem de burada aldığının iki katını ödeyeceğim."

Bu zafer dolu yardımseverliğin kalabalık üzerinde pek bir etkisi olmadı. Bu kadın onları sinirlendiriyordu. Yalnızca çatıdaki kadının zapt edilmesiyle ilgileniyorlardı. İtfaiyeciler, altısı birden, giriş kapısını aştılar, evi kuşattılar ve dört taraftan duvara tırmanmaya başladılar. Ama içlerinden biri çatıya ulaştığı anda, kalabalık Guignol gösterisindeki çocuklar gibi bağırıp çağırmaya, kurbanı uyarmaya başladılar.

"Sessiz olun!" diye bağırdı kadın ama böyle demesi "Orada bir tane daha var! Orada biri daha var!" çığlıklarını ateşledi. Bağırışları duyan deli kadın kiremitlerle kuşandı ve çatıya ulaşan itfaiyecilerden birinin kasketinin üzerine kiremit fırlattı. Diğer beşi anında aşağı indiler.

Belediye meydanındaki galeriler, panayır alanları ve tezgâhlar, insanların akın akın gelmesi gerektiği günde müşteri azlığından yakınırken en azılı hödükler duvarlardan tırmanmış, çimenliğe tüneyip avlarını izlemeye koyulmuşlardı. Deli kadının neler söylediğini hatırlamıyorum ama sesinde kendisinin haklı diğer herkesin yanılıyor olduğundan emin birinin melankolik tınısı vardı. Bu gösteriyi panayır eğlencelerine tercih eden hödükler yine de zevklerini ikiye katlamak istiyorlardı. Kendileri orada yokken deli kadının yakalanmasından korkarak, atlıkarıncada hızlı bir tur atmak için koşturuyorlardı. Daha duyarlı olan diğerleri, ıhlamur ağaçlarının dallarına kurulmuş; Vicennes bölüğünü selamlar gibi, Bengale ateşlerini veya maytapları ateşlemekten oldukça memnunlardı.

Tüm bu gürültünün ve ışıkların ortasında evlerine kapanmış olan Maréchaud çiftinin ne kadar endişeli oldukları tahmin edilebilir.

Hayırsever kadının kocası olan belediye meclis üyesi girişin hemen yanındaki alçak duvara tırmandı ve ev sahiplerinin yüreksizliğine değinen doğaçlama bir konuşma yaptı. Böylece çevreden alkış topladı.

Kendisini alkışladıklarını düşünen deli kadın iki kolunun altındaki kiremit öbeğiyle halkı selamladı, zira ne zaman bir itfaiyeci kaskının parladığını görse kiremitleri fırlatıyordu. Soğuk bir sesle, sonunda kendisini anladıkları için teşekkür etti. Onun bu hali batan geminin güvertesinde tek başına duran bir kadın kaptanı anımsattı bana.

Kadından yorulan kalabalık dağıldı. Ben babamla birlikte biraz daha kalmak isterken annem çocukların midelerini bulandırma ihtiyaçlarını tatmin etmek için onları panayırdaki hız trenine götürdü. Aslında ben bu ihtiyacı kardeşlerimden daha şiddetli bir şekilde hissediyordum. Kalbimin daha hızlı ve düzensizce çarpmasını seviyordum. Fakat bu yoğun şiirsel gösteriyi daha eğlenceli buluyordum. "Betin benzin atmış," dedi annem. Bengale ateşlerini bahane ettim. Üzerime yeşil bir renk verdiklerini söyledim.

"Korkarım bu durum onu çok etkileyecek," dedi annem babama.

"Ah, kimse ondan daha vurdumduymaz değildir," diye cevap verdi babam. "Derisi yüzülen bir tavşan hariç her şeyi izleyebilir o."

Babam orada kalmam için böyle söylüyordu. Fakat biliyordu ki bu gösteri beni allak bullak ediyordu. Aynı şeyin onun için de geçerli olduğunu hissediyordum. Daha iyi görebilmek için beni omuzlarına almasını istedim. İşin aslı, bayılmak üzereydim, bacaklarım beni taşıyamıyordu artık.

Şimdi yalnızca on beş yirmi kişi kalmıştık. Trompet sesleri duyuluyordu. Ses meşale alayından geliyordu.

Deli kadın bir anda yüzlerce meşaleyle aydınlandı, sanki spot ışıklarının yumuşak huzmesinin ardından, yeni bir yıldızı fotoğraflayabilmek için magnezyum patlatılmıştı. Sonra, kadın ya dünyanın sonunun geldiğini ya da kendisini almaya geldiklerini düşünerek, elveda der gibi elini sallayıp kendini çatıdan attı, korkunç bir şekilde güneşliğe çarptı ve aşağıdaki taş merdivene kafa üstü düştü. O âna dek her şeye katlanmaya çalışsam da şimdi kulaklarım uğuldamaya başlamıştı ve kalbim duracak gibi oldu. Ama insanların, "Hâlâ yaşıyor," diye bağırdıklarını duyduğumda, farkında olmadan babamın omuzlarından düştüm.

Kendime geldiğimde, babam beni Marne kıyısına götürmüştü. Geç vakte kadar çimlerin üzerinde hiç konuşmadan kaldık.

Geri dönerken giriş kapısının arkasında beyaz bir siluet, hizmetçinin hayaletini, gördüğümü sandım! Fakat bu yatak takkesi içinde hasarına, güneşliğine, kiremitlerine, çiçek tarhlarına, kana bulanmış basamaklara, harap olmuş saygınlığına bakan Maréchaud Baba'ydı.

Bu bölümü anlatmakta özellikle ısrarcı oluyorsam bunun sebebi savaşın ne kadar garip bir dönem olduğunu ve şiirsel şeylerin göz alıcı şeylerden beni çok daha fazla etkilediğini en iyi şekilde anlatmak istememdir.

***

Topçu ateşini duymuştuk. Meaux yakınlarında çatışma vardı. Bazı insanlar Uhlanlar'ın[1] Lagny civarında, evimizden on beş kilometre ötede ele geçirildiğini söylüyorlardı. Halam olayların başladığı ilk günlerde saatlerini ve sardunya saksılarını bahçeye gömüp kaçan bir arkadaşından bahsederken, eski kitaplarımızı yanımıza nasıl alacağımızı sordum babama; kaybetmenin pahalıya patlayacağı şeyler onlardı benim için.

Sonunda, biz tam kaçmak üzereyken, gazeteler bunun boşuna olduğunu duyurdular.

Kız kardeşlerim yaralılara sepetlerce armut götürmek için J...'ye gidiyorlar artık. Bu şekilde suya düşen planlarınızı bir nevi telafi ediyorlardı ki bunun vasat bir çaba olduğu da su götürmezdi – J...'ye ulaşana kadar sepetleri neredeyse tamamen boşalmış oluyordu!

IV. Henri Lisesi'ne başlamak zorundaydım ama babam beni bir yıl daha kırsalda tutmayı tercih etmişti. Kasvetli kış boyunca tek eğlence kaynağım gazete bayiine koşup en sevdiğim ve cumartesi günleri çıkan *Le Mot* gazetesinden edinmekti. Bu yüzden cumartesileri katiyen geç kalkmazdım.

Ardından bahar geldi ve ilk hovardalıklarımı canlandırdı. Bağış toplama bahanesiyle o bahar boyunca birkaç defa en güzel kıyafetlerimi kuşanıp genç bir kadınla yürüyüşe çıktım. Ben bir koli taşıyor, o da bir sepet rozet tutuyordu. İkinci bağış gününden sonra, yardım toplayan arkadaşlar boş günlerimi nasıl değerlendireceğimi bana öğretmiş, beni küçük bir kızın kollarına atmışlardı. Biz de o zamandan sonra sabahları toplayabileceğimiz kadar çok parayı toplamak için acele edi-

[1] Alman mızraklı süvari askeri. (ç.n.)

yor, tahsilatı öğle yemeğinde patroniçeye teslim ediyor ve günün geri kalanını Chennevieres Dağı eteklerinde yaramazlık yaparak geçiriyorduk. İlk defa bir arkadaşım oluyordu. Kız kardeşiyle birlikte bağış toplamayı da seviyordum. Hayatımda ilk defa aynı ben gibi yaşından olgun, kendi güzelliğine ve küstahlığına hayran başka bir oğlanla anlaşabiliyordum. Yaşıtlarımıza karşı duyduğumuz küçümseme bizi birbirimize daha da çok yaklaştırıyordu. Yalnızca kendimizin bir şeyleri anlama yetisine sahip olduğumuzu düşünüyorduk, kısacası yalnızca kendimizi kadınlara layık buluyorduk. Erkek olduğumuza inanıyorduk. Şans yüzümüze gülmüştü ve ayrılmayacaktık. René IV. Henri Lisesi'ne gidiyordu ve ben üçüncü sınıfta onunla aynı sınıfta olacaktım. Yunanca derslerini almasına gerek yoktu ama benim için büyük bir fedakârlıkta bulundu ve ailesini bu konuda ikna etti. Böylece birlikte kalabilecektik. İlk yılı kaçırdığı için, özel öğrenim almak zorundaydı. Önceki sene René'nin yalvarmaları karşısında Yunanca dersi almamasını onaylamak zorunda kalan René'nin ailesi şimdi bu durumu anlayamıyorlardı. Bunun benim etkim olduğunu düşünüyorlardı ve diğer sınıf arkadaşlarına katlanabiliyor olsalar da gerçekten onayladıkları tek arkadaşı bendim.

Hayatımda ilk defa hiçbir tatil günü üzerime yük olmamıştı. O zamanlar ilk defa kimsenin bulunduğu yaştan kaçamayacağını anladım ve benim de hoşuma gidecek şekilde, birilerinin bana özen gösterdiği anda ortaya çıkan tehlikeli kibrim bir buz parçası gibi eridi. Birlikte gerçekleştirdiğimiz gelişme kibrin bizi ilerlemek zorunda bıraktığı yolu yarıya indirmişti.

Okulun ilk gününde, René paha biçilemez bir yol gösterici oldu.

Onunla birlikte her şey zevkli hale geldi ve yalnızken tek bir adım bile atamayan ben günde iki kez IV. Henri Lisesi ile trene bindiğimiz Bastille Garı arasındaki yolu yürümeyi sever olmuştum.

Üç yıl bu şekilde, başka hiç kimseyle dostluk kurmadan, perşembe günlerine özgü küçük kızlarla oynadığımız yaramaz oyunlarımız dışında başka umudumuz olmadan geçti. O günlerde arkadaşımın ailesi oğlunun ve kızının arkadaşlarını çaya çağırarak masum bir şekilde bize bu fırsatı sağlar, hem bizler hem de kızlar oyun bahanesiyle önemsiz küçük zevklerin tadına bakardık.

***

Güzel mevsim geldiğinde, babam kardeşlerimi ve beni uzun yürüyüşlere çıkarmayı severdi. Gitmekten en çok hoşlandığımız yerlerden biri, bir metre genişliğinde bir nehir olan Morbras'nın kenarında, başka hiçbir yerde göremeyeceğiniz, adını unuttuğum çiçeklerle kaplı çayırları olan Ormesson'du. Tere ve nane kümeleri nehir kıyısındaki bataklık arazileri bir oraya bir buraya basan ayaklarımızdan gizlerdi. İlkbaharda binlerce pembe ve beyaz taç yaprakları suyun üzerinde yüzerdi. Bunlar mayıs tomurcuklarıydı.

1917 Nisan'ında bir Pazar günü, sık sık yaptığımız gibi ardından Ormesson'a yürümek zorunda olduğumuz La Varenne'e giden trene bindik. Babam La Varenne'de hoş insanlarla, Grangierler'le buluşacağımızı söyledi. Onları yalnızca bir resim sergisinin katalogunda kızları Marthe'ın ismini görmüş olduğum için tanıyordum. Bir defasında ailemin Mösyö Grangier'nin bir ziyaretinden

bahsettiklerini işitmiştim. Adam, on sekiz yaşındaki kızının yaptığı bir kutu resim getirmişti. Marthe hastaydı. Babası ona bir sürpriz yapmak istiyordu. Annemin başkanlığını yürüttüğü yardım derneğinin düzenlediği bir sergiye kızının sulu boya resimlerini dahil edecekti. Sulu boya resimleri oldukça sıradandı; fırçasını dilinin ucuna dokundurarak nemlendiren, desen derslerinde başarılı olan bir öğrencinin elinden çıktıkları hissediliyordu.

Grangierler bizi La Varenne İstasyonu'nda bekliyorlardı. Mösyö ve Madam Grangier aynı yaşlardaydı, ellilerine yaklaşıyor olmalılardı. Fakat Madam Grangier kocasından daha yaşlı görünüyordu; onun kabalığı, kısa boyu, ilk görüşte ondan hoşlanmamama sebep olmuştu.

Yürüyüş sırasında kadının sık sık kaşlarını birkaç dakika havaya kaldıracak şekilde yüzünü buruşturduğunu fark ettim. Ondan hoşlanmamak için elimde tüm nedenlerim vardı, bu yüzden de haksız olduğumu düşünerek kendime kızmamın gereği yoktu, ilgi çekici bir şekilde konuşmasını umdum. Fakat bu konuda da beni hayal kırıklığına uğrattı.

Baba düzgün bir adama benziyordu, askerlerinin kendisine hayran olduğu bir astsubaydı. Peki ama Marthe neredeydi? Anne babadan başka bize eşlik edecek kimsenin olmayacağı ihtimali tüylerimi ürpertmişti. Fakat o sonraki trenle geliyordu, "On beş dakika içinde burada olur," demişti Madam Grangier, "çünkü trene vaktinde yetişebilmek için hazır değildi. Kardeşi de onunla birlikte," dedi.

Tren gara girerken, Marthe vagonun merdivenlerinde ayakta duruyordu. "Tren durana kadar bekle," diye bağırdı annesi... Bu tedbirsizlik hoşuma gitmişti.

Oldukça alelade elbisesi ve şapkasıyla, insanların kendisi hakkındaki fikirlerine ne kadar az değer verdiğini kanıtlıyordu. On bir yaşındaymış gibi duran küçük bir çocuğa elini uzattı. Bu solgun, albino saçlı fakat tüm jestleriyle hastalığına ihanet eden çocuk onun kardeşiydi.

Yol boyunca Marthe ve ben önden yürüdük. Babam Grangierler'le birlikte arkadan geliyordu.

Kardeşlerim ise koşmasına müsaade olmayan bu yeni, çıtkırıldım küçük arkadaşlarıyla olmaktan sıkılıyorlardı.

Marthe'ın sulu boya çalışmalarına iltifatlar ettiğimde, tüm mütevazılığıyla onların sadece ödev olduğunu söyledi. O resimlere pek önem vermiyordu. Bana daha güzellerini, daha "stilize" çiçekleri gösterebilirdi. Daha yeni tanıştığımız için bu çiçekleri komik bulduğumu ona söylememenin daha iyi olacağı kanaatine varmıştım.

Şapkasının altından beni tam göremiyordu. O sırada ben onu gözlemliyordum.

"Annenize pek benzemiyorsunuz," dedim.

Bu bir iltifattı.

"İnsanlar bazen böyle söylüyorlar ama bizim eve geldiğinde, sana annemin gençlik fotoğraflarını gösterirm, gençlik haline çok benziyorum," dedi.

Bu cevap beni kahretti ve annesinin yaşına geldiğinde Marthe'ı asla görmemek için Tanrı'ya dua ettim.

Bu kederli cevabın yarattığı rahatsızlığı defetme isteğiyle ve bu cevabın yalnızca benim için kahredici olduğunu, zira şükür ki Marthe'ın annesini benim gördüğüm şekilde görmediğini pek de anlayamayarak, şöyle dedim:

"Saçlarını böyle yaparak hata etmişsin, bağlamadığında sana daha çok yakışır."

Bir kadına böyle bir şeyi daha önce hiç söylemediğim için kanım dondu. Sonrasında kendi saçlarımın nasıl durduğunu düşündüm.

"Anneme sorabilirsin (kendini haklı göstermeye ihtiyacı varmış gibi!); normalde saçlarımı bu kadar kötü yapmam ama zaten geç kalmıştım ve ikinci treni de kaçırmaktan korktum. Üstelik şapkamı çıkarmaya niyetim yoktu."

Merakla, "Nasıl bir kız," dedim kendi kendime, "Nasıl bir kız herhangi bir oğlanın saçlarını eleştirmesine izin verir ki?"

Edebi zevklerini tahmin etmeyi denedim; Baudelaire'i ve Verlaine'i biliyor olmasından memnun olmuş, benimkiyle aynı biçimde olmasa da onun Baudelaire'i sevme şeklinden hoşlanmıştım. Bir başkaldırı sezmiştim. Anne babası sonunda onun sevdiği ve sevmediği şeyleri kabullenmişti. Marthe ailesine güceniyordu, çünkü sadece şefkatli görünmek için böyle davranıyorlardı. Nişanlısı mektuplarında okuduğu şeylerden bahsediyor, bazı kitapları ona tavsiye ediyor bazılarını da okumasını yasaklıyordu. *Kötülük Çiçekleri*'ni okumasını yasaklamıştı. Nişanlı olmasına üzülerek şaşırmış, Baudelaire'den korkacak kadar aptal bir askere boyun eğmediğini öğrendiğim için ise keyiflenmiştim. Nişanlısının Marthe'ı sık sık şaşkınlığa uğrattığını hissetmek beni memnun etmişti. Bu ilk nahoş sürprizin ardından, nişanlısının dar görüşlülüğü keyfimi yerine getirmişti, çünkü o da *Kötülük Çiçekleri*'nden hoşlanmış olsaydı gelecekteki evlilik yuvalarının *Âşıkların Ölümü* kitabın-

dakine benzeyebileceğinden korkmuştum. Fakat sonra bunun beni neden ilgilendirdiğini sordum kendime.

Nişanlısı onun çizim dersleri almasını da yasaklamıştı. Hiçbir zaman o derslere katılmayan ben, sık sık gittiğimi söyleyerek onu da götürmeyi teklif ettim. Ama sonrasında yalanımın ortaya çıkmasından korkarak bu konudan babama bahsetmemesi için ona yalvardım. Grande-Chaumière'e gitmek için jimnastik derslerimi kaçırdığımı babamın bilmediğini söyledim. Ailemin çıplak kadınları görmeme izin vermedikleri için sanat derslerine gittiğimi onlardan sakladığımı düşünmesini de istemedim. Bu durumun aramızda bir sırra dönüşmüş olmasından mutluydum ve şimdiden onun üzerinde bir iktidar kurduğumu utanarak hissediyordum.

Ayrıca bu kırlık alana beni tercih etmiş olmasından dolayı gururluydum, çünkü şimdiye kadar bir kez bile çevremizden bahsetmemiştik. Ara sıra anne babası sesleniyordu: "Şuraya bak Marthe, Chennevières tepeleri ne kadar sevimli," diyor veya erkek kardeşi yanına gelip kopardığı çiçeğin adının ne olduğunu soruyordu. Marthe onlara gereken ilgiyi gösteriyordu ki onlar da sinirlenmiyordu.

Ormesson'daki çayırlara oturduk. Masumane bir şekilde, bu kadar uzak durduğum ve bazı şeyleri aceleye getirmiş olduğum için pişman oldum. "Daha az romantik, daha çok doğal bir konuşmanın ardından," diye düşündüm, "Köyün tarihinden bahsederek ailesinin gönlünü kazanıp Marthe'ı etkileyebilirim." Ama yapmadım. Daha karmaşık nedenlerimin olduğunu, aramızda olan şeylerin ardından ortak ilgilerimizle alakasız bir konunun bu büyüyü bozabileceğini düşündüm. Ara-

mızda ciddi bir şeylerin gerçekleştiğine inanıyordum. Bu doğruydu, çünkü bunu daha sonradan anlayabilmiş olsam da, Marthe konuşmayı aynı benim yaptığım gibi saptırmıştı. Fakat ben bunun farkına varamayarak, önemli bir şey söylemiş olduğum izlenimine kapıldım. Duyarsız birine aşkımı ilan ettiğimi sandım. Mösyö ve Madam Grangier'nin kızlarına söylemiş olduğum uygunsuz her şeye kulak verebileceklerini unutmuştum, ama ben gerçekten onların önünde böyle bir şey söyleyebilir miydim?

"Marthe beni ürkütmüyor," diye sürekli kendi kendime tekrarlıyordum. "Kolumu omzuna dolayıp onu öpmekten beni alıkoyan kişiler Marthe'ın ailesi ve benim babam."

Kalbimin derinliklerinde başka bir oğlan bu keyif kaçıran ortamdan dolayı memnundu ve şöyle düşünüyordu:

"Onunla baş başa olmamamız ne büyük şans! Henüz onu öpmeye cesaret edemezdim ve bu durum karşısında hiçbir bahanem olmazdı."

Utanç işte böyle ihanet ediyordu.

***

Geri dönmek için Sucy Garı'ndan tekrar trene binecektik. Hâlâ yarım saatlik zamanımız olduğundan, bir kafenin terasına oturduk. Madam Grangier'nin iltifatlarına katlanmak zorundaydım. Beni utandırıyorlardı. Kızlarına hâlâ bir lise öğrencisi olduğumu, diplomamı bir yıl sonra alacağımı hatırlatıyorlardı. Marthe

nar şurubu içmek istedi; ben de bir tane sipariş ettim. Oysaki aynı günün sabahında nar şurubu içmenin ayıp kaçacağını düşünüyordum. Babam beni anlayamıyordu. Aperatifleri servis etme görevini her zaman bana bırakırdı. Babamın, davranışlarımın yumuşaklığını fark edip benimle alay etmesinden korkmuştum. Korktuğum şey oldu ama öyle üstü kapalı bir şekilde alay etti ki Marthe onu taklit etmek için nar şurubu içtiğimi fark etmedi.

F...'ye vardığımızda, Grangierler'e veda ettik. Perşembe günü *Le Mot* koleksiyonumu ve *Cehennemde Bir Mevsim*[2] kitabını getireceğime Marthe'a söz verdim.

"Nişanlımın hoşuna gidecek bir kitap ismi daha!" dedi ve güldü.

"Peki bakalım, Marthe," dedi annesi böyle bir itaatsizliğin karşısında şaşkına dönüp kaşlarını çatarak.

Babam ve kardeşlerim sıkılmışlardı, ama bunun ne önemi vardı ki! Mutluluk denen şey bencildi.

***

Ertesi gün okulda, daima her şeyimi anlattığım René'ye pazar günümü nasıl geçirdiğimi anlatma ihtiyacı duymadım. Kimsenin görmediği bir anda Marthe'ı öpmediğim için benimle dalga geçmesine katlanabilecek durumda değildim. Üstelik beni şaşırtan başka bir şey olmuştu; artık René benim gözümde diğer sınıf arkadaşlarımdan farksızdı.

[2] (Fr.) *Une Saison en Enfer*; Arthur Rimbaud'nun 1873'te yayımlanan düzyazı şiir kitabı. (y.n.)

Marthe'a duyduğum sevgi yüzünden, René'ye, aileme, kardeşlerime ayıracak daha az sevgim kalmıştı.

Kendime hâkim olacağıma ve sözleştiğimiz günden önce giderek onu görmeyeceğime yemin etmiştim. Ama beklemeye artık dayanamayan güçsüzlüğüm salı akşamı yemekten sonra kitabı ve gazeteleri ona götürmek için bir sürü güzel bahane bulmuştu. Sabırsızlığımı gören Marthe aşkımın kanıtına sahip olacak, diyordum kendime ve şayet bu kanıtı görmezden gelirse onu görmeye nasıl zorlayacağımı gayet iyi biliyordum.

Tam on beş dakika boyunca evlerine kadar deliler gibi koştum. Sonra, akşam yemeklerini bölmekten korkarak on dakika kapılarında bekledim, ter içinde kalmıştım. Bu süre içinde kalp atışlarımın yavaşlayacağını umuyordum. Tam tersi oldu ve daha hızlı atmaya başladı. Vazgeçip geri dönmek üzereydim ama birkaç dakikadır komşu evin penceresinde bir kadın merakla beni izliyor, kapının pervazına sığınıp ne yaptığımı merak ediyordu. O kadın karar vermemi sağladı. Kapıyı çaldım. İçeri girdim. Hizmetçiye Madam'ın evde olup olmadığını sordum. Neredeyse anında Madame Grangier beklemekte olduğum küçük odada belirdi. Hizmetçinin Madam'ı sorduğumda bunu kibarlıktan yaptığımı, aslında Matmazel'i görmek istediğimi biliyor olması gerekirmiş gibi, afallayıverdim. Kızararak, sanki saat gecenin biriymiş gibi, bu saatte rahatsızlık verdiğim için Madam Grangier'den af diledim. Perşembe günü gelemeyeceğim için kitabı ve gazeteleri kızına bugünden getirmiştim.

"Zamanlamanız daha iyi olamazdı," dedi Madam Grangier, "çünkü Marthe her hâlükârda sizi göreme-

yecekti. Nişanlısı tahmin ettiğinden on beş gün erken izne çıktı. Dün geldi ve Marthe da bu akşam müstakbel kayınpederi ve kayınvalidesiyle yemekte," dedi.

Ben de çıkıp gittim, onu bir daha asla görme şansım olmayacağından, iyisi mi bir daha Marthe'ı düşünmemek için uğraşayım diye düşünüyordum fakat ondan başka bir şey düşünemiyordum.

Yine de sonraki ay bir sabah Bastille'de trenden inerken, onun da bir başka vagondan indiğini gördüm. Düğün hazırlıkları için alışveriş yapmaya gidiyordu. IV. Henri Lisesi'ne kadar benimle gelmesini istedim.

"Baksana," dedi, "önümüzdeki yıl beşinci sınıfa geçtiğinde coğrafya derslerine kayınpederim girecek."

Sanki benim yaşımda biriyle başka bir şey konuşulamazmış gibi okuldan bahsetmesine gücenerek, hırçın bir şekilde, "Ne eğlenceli," diye cevapladım.

Kaşlarını çattı. Bu hareketi bana annesini hatırlattı.

IV. Henri'ye vardık ve kırıcı olduğunu düşündüğüm bazı şeyler söyledikten sonra onu bırakmak istemediğimden, okula bir saat geç gitmeye, sanat dersine girmemeye karar verdim. Bu durum karşısında Marthe'ın makul bir şekilde davranmaması, beni azarlamaması; aksine böyle bir fedakârlıkta bulunduğum için minnettar görünmesi beni memnun etmişti ki aslına bakılırsa böyle bir şey söz konusu değildi. Bunun karşılığında, alışveriş yaparken ona eşlik etmemi önermemesi hoşuma gitmişti, bunun yerine benim ona yaptığım gibi o da bana vaktinin bir kısmını ayırabilecekti.

Şimdi Lüksemburg Bahçesi'ndeydik; Senato binasındaki duvar saati dokuzu gösteriyordu. Liseye dönme fikrinden tamamen vazgeçmiştim. Şans eseri cebimde

bir öğrencinin ancak iki yılda biriktirebileceği kadar para vardı, dün koleksiyonumdaki en nadide pulları Champs-Elysées üzerinde bulunan Guignol Tiyatrosu'nun arkasındaki Pul Pazarına satmıştım.

Konuşmamız sırasında Marthe öğle yemeğini müstakbel eşinin ailesiyle yiyeceğini bana söylediğinden, benimle kalması için onu ikna etmeye karar vermiştim. Saat dokuz otuzu vurdu. Marthe yerinden fırladı, birinin kendisi için okul sorumluluklarından vazgeçmesi fikrine hâlâ alışamamıştı. Fakat benim demir banklar üzerinde oturduğumu gördüğünde, IV. Henri'deki sıralarda oturuyor olmam gerektiğini bana hatırlatmaya cesaret edemedi.

Yerimizden kıpırdamadık. Mutluluk böyle bir şey olmalıydı. Bir köpek gölden fırladı ve kurulanmak için silkelendi. Marthe ayağa kalktı; öğle uykusunun ardından, yüzü hâlâ uykunun tesirinde, rüyaları kovmaya çalışan birine benziyordu. Kollarıyla jimnastik hareketlerine benzer hareketler yaptı. Bunun arkadaşlığımız için iyiye işaret olmadığını düşündüm.

"Bu banklar çok rahatsız," dedi bana, ayakta durduğu için özür dilercesine.

Oturmaktan kırışmış ipek bir elbise vardı üzerinde. Kırışıklıklara baktığımda iskemle hasırının derisinde bıraktığı izleri düşünmeden edemiyordum.

"Hadi, madem derse girmemekte kararlısın, mağazaları dolaşırken bana eşlik et," dedi Marthe, kabul etmek istemediğim bu gerçekten ilk defa bahsederek.

Onunla birlikte iç çamaşırı mağazalarına gittim, onun beğendiği ama benim sevmediğim şeyleri ısmarlamasına engel oldum; örneğin onun en sevdiği renk olsa

da benim sinirimi bozan pembe renge yaklaştırmadım onu.

Kazandığım bu zaferlerden sonra, şimdi de onu kocasının ailesiyle öğle yemeğine gitmekten vazgeçirmem gerekiyordu. Yalnızca benimle birlikte kalmak için onlara yalan söyleyemeyeceğini düşündüğümden, vazifeden kaçtığında keyif alacağı bir şeyler bulmaya çabaladım. Gönlünde bir Amerikan barına gitmek yatıyordu. Şimdiye dek nişanlısından kendisini götürmesini istemeye cesaret edememişti hiç; zaten nişanlısının da bildiği bir bar yoktu. Bu da benim bahanem olacaktı. Nişanlısını reddetmesinin onun için büyük bir hayal kırıklığı olduğunu varsaydığımdan, benimle birlikte gelmesi için onu ikna edebilirdim. Fakat yarım saat sonra, tüm ikna yöntemlerinden bunalıp, denemekten bile vazgeçerek onunla birlikte kayınvalide ve kayınpederinin evine gittim, darağacına giderken bile son âna kadar kurtuluşun geleceğini uman bir mahkûm gibi hissediyordum. Eve yaklaşıyorduk ama hiçbir şey olduğu yoktu. Fakat bir anda, Marthe cama vurarak taksi şoförünü postanenin önünde durdurdu.

"Beni bir dakika bekle," dedi bana. "Kayınvalidemi arayıp uzak bir mahallede olduğumu ve yemeğe yetişemeyeceğimi söyleyeceğim."

Birkaç dakika sonra iyice sabırsızlanmıştım, bir çiçekçi fark ettim ve gidip tek tek kırmızı güller seçip bir buket yaptırdım. Bu buketin Marthe'a vereceği zevkten çok akşam olduğunda çiçeklerin nereden geldiğini ailesine açıklamak için yeni yalanlar söylemek zorunda kalmasını düşünüyordum. İlk tanıştığımız gün yaptığımız sanat derslerine beraber gitme planı, şu an telefonda

söylemekte olduğu ve akşam kendi ailesine de tekrarlamak zorunda kalacağı yalan, bir de üzerine güllerle ilgili olanı eklendiğinde benim için herhangi bir öpücükten daha tatlı hale geliyordu. Zira genç kızların dudaklarını pek zevk almadan sık sık öpmüş, bunun sebebinin de onları sevmemem olduğunu fark edememiş biri olarak Marthe'ın dudaklarını da pek arzuladığım söylenemezdi. Ama bugüne dek böylesi bir karmaşa bana yabancıydı.

Marthe ilk yalanının ardından ışık saçarak postaneden çıktı. Şoföre Daunou Caddesi'ndeki bir barın adresini verdim.

Yatılı okuldaki bir kız çocuğu gibi, barmenin beyaz önlüğünün, gümüş çalkalama kaplarını çalkaladığı sıradaki zarif tavrının, kokteyllerin garip veya şiirsel isimlerinin karşısında kendinden geçmişti. Ara sıra kırmızı gülleri kokluyordu, bugünün hatırası olarak çiçeklerin sulu boya bir resmini çizeceğinin sözünü verdi. Nişanlısının bir fotoğrafını göstermesini istedim. Yakışıklıydı. Benim fikirlerime ne denli önem verdiğinin çoktan farkında olduğum için, riyakârlığı iyice abartıp nişanlısının çok yakışıklı olduğunu söyledim ama bunu öyle inandırıcılıktan yoksun bir ses tonuyla yapmıştım ki yalnızca kibarlıktan böyle söylediğimi düşündürtmüştüm. Bana göre bu, Marthe'ı hem derinden rahatsız edecek hem de bana minnettar olmasını sağlayacaktı.

Fakat öğleden sonra bu gezintisinin sebebi aklına düştü. Zevklerini gayet iyi bildiği nişanlısı mobilya seçimini tamamen ona bırakmıştı. Annesi ise onunla gelmekte kararlıydı. Marthe müsrifleşmeyeceğine söz verdikten sonra, nihayet tek başına alışverişe çıkmayı

başarmıştı. O gün yatak odaları için mobilya seçmek zorundaydı. Marthe'ın söylediği hiçbir şeyden aşırı keyiflendiğimi veya keyfimin kaçtığını belli etmeyeceğime dair kendime söz vermiş olsam da kalp atışlarının ritmiyle uyumsuz adımlarla bulvar boyunca yürümeye zorluyordum kendimi.

Marthe'a eşlik etme zorunluluğu bir şanssızlık gibi görünmeye başlamıştı gözüme. O ve bir başkası için bir yatak odası seçerken yardım etmem gerekiyordu! Üstelik ben tutmuş, Marth'la ikimiz için bir oda seçmenin yollarını arıyordum.

Nişanlısını öyle çabuk unutmuştum ki birisi on beş dakika sonra bu yatak odasında Marthe'ın yanında başka bir erkeğin yatacağını bana hatırlatsa şaşırırdım.

Nişanlısının zevkleri XV. Louise'ye uygundu.

Marthe'ın kötü zevki ise tersi istikametteydi; Japon tarzını tercih ediyordu. Benim yapmam gereken bu ikisini çarpıştırmaktı. Kural hızlı oynamaktı. Her ne kadar hep hoşuma gittiğini söyleyemesem de, Marthe'ın en ufak nidasından neyi beğendiğini tahmin ederek, onun beğendiği şeyin tam zıddını öne sürmek zorundaydım ki böylece Marthe'ın tercih ettiği bir şey uğruna kendi beğendiğim bir mobilyadan feragat ederek onun heveslerini kırmıyormuşum gibi görünüyordum.

"O mu pembe bir oda isteyecek!" diye söyleniyordu. Kendi zevklerini bile itiraf etmeye cesaret edemeyerek, nişanlısının bunları beğenmeyeceğini söylüyordu. Birkaç gün sonra bunlara beraber gülüp, eğleneceğimizi tahmin ediyordum.

Yine de bu zayıflığı tam anlayamıyordum. "Eğer beni sevmiyorsa," diye düşünüyordum, "hangi neden-

den ötürü bu genç adam uğruna, benim uğruma kendi tercihlerinden vazgeçiyor ki?" Hiçbir neden bulamıyordum. Bulabildiğim en mütevazı cevap kendime Marthe'ın beni sevdiğini söylemekti. Yine de gerçeğin tam tersi olduğundan emindim.

Marthe, "Hiç değilse pembe kumaşı ona bırak! Hiç değilse!" dedi. Bu önemsiz sözler haddimi aştığımı hissettirdi. Ama "pembe kumaşı ona bırak" lafı her şeyi bırakmakla eşdeğerdi. Marthe'a pembe duvarların "birlikte seçtiğimiz" basit mobilyaları nasıl da berbat edeceğini söyledim ve bu öfke karşısında geri adım atarak duvarları beyaza boyamasını tavsiye ettim.

Bu son darbeydi. Marthe tüm gün boyunca öyle yılmıştı ki hiç söylenmeden kabul etti. Tüm söylediği, "Evet, galiba haklısın," oldu.

Bu yorucu günün sonunda, kendimi kat ettiğim yol için tebrik ettim. Bir mobilyadan öbürüne, bu aşk evliliğini, ya da daha doğrusu bu kara sevdayı, bir mantık evliliğine dönüştürmeyi başarmıştım, fakat hangisine? Zira bu işin içinde mantığın rolü yoktu, ikisi de bu evlilikte yalnızca bir aşk evliliğinin sunduğu fırsatları bulabiliyordu.

Akşam olduğunda ayrılırken, benim tavsiyelerimden kaçınmak için daha fazla çabalamak yerine, önümüzde günlerde kalan mobilyaları seçmesinde de ona yardım etmem için bana yalvardı. Nişanlısına bundan söz etmeyeceğine dair yemin etmesi şartıyla ona yardım edeceğime söz verdim, çünkü şayet nişanlısı Marthe'ı seviyorsa, ikisine ait olacak bu mobilyaları yalnızca Marthe'ın fikri, onun zevki olduğundan kabul edebilecekti.

Eve döndüğümde, babam suratıma bakar bakmaz okuldan kaçtığımı anlayacağını sandım. Doğal olarak hiçbir şey bilmiyordu; nasıl bilebilirdi ki?

"Hımm! Jacques hemen alışacak bu yatak odasına," demişti Marthe. Yatağa yattığımda Marthe yaklaşmakta olan evliliğini bu gece uykuya dalmadan önce düşünürse, bu gece zihninde beliren görüntünün eskiden düşündüklerinden epey farklı olacağını tekrarlayıp duruyordum kendime. Onların bu saf aşkının sonuçları ne olursa olsun, ben kendime göre, onun Jacques'ından öcümü almıştım. Bu sade odadaki, "benim" odamdaki, düğün gecelerini düşünüyordum.

Ertesi sabah, devamsızlık bildirimini getirecek postacıyı yolda bekledim. Bildiri kâğıdını bana teslim etti, onu cebime attım, diğer mektupları girişteki posta kutusuna bıraktım. Basit ama her gün tekrarlanmaması gereken bir işlemdi.

Bana göre okulu asmak Marthe'a âşık olduğum anlamına geliyordu. Fakat yanılıyordum. Marthe aylaklık etmek için basit bir bahaneydi yalnızca. Bunun kanıtı da, özgürlüğün güzelliklerinin tadına Marthe eşliğinde baktıktan sonra, bu zevki yalnız başıma da yaşamak ve buna bağımlı olmak istememdi. Özgürlük kısa sürede benim için bir uyuşturucu vazifesi görecekti.

Öğretim yılının sonuna geliyorduk ve haylazlığımın cezasız kalacağını görmek beni dehşete düşürüyordu; oysa ben okuldan atılmayı, bir facia yaşamayı ve sonuç olarak bu öğretim yılını bitirmeyi diliyordum.

Aynı düşüncelerin etrafında dolana dolana, gözü başka bir şey görmeksizin tek bir şeyi çılgınca isteye isteye, sonunda arzuları yüzünden suçlar işlediğinin

farkına varamıyordu insan. Elbette ki babamı üzmeye çalışmıyordum ama istediğim şey onu en çok üzecek şeydi. Okul her zaman benim için bir işkence olmuştu. Marthe ve özgürlüğün etkileri okul iyice katlanılamaz hale getiriyordu. Artık açık bir şekilde görebildiğim bir şey vardı ki, o da René'ye daha az düşkünsem bunun sebebi bana okulu hatırlatıyor olmasıydı. Acı çekiyordum ve gelecek yıl budala sınıf arkadaşlarım tarafından geçilme korkusu beni fiziken hasta ediyordu.

Ayıbımı onunla paylaşabilmem de René'nin şanssızlığıydı. Dolayısıyla, benden daha az zeki olan René IV. Henri'den atıldığını söylediğinde, aynı şeyin benim de başıma geleceğini sandım. Babama söylemek zorundaydım, çünkü müdür yardımcısının mektubu gelmeden önce durumu benden öğrendiğine memnun olacaktı ve bu resmi mektubun babama ulaşmasını engellemek ciddi bir meseleydi.

Çarşamba günüydü. Babam Paris'e gidene kadar, anneme anlatmak için ertesi gün başlayacak tatili bekledim. Dört gün süreceği beklenen aile içi kavga bu haberin kendisinden daha çok telaşlandırmıştı onu. Sonrasında Marne kıyısında yürüyüşe çıktım, Marthe orada bana katılabileceğini söylemişti. Bu benim için bir şanstı. Fakat Marthe orada değildi. Bu buluşmayla birlikte aşkım bana kötücül bir güç verir ve ardından babamla kolayca kapışabilirdim ama fırtına boş, mutsuz bir günün ardından patlak verdiği için eve olması gerektiği gibi boynum bükük dönmüştüm. Babamın normalde eve döndüğü saatten biraz sonra eve geldim. Yani haberi çoktan öğrenmişti. Babam beni yanına çağırtana kadar bahçede dolandım. Kız kardeşlerim sessiz sedasız oynuyorlardı. Bir şeyler olduğunu tahmin edebili-

yorlardı. Fırtınadan dolayı oldukça heyecanlanan erkek kardeşlerimden biri babamın dinlendiği odaya gitmemi söyledi.

Yükselen sesler ve tehditler bana isyan etme hakkı doğururdu. Ama böylesi daha kötüydü. Babam tek bir laf etmedi, kızgın bile değildi, normalden bile daha sakin bir sesle sordu:

"Peki şimdi ne yapmayı planlıyorsun?"

Gözlerimden akacak yol bulamayan gözyaşları kafamın içinde bir arı kovanındaymışlar gibi vızıldayarak uçuşuyordu. İrade gücü, zayıf bir şekilde olsa da kendi aleyhime kullanabileceğim bir şeydi. Fakat böyle bir yumuşaklıkla yüz yüze geldiğimde aklıma gelen tek düşünce vazgeçmekti.

"Sen ne dersen onu!"

"Hayır, daha fazla yalan duymak istemiyorum. Her zaman ne yapmak istiyorsan onu yapmana izin verdim; böyle devam et. Belli ki beni pişman etmeye epey meraklısın."

Çok genç olduğumuzda, kadınlar gibi, gözyaşlarının her şeyi telafi edebileceğini zannetmeye çok yatkınızdır. Babam ise gözyaşlarımı istemiyordu. Bu cömertliği karşısında, yalnızca şu andan değil gelecekten de utanıyordum. Zira ona ne söylersem söyleyeyim, ona yalan söyleyecek olduğumu hissediyordum. "Bundan daha büyük acıların olmasını beklerken hiç değilse bu yalan onu daha iyi hissettirsin," diye düşündüm. Fakat bu doğru değildi, hâlâ kendime yalan söylemeye çalışıyordum. İstediğim şey bir gezintiden daha yorucu olmayan ve bir gezinti gibi, Marthe'a odaklanmam için aklımı boş bırakacak bir işti. Resim yapmak istediğimi

düşünürdüm ama bunu söylemeye asla cesaret edememiştim. Babam bir kez daha bana karşı çıkmadı fakat bir şartı vardı: okulda öğrenmem gereken şeyleri evde öğrenmeye devam edecektim ama resim yapma özgürlüğüm de olacaktı.

Bizi karşımızdakiyle birbirimize bağlayan bağlar yeterince güçlü olmadığında onu unutmak için tek yapmamız gereken şey bir randevuyu kaçırmaktır. Marthe'ı düşüne düşüne, onu gittikçe daha az düşünmeye başladım. Düşüncelerim, gözlerimin yatak odamdaki duvar kâğıdının üzerinde yaptığı şeyi yapıyordu. Duvar kâğıtlarını mütemadiyen görmenin sonucu olarak, gözlerim onu hiç görmez oluyordu.

Ne kadar da ilginçti! Çalışmaktan keyif bile alıyordum. Korktuğumun aksine, yalan söylemiyordum.

Ne zaman dış dünyadan bir şey Marthe'ı daha güçlü bir şevkle düşünmeme sebep olsa, onu aşk hissetmeden, tahmin edileceği gibi bir tür melankoliyle hayal ediyordum. "Hayır," diye düşündüm. "Ne kadar da güzel olabilirdi oysa. Ah! İnsan hem yatağını seçip hem de seçtiği o yatakta uyuyamıyor."

***

Bir şey babamı şaşırtmıştı. Müdür yardımcısının mektubu gelmemişti. Bu durum babamın ilk defa bana kızmasına sebep oldu, mektubu sakladığımı ve böylece ona bu haberi vermemi gerektirecek hiçbir nedenim yokmuş gibi davranarak bana hoşgörülü davranması için onu ikna ettiğimi sanmıştı. Aslında böyle bir mektup yoktu. Okuldan atıldığımı sanmış ama yanılmıştım.

Bu yüzden tatilin başında müdürden bir mektup geldiğinde babam afallamıştı.

Müdür hasta olup olmadığımı ve gelecek yıl için beni kaydetmeleri gerekip gerekmediğini sormuştu.

***

Babamı sonunda hoşnut etmenin verdiği zevk, içinde bulunduğum duygusal boşluğa beni iyice sürükledi, zira artık Marthe'ı sevmediğime inanıyorsam da onun en azından bana layık olan tek aşk olduğunu düşünüyordum. Yani onu hâlâ seviyordum.

Kasım sonunda ruhsal durumum buydu, düğün davetiyesini aldıktan bir ay sonra eve döndüğümde Marthe'dan şöyle başlayan bir davet aldım: "Sessizliğinizi hiç anlayamıyorum. Neden beni görmeye gelmiyorsunuz? Sanırım mobilyalarımı seçmiş olduğunuzu unuttunuz?"

Marthe J...'de yaşıyordu, sokağı Marne'a kadar iniyordu. Sokağın iki tarafında taş çatlasa bir düzine ev vardı. Onunkinin bu kadar geniş olmasına şaşırmıştım. Aslında bakılırsa o yalnızca birinci katta oturuyor, ev sahibi ve yaşlı bir çift giriş katını paylaşıyordu.

Çay için evine gittiğimde, hava çoktan kararmıştı. Tek hayat belirtisi bir pencereden görünen şömine ışığıydı. Bu pencereyi dalgalar gibi düzensiz alevlerle aydınlanmış halde gördüğümde bunun birazdan çıkacak bir yangının işareti olduğunu sandım. Bahçedeki demir kapı yarı açıktı. Böyle bir dikkatsizlik karşısında şaşkına dönmüştüm. Zili aradımsa da hiçbir yerde bulamadım. Sonunda, ön girişteki üç basamağı tırmanıp içeriden

sesler duyduğum giriş katının sağ tarafında kalan camı tıklatmaya karar verdim. Yaşlı bir kadın açtı kapıyı, Madam Lacombe'un (Marthe'ın yeni soyadı buydu) nerede yaşadığını sordum. "Üst katta." Zifiri karanlıkta bir şeylere çarpa çarpa, korkunç bir şeyler olacağından tedirgin olarak merdivenleri çıktım. Kapıyı çaldım. Marthe açtı. Bir deniz kazasından kurtulduktan sonra birbirini pek tanımayan insanlar gibi, neredeyse boynuna sarılacaktım. Ama o anlayamazdı. Muhtemelen aklımı biraz kaybettiğimi düşünmüştü, çünkü ilk kelimelerim neden burada ateş olduğuydu.

"Sizi beklerken, salondaki şöminede zeytin ağacı yaktım, ışığında kitap okuyordum."

İçinde fazla eşya bulunmayan ve bir hayvan kürkü gibi yumuşak ve kalın perdelerin ve büyük halının odayı iyice daraltıp bir kutunun içi gibi görünmesine sebep olduğu, onun salon olarak kullandığı küçük odaya girdiğimde aynı anda hem mutlu hem de üzgün hissettim. Oyunu izleyen ve hataları çok geç fark eden bir oyun yazarı gibiydim.

Marthe tekrar ateşin önüne oturdu ve siyah odunlarla külleri karıştırmamaya dikkat ederek korları karıştırmaya başladı.

"Belki de zeytin odunu kokusunu sevmediniz? Kayınvalidem ve kayınpederim Midi'deki mülklerinden tedarik olsun diye göndermişler."

Benim eserim olan bu küçük odada kendi icadı olan ufak bir unsurdan dolayı özür diliyormuş gibi görünüyordu. Belki bu küçük detay her şeyi mahvediyor ve o bunun farkına varamıyordu.

Oysa durum tam tersiydi. Ben ateşin yanında ol-

maktan ve onun da benim gibi diğer tarafa dönmek için bir tarafının yandığını hissedene kadar beklediğini görmekten keyiflenmiştim. Onun ciddi ve sakin suratı hiçbir zaman bu ilkel ışığın altında olduğu kadar güzel görünmemişti. Bu ateş, tüm odayı kaplamayarak, gücünü korumayı sürdürüyordu. Ateşten uzaklaşınca, karanlık oluyor ve mobilyalara çarpıyordunuz.

Marthe bu halimizdeki uygunsuz durumun farkına varamıyordu. Neşesinin altında ciddiyetini hâlâ koruyordu.

Onun yanındayken zihnim gitgide uyuştu, Marthe'ın değiştiğini fark etmiştim. Şimdi, tam da onu artık sevmediğimden emin olmuşken, onu sevmeye başlıyordum. O âna kadarki her şeyin, hatta o anın bile hesabını yapmaktan ve kişisel çıkarlarımı kollamaktan aciz olduğumu hissediyor, aşkın her şeyi aştığına inanıyordum. Bir anda kendimi daha iyi hissettim. Bu ani değişim benden başka herkesin gözlerini açardı ama ben Marthe'a âşık olduğumu görmüyordum. Aksine, aşkımın ölmüş olduğunun kanıtını, yerini güzel bir dostluğun aldığını görüyordum. Dostluğun tarafsızlığı aniden başka herhangi bir duygunun ne kadar kabahatli olduğunu, Marthe'ı seven, onun tamamen ait olduğu ve onun ne yaptığını göremeyen adama haksızlık etmek olduğunu bana fark ettirdi.

Fakat başka bir şeyin, gerçek duygularımın ne olduğunu bana söylemesi gerekirdi. Birkaç ay önce Marthe'la tanıştığımda, bu sözde aşkının onu yargılamaktan, onun güzel bulduğu birçok şeyin çirkin, onun söylediği birçok şeyin çocukça olduğunu düşünmekten beni alıkoymamıştı. İlk arzularımın kabalığının ardından daha

derin bir duygunun tatlılığıyla aldatılmıştım. Marthe'a saygı duymaya başlamıştım çünkü onu sevmeye başlamıştım.

Her akşam o eve geliyordum; bana yatak odasını göstermesini istemeyi düşünmüyordum, Jacques'ın bizim seçtiğimiz mobilyaları nasıl bulduğunu sormak aklımın ucuna bile gelmiyordu. Bu hiç bitmeyecek nişanlılık halinden, şöminenin önünde birbirine belli belirsiz dokunan bedenlerimizden başka bir şey istemiyor; tek bir hareketin dahi mutluluğumuzu bozacağından korkarak hareket etmeye bile cesaret edemiyordum.

Fakat aynı keyfi süren Marthe bu büyüye kapılan tek kişinin kendisi olduğunu varsayıyordu.

Benim mutlu aylaklığımda bir aldırmazlık görüyordu. Onu sevmediğimi sandığından, şayet beni kendisine bağlayacak bir şey yapmazsa kısa sürede bu sessiz salondan bıkacağımı düşünüyordu.

İkimiz de susuyorduk. Bu sessizliği mutluluğun kanıtı olarak görüyordum.

Marthe'a o kadar yakın hissediyordum, ikimizin de aynı anda aynı şeyi düşündüğümüze öyle emindim ki onunla konuşmak tek başınayken yüksek sesle konuşmakmış gibi saçma geliyordu bana. Fakat bu sessizlik zavallı kızı kahrediyordu. Yapabileceğim en akıllıca şey sözler veya jestler gibi kaba iletişim yöntemlerini kullanmaktı ki daha incelikli bir şey bulamadığım için acı çekiyordum.

Her geçen gün bu enfes sessizliğe daha çok gömüldüğümü gördükçe Marthe gittikçe daha çok sıkıldığıma inanıyordu. Bu yüzden beni eğlendirecek her şeyi yapmaya hazırlıklıydı.

Saçlarını açık bırakıp, ateşin başında uyumaktan hoşlanıyordu. Ya da ben uyuduğunu sanıyordum. Bu hafif uyku kollarını boynuma dolamak için bir mazeretti ve sonra nemlenmiş gözlerle uyandığında üzücü bir rüya gördüğünü söylüyordu. Rüyasında ne gördüğünü asla anlatmak istemiyordu. Onun bu yalancı uykusundan saçlarını, boynunu, alev alev yanan yanaklarını koklamak için yararlanıyor, uyanmaması için usulca onu okşuyordum. Bu okşamalar inanılanın aksine aşkın sadakaları değil; tam tersine, yalnızca tutkunun kazançlı çıkartabildiği nadir şeylerdi. Bu okşamaların arkadaşlığımdan ötürü hakkım olduğuna inanıyordum. Yine de yalnızca aşkın bizlere bir kadın üzerinde hak sahibi olmamızı sağladığını düşünüp umutsuzluğa kapılmaya başlamıştım. Aşk olmadan kolayca idare edebileceğimi düşünüyordum ama Marthe üzerinde hak iddia edemezdim ve bu haklara sahip olabilmek için onları hor gördüğümü sanırken aslında sevmeyi seçmiştim. Marthe'ı arzuluyor ve bunun farkına varamıyordum.

Başı omzumda bu şekilde uyurken üzerine eğilir ve alevlerin çevrelediği suratına bakardım. Bu ateşle oynamaktı. Bir defasında onun suratına değdirmeden kendimi suratımı iyice yaklaştırdığımda, milimetrelik bir küsuratla yasak bir bölgede dolanan ve mıknatısa doğru sürüklenen bir iğne gibiydim. Bu suç mıknatısın mıydı yoksa iğnenin miydi? İşte bu şekilde dudaklarımı onun dudaklarının üzerinde buldum. Gözleri hâlâ kapalıydı fakat uyumadığı çok belliydi. Onu öptüm; cüretimden dolayı şaşırmıştım, oysaki aslında yüzümü onun yüzüne yaklaştırdığımda kafamı dudaklarına yaklaştıran oydu. İki eli boynumda birleşmişti; bu eller bir gemi kazasında bile bu kadar sıkıca sarılamazlardı. Onu kurtarma-

mı mı yoksa onunla birlikte dibe batınamı mı istiyordu emin değildim.

Tekrar oturma pozisyonuna geçtiğinde, başımı dizlerinin üzerine koydu, saçlarımı okşayarak ve yumuşak bir ses tonuyla, "Gitmelisin ve asla geri dönmemelisin," dedi. Onun yaptığının aksine, Marthe'a "sen" diye hitap etmeye cesaret edemiyordum ve artık daha fazla sessiz kalamayacağım zaman, doğru kelimeleri bulmak ve cümlelerimi fazla doğrudan konuşmayacak şekilde kurmaya uğraştım, zira her ne kadar onunla senli benli konuşamıyor olsam da, Marthe'a artık siz demenin de imkânsız olduğunu hissediyordum. Gözyaşlarım yanaklarımı yakıyordu. Tek bir gözyaşım Marthe'ın elinin üzerine düşerse, çığlığı basar diye düşünmüştüm. Dudaklarımı onunkilere dayadığım için çıldırdığımı düşünüyor, asıl öpen kişinin o olduğunu unutarak, aramızdaki büyüyü bozduğum için kendimi suçluyordum. "Gitmelisin ve asla geri dönmemelisin." Öfke gözyaşlarım acı gözyaşlarıyla birbirine karışıyordu. Zapt edilmiş bir kurdun öfkesi tuzağın kendisi kadar canını yakar kurdun. Bir şey söyleyecek olsam, söyleyeceklerim Marthe'ı incitirdi. Sessizliğim onu endişelendirmişti, bu sessizliği teslimiyet olarak görüyordu. Aslında sağduyu sayılabilecek adaletsizliğim şöyle düşünmesine sebep oluyordu: "Ne olursa olsun, mademki artık çok geç, acı çekmesinden memnunum." Ateşin sıcaklığına rağmen tir tir titriyordum, dişlerim birbirine çarpıyordu. Beni çocukluktan çıkaran gerçek acıma çocukça duygular eklenmişti. Oyunun sonunu beğenmediği için gitmek istemeyen bir seyirciydim. "Gitmiyorum. Benimle alay ediyorsun. Seni bir daha görmek istemiyorum," dedim.

Zira ne ailemin evine dönmek ne de Marthe'ı bir daha görmek istiyordum. Onu kendi evinden kovmayı tercih ederdim!

"Çocuk gibisin," dedi hıçkırarak. "Gitmeni istememin sebebinin seni sevmem olduğunu anlamıyorsun."

Nefret dolu bir şekilde, birtakım zorunlulukları olduğunu gayet iyi anladığımı, kocasının savaşta olduğunu bildiğimi söyledim.

Kafasını salladı: "Seninle tanışmadan önce mutluydum, nişanlımı sevdiğimi sanıyordum. Beni tam olarak anlamamasını da maruz görüyordum. Fakat sen bana onu sevmediğimi kanıtladın. Benim zorunluluğum sandığın şey değil. Kocama değil sana yalan söylememek zorundayım. Şimdi git ve hakkımda kötü düşünme; çok yakında beni unutmuş olursun. Hayatını sefil bir hale getirmek istemiyorum. Ağlıyorum, çünkü senin için çok yaşlıyım!"

Bu sevgi sözlerinde harika bir çocuksuluk vardı. Sonrasında hissedeceğim tutkular ne olursa olsun, hiçbir şey on dokuz yaşında bir kızı çok yaşlı olduğunu düşündüğü için ağlarken görmekten daha tatlı olamazdı.

Bu ilk öpücüğün tadı, ilk kez yenilen bir meyve gibi beni hayal kırıklığına uğratmıştı. En büyük zevk ilk kez hissedilen şeylerden değil, alışılmış şeylerden alınır. Zamanla sadece Marthe'ın dudaklarına alışmakla kalmadım, onlar olmadan yaşayamaz oldum. İşte tam o anda Marthe hayatı boyunca o dudakları benden mahrum bırakacağını söylemişti.

O akşam Marthe eve kadar bana eşlik etti. Ona daha yakın hissetmek için, gizlice üzerine kıvrıldım, kolumu beline doladım. Birbirimizi bir daha görmememiz

gerektiğini tekrarlamadı; aksine, birkaç dakika sonra ayrılacağımız fikri onu mutsuz ediyordu. Binlerce delilik üzerine yemin ettirdi.

Evime vardığımızda, onu tek başına göndermek istemedim; bu yüzden ben de onu eve bıraktım. Bu çocukluk sonsuza kadar sürebilirdi, çünkü sonrasında o da benimle birlikte tekrar yürümek istedi. Yalnızca yarı yola kadar gelmesi şartıyla kabul ettim.

Akşam yemeğine yarım saat gecikmiştim. Bu ilk defa oluyordu. Suçu trene attım. Babam bana inanmış gibi davrandı.

Artık hiçbir şey bana yük olmuyordu. Sokaklarda, rüyalarımdakine benzer bir hafiflikle yürüyordum.

Şimdiye kadar bir çocuk olarak arzuladığım her şeyi kaybetmeye boyun eğmiştim. Hatta bana sunulan her oyuncağım minnettar olma zorunluluğuyla bozulmuştu. Fakat bir çocuğun gözünde kendi kendine verilen bir oyuncağın nasıl bir prestiji olabilirdi ki! Tutkudan sarhoş olmuştum. Marthe benimdi; bunu söyleyen ben değildim, oydu. Yüzüne dokunabilir, gözlerini, kollarını öpebilir, onu giydirebilir, ona istediğim gibi zarar verebilirdim. Hezeyanlarım sırasında derisinin açıkta kalan kısımlarını ısırıyordum, annesi de kızının bir âşığı olduğundan şüpheleniyordu. Derisinin üzerine adımın baş harflerini kazımak isterdim. Bu çocuksu vahşilik dövmelerin eski anlamlarını hatırlatıyordu. Marthe şöyle diyordu: "Evet, ısır beni, iz bırak, tüm dünyanın bilmesini istiyorum."

Göğüslerini öpmek isterdim. Fakat dudaklarını sunduğu gibi göğüslerini de kendisinin sunacağına inandığım için, bunu istemeye cesaret edemiyordum. Birkaç

gün sonra, dudaklarına alıştıktan sonra, bundan daha enfes bir şey olamaz diye düşündüm.

***

Şömine ateşinin başında beraber kitap okuyorduk. Kocasının her gün cephededen yazdığı mektupları sık sık ateşe atıyordu. Bu endişeli mektuplara Marthe'ın verdiği cevapların gittikçe daha az şefkatli, daha seyrek olduğu söylenebilirdi. Kocasının mektuplarının yandığını içimde bir rahatsızlık duymadan izleyemiyordum. Atılan mektuplarla ateş bir an harlanıveriyordu ve açıkçası bu sahneyi açık bir şekilde görmekten korkuyordum.

İlk tanıştığımızda ona âşık olduğumun gerçek olup olmadığını bana sık sık soran Marthe bunu ona evlenmeden önce söylemediğim için beni azarlıyordu. Bilseydi evlenmeyeceğini iddia ediyordu, çünkü nişanlılıklarının başında Jacques'a bir çeşit sevgi beslemiş olsa da sonrasında nişanlılık süreci savaş yüzünden aşırı uzayınca, kalbindeki aşk yavaş yavaş yok olmuştu. Onunla Evlilik vakti geldiğinde, Jacques'ı sevmeyi çoktan bırakmıştı. Jacques'a verilen on beş günlük iznin hislerini değiştirebileceğini ummuştu.

Fakat Jacques beceriksizdi. Seven kişi daima sevmeyen kişinin sinirini bozar. Jacques onu her geçen gün daha çok seviyordu. Mektupları acı çeken birine aitti ama Marthe'a öyle büyük bir saygı besliyordu ki onun kendisini aldatabileceğini düşünmüyordu. Bu nedenle Jacques kendini suçluyor, karısını incitecek ne yaptığını kendisine söylemesi için ona yalvarıyordu: "Kendimi senin yanında çok kaba buluyorum, söylediğim her şe-

yin seni üzdüğü hissine kapılıyorum." Marthe ise yanıldığı, hiçbir şey için onu suçlamadığı cevabını vererek kestirip atıyordu.

Mart ayının başlarıydı. Bahar erken gelmişti. Benimle birlikte Paris'e gelmediği günler Marthe sabahlığının altında çırılçıplak halde benim sanat derslerimden geri dönmemi bekliyor, kocasının ailesinin gönderdiği zeytin odunlarının yandığı şöminenin önünde uzanıyordu. Biraz daha odun göndermelerini istemişti onlardan. Daha önce hiç hissedilmemiş bir şeyin karşısında duyulan bir utangaçlık değildi, bu yüzden ne tür bir utangaçlıkla kendimi geri çektiğimi bilmiyordum. Bu bana Daphnis'i anımsatıyordu. Burada birtakım dersler alan Chloé'ydi ve Daphnis bunları öğretmesini ondan istemeye cesaret edemiyordu. Oysa Marthe'ı evliliğin ilk iki haftasında kendisine zorla sahip olan bir yabancıya verilen bir bakire olarak görmüyordum.

Geceleri tek başıma yatağımda yatarken Marthe'a sesleniyor, kendimi bir erkek sanan ben onu metresim yapabilecek yeterliliği kendimde bulamadığım için öfkeleniyordum. Her gün evine gittiğimde onu metresim yapana kadar ayrılmamaya karar veriyordum.

Mart 1918'de, on altıncı yaş günümde öncesinde küsmemem için yalvararak, onun evinde giymem için kendisininkine benzeyen bir sabahlık hediye etti. Keyiflendiğim için, az kalsın hiç yapmaya alışkın olmadığım söz oyunları yapacaktım. Bu benim bahane elbisemdi.[3] Zira şimdiye dek arzularımı köstekleyen şey gülünç

[3] Yazar sözcük oyunu yaparak, "bahane elbisesi" (*robe prétexte*) ile Eski Roma'da henüz yasal erişkin yaşına ulaşmamış oğlan çocuklarının giydiği kıyafete (*toga praetextata*) gönderme yapmıştır. (ç.n.)

olma korkusuyla giyinik kalmaktı, oysa o hep çıplaktı. Başta bu elbiseyi aynı gün üzerime giymeyi düşündüm. Sonra, bu hediyede bir kinaye olduğunu anlayarak utanıp kızardım.

***

İlişkimizin en başında, şehre gittiğinde onu bahçede beklemek zorunda kalmayayım diye Marthe bana dairesinin anahtarını vermişti. Bu anahtarı pek de masumane olmayan bir şekilde kullanabilirdim. Pazar günüydü. Sonraki gün öğle yemeğini onunla birlikte yiyeceğime söz vererek Marthe'ın yanından ayrıldım. Fakat akşamleyin bu mümkün olduğunca erkenden geri dönmeye karar vermiştim.

Akşam yemeğinde aileme yarın René'yle birlikte Sénart Ormanı'nda uzun bir yürüyüşe çıkacağını bildirdim. Böylece sabah saat beşte evden ayrılabilirdim. Tüm ev uykuya dalmış olduğundan kimse evden kaçta ayrıldığını veya geceyi evde geçirip geçirmediğimi bilmeyecekti.

Planımdan bahsettiğim anda annem yolculuk için bir yemek sepeti hazırlamayı teklif etti. Bu teklif canımı sıkmıştı; bir yemek sepeti planımın tüm ulviliğini ve romantikliğini berbat etmişti. Yatak odasına girdiğimde Marthe'ın yüzündeki şaşkınlığı görmeyi umarken, şimdi kolunun altında bir alışveriş sepetiyle gelen Yakışıklı Prens'i görünce atacağı kahkahaları tahmin edebiliyordum. Her şeyi René'nin getireceğini anneme ne kadar söylesem de boştu, beni dinlemiyordu bile. Daha çok itiraz etmek de kuşku uyandırırdı.

Bazılarını mutsuz eden şey diğerlerine mutluluk veriyordu. Annem ilk aşk gecemi başlamadan berbat eden sepeti hazırlarken, kardeşlerimin gözündeki imrenen bakışları görüyordum. Sepeti gizlice onlara vermeyi düşünüyordum ama her şeyi yiyip bitirdikten sonra, yakalanma korkusuyla ve beni sıkıntıya düşürme arzusuyla her şeyi anlatabilirlerdi.

Bu yüzden katlanmak zorundaydım, zira sepeti saklayacak güvenli bir yer de düşünemiyordum.

Anne babamın uyuduğundan emin olmak için gece yarısından önce evden çıkmamaya yemin etmiştim. Bir şeyler okumaya çabaladım. Ama belediye binasındaki saat onu vurduğunda, ebeveynlerim çoktan yatağa girmişlerdi ve beklemeye dayanamıyordum. Onların odası üst kattaydı, benimki ise giriş katında. Botlarımı giymedim, böylelikle duvarı tırmanırken mümkün olduğunca az ses çıkaracaktım. Bir elimde botlarım, diğer elimde de içindeki şişeler yüzünden dikkatli olmamın gerektiği sepetle küçük kâhya kapısını açtım. Yağmur yağıyordu. Harika! Yağmur tüm sesleri bastırıyordu. Anne babamın odasındaki ışığı gördüğümde, az kalsın yatağıma geri dönüyordum ama çoktan yola çıkmıştım. Artık botlarımı elimde taşıyarak tedbirli olamıyordum, onları giymem gerekiyordu, çünkü dışarıda yağmur vardı. Sonra girişteki zilin çalmasını engellemek için duvarı tırmanmam gerekti. Duvara doğru ilerledim, kaçışımı kolaylaştırmak için akşam yemeğinden sonra bir bahçe sandalyesini duvarın kenarına çekmiştim. Bu duvar tepeye kadar fayansla döşeliydi ve yağmur fayansları kayganlaştırmıştı. Duvara asılırken fayanslardan biri yere düştü. O kadar gergindim ki fayansın düşme sesi on kat fazlaymış gibi geldi. Şimdi duvardan sokağa atlamam

gerekiyordu. Sepeti dişlerimin arasında tuttum; bir su birikintisinin üzerine atladım. Herhangi bir hareket var mı, bir şey fark ettiler mi diye gözlerimi anne babamın penceresine dikip bir dakika boyunca orada durdum. Pencerede bir hareket yoktu. Kurtulmuştum!

Marthe'ın evine gitmek için, Marne kıyısını takip ettim. Sepeti bir çalılığın altına saklamayı ve ertesi gün gidip almayı planlıyordum. Fakat savaş zamanı bu planımı riskli hale getiriyordu. Sepeti saklayabileceğim tek çalılık alan J...'deki köprüyü koruyan karakoldu. Uzun süre kararsız kaldım, dinamit yerleştirmeye çalışan birinden daha solgundum. Yine de yiyecekleri saklayacak bir yer bulmayı başardım.

Marthe'ın evinin girişi kapalıydı. Her zaman posta kutusunda duran anahtarı aldım. Önce dar giriş yolunda, sonra da evin önündeki basamaklarda parmaklarımın ucunda ilerledim. Yukarı çıkmadan önce botlarımı çıkardım.

Marthe öyle gergindi ki! Yatak odasında belirdiğimde bayılır gibi oldu. Titriyordum; anahtar deliğini bulamıyordum. En sonunda anahtarı kimseyi uyandırmamak için yavaşça çevirdim. Holde bir şemsiyeliğe çarptım. Elektrik düğmesine basmak yerine zile basmaktan korkuyordum. Onun odasına kadar yolumu el yordamıyla buldum. Sonra durdum, yine kaçıp gitme arzusu duydum içimde. Marthe beni asla affetmeyebilirdi. Ya da belki beni aldattığını öğrenebilir, onu yanında başka bir erkekle bulabilirdim!

"Marthe?" diye fısıldadım.

"Beni böyle korkutmak yerine, gelmek için yarın sabahı bekleyebilirdin. Demek sekiz gün önceden izne çıktın?" diye cevap verdi.

Beni Jacques sanıyordu!

Bu şekilde, hem kocasının geldiğini görseydi onu nasıl karşılayacağını görmüş oldum hem de benden bir şeyler sakladığını keşfettim. Demek Jacques bir hafta sonra gelecekti!

Işığı açtım. Marthe hâlâ duvara bakıyordu. Yapılabilecek en basit şey "Benim" demekti ama yapmadım. Bunun yerine onu boynundan öptüm.

"Suratın ıslanmış. Git kurula."

Sonra bana doğru döndü ve bir çığlık patlattı.

Bir saniyelik bir zaman dilimi içinde tüm tavrı tamamen değişti ve gecenin bir yarısında orada ne yaptığımı sormaya bile girişmeden, "Ama zavallı sevgilim, üşümekten öleceksin! Çabuk, git üstünü çıkar," dedi.

Ateşi tekrar alevlendirmek için salona koştu. Yatak odasına geri döndüğünde, hâlâ öylece durduğumu görerek, "Sana yardım etmemi ister misin?" diye sordu.

Soyunmak zorunda kaldığı andan hiçbir şeyden korkmadığı kadar korkan ve soyunduğumda ne kadar gülünç görünebileceğimi gözümün önüne getiren biri olarak şimdi soyunmaya anaç bir anlam kazandıran yağmura sonsuz minnettardım. Bu sürede Marthe içecek sıcak bir şeyler hazırlamak üzere suyun kaynayıp kaynamadığına bakmak için mutfağa gidip geliyordu. Sonunda vücudumun yarısını yorganın altında gizlenmiş halde, yatakta çırılçıplak yatarken buldu. Beni azarladı – hiçbir şey giymeden yatmak delilikti; kendimi kolonyayla ovmam lazımdı.

Sonra gardırobu açtı ve bir pijama çıkardı. Benim bedenime tam uygun olsa gerekti. Jacques'ın pijamala-

rından biriydi! Asker kocasının gelmesinin de gayet ihtimal dahilinde olduğunu hatırladım, Marthe gelenin o olduğunu sanmıştı.

Yataktaydım. Marthe yanıma geldi. Işığı söndürmesini istedim. Zira onun kolları arasındayken bile utancım tetikteydi. Karanlık bana cesaret veriyordu. Marthe yumuşakça cevap verdi:

"Hayır. Seni uykuya dalarken seyretmek istiyorum."

Bu hoş sözler beni mahcup etmişti. Bu sözlerde her şeyini benim metresim olmak için gözden çıkaran, benim hastalıklı utangaçlığımı fark edemeyen, yanında uyumam gerektiğini kabul eden bir kadının acıklı tatlılığını görüyordum. Dört aydır onu sevdiğimi söyleyip duruyordum fakat erkeklerin savurganca harcadığı ve birçoğu için aşkın yerini tutan bu kanıtı ona vermiyordum. Işığı kendim kapattım.

Marthe'ın dairesine girmeden önce hissettiğim rahatsızlığı tekrar hissettim. Fakat tıpkı kapının dışındaki bekleyişim gibi, aşkın kapılarının dışında da uzun süre bekleyemedim. Üstelik hayal gücüm öyle aşırıya kaçan şehvani zevkler vaat ediyordu ki daha fazlasını hayal edemiyordum. İlk defa onun kocası gibi olmaktan, ilk aşk anlarımızın yerine ona kötü anılar bırakmaktan korkuyordum.

Marthe'ın mutluluğu benimkinden çok daha büyüktü. Birbirimize kenetlendiğimiz anda, muhteşem gözlerindeki o bakışta, tüm rahatsızlığıma rağmen her şeyin çektiğim sıkıntıya değdiğini gördüm.

Mizacı değişmişti. Başının üstündeki dini resimlerdekini andıran haleye dokunamadığım için şaşırmıştım hatta.

Korkularım yatışmıştı ama yenileri yoldaydı.

Utangaçlığın şu ana kadar gerçekleştirmeme izin vermeye cesaret bile edemediği eylemlerin gücünü sonunda anladığımda, Marthe'ın kocasına kabul ettiğinden çok daha fazla bağlı olduğunu fark ederek dehşete düştüm.

Fakat ilk defa, denediğim şeyleri bir türlü anlamlandıramıyordum ve aşkın verdiği keyfe günbegün daha çok aşina olmak zorundaydım.

Bu esnada, yalancı zevk gerçek bir insani acıyı beraberinde getirdi: kıskançlık.

Marthe'a gücenmiştim, çünkü yüzündeki tatminkâr ifadede tensel bağ denen şeyin manasını fark etmiştim. Onun vücudunu benden önce uyandıran adama lanet ediyordum. Marthe'ı gözümde bir bakire olarak canlandırmanın ne büyük aptallık olduğunu düşünüyordum. Öte yandan, kocasının ölmesini dilemek, çocuksu bir fantezi olacaktı ama bunu şiddetle arzulamam sanki onu gerçekten öldürmem kadar suçlu bir davranıştı. Filizlenmekte olan mutluluğumu savaşa borçluydum; bu mutluluğun zirveye ulaşması için de savaşa bel bağlıyordum. Isimsiz bir kişinin bizim adımıza suç işlemesi gibi, savaşın da nefretime hizmet etmesini umuyordum.

Şimdi beraber ağlıyorduk; bu, mutluluğun yoksunluğu demekti. Marthe, evlenmesini engellemediğim için beni suçluyordu. Peki, o zaman kendi seçtiğim bu yatakta olabilecek miydim? Evlenmeseydi şu an ailesiyle yaşıyor olacaktı; biz birbirimizi göremeyecektik. Jacques'a hiçbir zaman ait olmasaydı, bana da ait olmayacaktı. O olmasaydı ve elinde karşılaştıracak hiçbir şey olmasaydı, belki halen pişmanlıkları olacak, daha

iyisini umacaktı. Jacques'tan nefret etmiyordum. Şu an aldatmakta olduğumuz bu adama aslında her şeyi borçlu olduğumuz gerçeğinden nefret ediyorum. Fakat mutluluğumuzu bir suç olarak göremeyecek kadar çok seviyorum Marthe'ı.

Hiçbir şeyi olmayan iki çocuktan başka bir şey olmadığımız için beraber ağlıyorduk. Marthe'ı alıp götürmek! O benden başka kimseye ait olmadığı için, beni alıp götürmek de aynı şeydi, çünkü ayrılmış olacaktık. Aşkımızın sonu demek olan savaşın sonunu şimdiden öngörüyorduk. Bunu biliyorduk, Marthe her şeyi bırakacağına, benimle birlikte geleceğine dair ne kadar söz verirse versin, mizacımda bu denli isyankâr olmak yoktu ve kendimi onun yerine koyduğumda böyle çılgınca bir ihlali hayal bile edemiyordum. Marthe neden kendini çok yaşlı bulduğunu anlatıyordu. On beş yıl sonra hayat benim için daha yeni başlamış olacaktı, onun yaşındaki kadınlar bana âşık olacaktı. "Bu bana yalnızca acı veriyor," diye ekledi. "Eğer beni terk edersen, ölürüm. Kalırsan da bu yalnızca zayıflıktan olacak ve mutluluğunu feda ettiğini görmek bana acı verecek," dedi.

İtirazlarıma rağmen, ikna edici karşıt savlar geliştiremediğim için kendime kızıyordum. Ama Marthe'ın tüm istediği şey bunun olmasıydı, benim en kötü gerekçelerim ona güzel görünüyordu. Şöyle cevaplıyordu: "Evet, bunu düşünmemiştim. Bana yalan söylemediğini hissediyorum." Fakat Marthe'ın endişeleriyle yüz yüze geldiğimde, özgüvenimin azaldığını hissediyordum. Tesellilerim yavan ve zayıftı. Bu düşüncesinden vazgeçirmeyi yalnızca kibarlıktan yaptığım izlenimini vermiştim ona. "Hayır, hayır," dedim, "sen delisin." Fakat Marthe'ın gençliğinin solduğu ve benimkinin çiçek açtığı sı-

rada ona sırtımı döneceğimi varsayan gençliğimin üzülerek farkına varıyordum.

Aşkımın çoktan inşa edildiğini düşünmeme rağmen aslında halen başlangıç aşamasındaydı. En ufak engelde zayıflıyordu.

Böylece o gece kalbimizin yaptığı delilikler bizi bedenimizin yaptıklarından çok daha fazla yormuştu. Biri diğerinin yorgunluğunu alacakmış gibi görünüyordu ama ikisi de bizi aynı sona götürmüştü. Sayıları artan horozlar ötüyorlardı. Tüm gece boyunca ötmüşlerdi. Bu şiirsel yalanın farkına varıyordum: horozlar gün doğarken öter. Bunda sıradışı hiçbir şey yok. Uykusuzluk benim yaşımda birine yabancıdır. Fakat Marthe da horozları fark etmişti ve bu durum onu o kadar şaşırtmıştı ki belli ki ilk defa başına gelmişti. Onu neden bu kadar sıkı sıkıya tuttuğumu anlamıyordu, çünkü şaşkınlığı şimdiye kadar Jacques'la sabaha kadar hiç uyanık kalmadığını kanıtlıyordu.

Hipnotize olmuş halim bizimkinin istisna bir aşk olduğuna inandırmıştı beni. Böyle müstesna endişelerden mustarip ilk çiftin biz olduğumuzu sanıyor, aşkın şiir gibi olduğunu ve tüm aşkların, en önemsizlerinin bile çığır açtıklarını düşündüklerini fark etmiyorduk. Bu yüzden aslında inanmasam da endişelerini paylaştığımı düşünmesini sağlamak için, "Sen beni terk edeceksin, tercih ettiğin başka bir erkek bulacaksın," dediğimde, Marthe kendinden emin olduğunu söyledi. Ben ise, Marthe'ın gençliği elinden gittiğinde bile onunla birlikte kalacağıma yavaş yavaş kendimi ikna ettim ve atalet içinde fiziksel güçten çok ölümsüz mutluluğumuza güveniyordum.

Uyku bizi çırılçıplakken yendi. Uyandığımda Marthe'ın üstünün açılmış olduğunu görünce soğuk almış olmasından korktum. Ona dokundum. Vücudu alev alevdi. Onu uyurken görmek bana şiddetli bir şehvani zevk veriyordu. On dakika sonra bu arzu dayanılmaz hale geldi. Omuzlarından öptüm. Hiç kıpırdamadı. Daha az çekingen olan ikinci öpücük Marthe'ın üzerinde bir çalar saat etkisi yarattı. Doğruldu, gözlerini ovuşturdu, beni öpücüklere boğdu, rüyasında sevdiği kişinin öldüğünü gördükten sonra uyandığında onu yanında yatarken bulan biri gibiydi. Tek fark Marthe'ın rüyasında gördüğü şeyin gerçek olduğunu sanması ve uyandığında beni yanında bulmasıydı.

Saat şimdiden on bir olmuştu. Sıcak çikolatalarımızı içerken, kapının çaldığını duyduk. Gelenin Jacques olduğunu düşündüm: "Umalım da silahı olsun." Ölümden bu kadar korkan biri olan ben şu an titremiyordum. Aksine gelenin Jacques olmasından da ikimizi de öldürmesinden de mutlu olurdum. Başka herhangi bir son anlamsız görünüyordu.

Ölümü sakince düşünüp taşınmak sadece yalnızken anlamlı olur. Bir çift için ölüm, ölüm değildir. İnançsız bile olsalar. Bize acı veren hayatımızı kaybetmek değil, ona anlam veren şeyi yitirmektir. Sevilen kişiyle hayatımız bir bütün olduğunda, beraber yaşamakla beraber ölmek arasında ne gibi bir fark olabilir ki?

Kendimi bir kahraman olarak görmeme yetecek vakit yoktu, zira Jacques'ın belki yalnızca Marthe'ı veya beni öldüreceğini düşündüğümden, bencilliğimi ölçüp biçiyordum. Bu iki trajedi arasında hangisi daha kötü biliyor muydum peki?

Marthe kılını kıpırdatmadığından, yanıldığımı ve ev sahiplerinin kapısının çalındığını sandım. Fakat zil tekrar duyuldu.

"Sessiz ol, hiç kıpırdama," diye mırıldandı. "Annem geldi herhalde. Ayinden sonra uğrayacağını tamamen unutmuşum."

Fedakârlıklarından birine tanık olduğum için mutluydum. Sevgilimiz veya bir arkadaşımız randevumuza birkaç dakika geç kalsa, hemen onların ölmüş olduklarını sanırdım. Hem annesinin de aynı endişeyi duyduğunu varsaydığımdan hem de korkularının nedeninin ben olduğumu bildiğimden keyfim doruğa ulaşıyordu.

Kısa bir konuşma sesinden sonra (belli ki Madam Grangier alt katta yaşayanlara bu sabah kızını görüp görmediklerini sormuştu), bahçe kapısının kapandığını duyduk. Marthe panjurların arasından baktı. "Evet, oymuş," dedi. Elinde dua kitabıyla çıkıp giden, kızının esrarengiz yok oluşundan dolayı endişelenen Madam Grangier'nin görüntüsünün karşısında keyiflenmeden edemiyordum. Kadın köşeyi döndü ve kapalı panjurlara bir bakış daha attı.

***

Artık arzulayacağım bir şey kalmadığından, insafsız biri olmaya başladığımı hissettim. Marthe'ın hiç tereddüt etmeden annesini aldatabilmesinden etkileniyor, bu kadar yalan söyleyebildiği için ikiyüzlü bir şekilde ona güceniyordum. Fakat iki kat bencillik demek olan aşk her şeyi kendisi için kurban ediyor, yalanlarla yaşıyordu. Aynı iblisin etkisiyle, kocasının geleceğini benden

sakladığı için de ayrıca kızıyordum. Şimdiye dek Marthe'ı yönetmeye hakkım olmadığına inanarak despotluğumu kontrol altında tutmuştum. Acımasızlığım ara sıra hafifliyordu. "Kısa sürede benden iğreneceksin. Ben de kocan gibiyim, onun gibi kabayım," diye inliyordum. "O kaba değil," diyordu. Daha güçlü bir şekilde yeniden başlıyordum: "Yani ikimizi birden aldatıyorsun, söyle hangimizi daha çok seviyorsun? Endişelenme, bir hafta sonra da beni onunla aldatabileceksin."

Gözyaşları içinde dudaklarını ısırıyordu: "Bana bu kadar kötü davranman için sana ne yaptım ben? Yalvarırım sana, ilk mutlu günümüzü bozma."

"Eğer ilk mutlu günün buysa beni fazla seviyor olamazsın."

Böyle darbeler onu indirenleri yaralar. Bunlar düşünülüp söylenmiş laflar değildi ama yine de söyleme ihtiyacı hissediyordum. Marthe'a olan aşkımın gitgide arttığını açıklamak imkânsızlaşıyordu. Aşkım kuşkusuz nankörlük çağına erişmişti ve hırçın azarlamalarım tutkuya evirilen aşktı. Acı çekiyordum. Söylediklerimi unutması için Marthe'a yalvardım.

***

Ev sahibinin hizmetçisi kapının altından birkaç zarf attı. Marthe zarfları aldı. Jacques'dan gelen iki mektup vardı. Şüphelerime cevap verircesine, "Al, bunları ne yapmak istiyorsan yap," dedi. Utandım. Mektupları okumasını ama kendisine saklamasını istedim. Bizi cesaret gösterileri yapmaya sürükleyen içgüdülerden birinin etkisiyle, Marthe zarflardan birini yırttı. İçinde uzun bir

mektup olmalıydı, çünkü kolay yırtılmamıştı. Bu hareketi ona sitem etmek için bana başka bir fırsat verdi. Bu cesaret gösterisinden ve söz konusu hareketinden dolayı hissedeceği pişmanlıktan nefret ettim. Her şeye rağmen ikinci mektubu da yırtmasını isteyemediğim için mektubu aldım, çünkü bu gösteriden sonra onun kötü biri olması gibi bir ihtimalin kalmayacağı yargısına varmıştım. Ricam üzerine mektubu okudu. İlk mektubu yırtmasının sebebi belki o içgüdüydü ama ikincisine göz attığında söylediklerinin sebebi bu değildi: "İkinci mektubu yırtmamamız bize Tanrı'nın bir lütfu. Jacques mıntıkasındaki tüm izinlerin iptal edildiğini bildirmiş. Bir aydan önce gelemeyecek."

Yalnızca aşk böylesi kusurları bağışlayabilirdi.

Bu koca, burada yokken daha da fazla sinirimi bozmaya başlıyordu ve tetikte olmak zorundaydık. Onun mektubu aniden bir hayaletin ne denli önemli olduğunu göstermişti. Öğle yemeğini geç yedik. Saat beşe doğru su kıyısında gezintiye çıktık. Nöbetçilerin gözünün önünde bir çalılığın içinden akşamki sepeti çıkarırken Marthe şaşkın şaşkın izliyordu. Sepet hikâyesi onu epey eğlendirdi. Komik olmaktan artık çekinmiyordum. Nasıl göründüğümüzden habersiz, bedenlerimiz birbirine yapışık şekilde yürüyorduk. Parmaklarımız kenetlenmişti. Yılın ilk güneşli pazarı insanları hasır şapkalarının altında sokaklara dökmüştü, tıpkı yağmurun mantarlara yaptığı gibi. Marthe'ı tanıyan insanlar ona selam vermeye cesaret edemiyorlardı ama hiçbir şeyin farkına varmayan Marthe iyi niyetle "merhaba" diyordu. Sokaktaki insanlar bunu bir meydan okuma olarak görüyor olmalıydı. Bana evden nasıl kaçtığımı sordu. Güldü, ama sonra aniden yüzüne kasvet çöktü, elimi

olanca gücüyle tuttu, bunca riski göze aldığım için bana teşekkür etti. Sepeti bırakmak için tekrar evine uğradık. Aslına bakılırsa bu maceraya ahlakî bir son vermek için sepeti orduya göndermek gibi bir amacım vardı. Ama bu fikir o kadar şoke ediciydi ki kendime saklamayı tercih ettim.

Marthe, Marne kıyısından yürüyerek La Varenne'e kadar gitmeyi istedi. Aşk Adası'nın karşısında akşam yemeğimizi yedik. Küçük bir çocukken hayatımda ilk defa ziyaret ettiğim ve beni büyülemiş olan Ecu de France Müzesi'ne onu götüreceğime dair söz verdim. Bu müzeden çok ilginç bir şeymiş gibi bahsediyordum Marthe'a. Fakat sonunda müzenin bir yalan olduğu konusuna geldiğimizde, müzedeki şeylere ne kadar inandığımı kabul etmek istemedim. Fulbert'in makasları! Her şey! Her şeye inanmıştım. Marthe'a masum bir şaka yapmış gibi davranıyordum. O anlamıyordu, çünkü şaka yapmak normalde yaptığım bir şey değildi. Dürüst olmak gerekirse hayal kırıklığı beni melankolik bir havaya sokmuştu. Şöyle düşünüyordum: "Şu an Marthe'a âşık olduğundan emin olan ben, belki bir gün Ecu de France gibi bunun da yalnızca bir yalan olduğunu keşfedeceğim."

Zira sık sık onun aşkından şüphe duyuyordum. Ara sıra, bu ilişkinin onun için yalnızca bir vakit geçirme, barış dönemi gelip ona sorumluluklarını hatırlattığında bir gece içinde vazgeçebileceği bir heves olup olmadığını merak ediyordum. Yine de dudakların, gözlerin yalan söyleyemediği zamanlar olduğunu düşünüyordum. Buna kuşku yok. Sarhoş olduklarında, erkeğin en cimrisi bile saatini, cüzdanını almayı kabul etmediğinizde sinirlenir. Bu haldeyken, ayık olduklarındaki kadar içten bulurlar kendilerini. En yalan söyleyemez haldeki

anlarımız aslında en çok yalan söylediğimiz, özellikle de kendimize yalan söylediğimiz anlardır. "Yalan söyleyemeyecek haldeki" bir kadına inanmak, bir cimrinin sahte cömertliğine inanmaktır.

İleri görüşlülüğüm saflığımın daha tehlikeli bir haliydi. Kendimi daha az naif buluyordum, hâlâ naiftim ama başka bir biçimde, çünkü hiçbir yaş naiflikten kaçamaz – belki de naifliğe en az yaşlılarda rastlanıyordur. Bu sözde ileri görüşlülük her şeye gölge düşürüyor, Marthe'dan kuşkulanmama sebep oluyordu. Dahası kendimden şüphe ediyor, kendimi ona layık bulmuyordum. Elimde bana olan aşkının sonsuz kanıtı da olsa, yine de daha az mutsuz olamazdım.

Çocuksu olma korkusuyla, Marthe'ı bu acınası mütevazılıktan şüphelendirmemek için sevgimizden asla bahsetmemenin ne kadar değerli olduğunun bilincindeydim ve onun zihnine nüfuz edememek bana acı veriyordu.

Saat dokuz buçukta eve geldim. Ailem yürüyüşüm konusunda beni sorguya çekti. Şevkle Sénart ormanlarını, boyumu aşan büyük eğreltiotlarını betimledim. Öğle yemeğimizi yediğimiz güzel bir köy olan Brunoy'dan bahsettim. Sonra annem dalgacı bir tavırla araya girdi:

"Bu arada, saat dörtte René uğradı, seninle birlikte uzun bir yürüyüşe çıktığını duyunca epey şaşırdı."

Sinirden kıpkırmızı olmuştum. Diğerleri gibi bu deneyim de, tüm eğilimlerime rağmen, yalan söylemek için yaratılmamış olduğumu bana göstermişti. İnsanlar hemen yalanlarımı yakalıyordu. Ailem bu yalanın üstüne düşmedi. Mütevazı zaferlerinin tadını çıkardılar.

***

Babam farkında olmadan ilk aşkımın suç ortağı olmuştu. Vaktinden önce gelişmiş yeteneklerimin bir şekilde bir çıkış yolu bulmasından memnun olarak beni yüreklendiriyordu. Kötü ünlü bir kadına gönlümü kaptırmamdan oldu olası korkardı. Bu yüzden düzgün bir kadının aşkını kazandığım için mutluydu. Marthe'ın boşanmak istediğini öğrendiğinde koltukları kabarmıştı.

Annem ise ilişkimize pek de iyi bakmıyordu. Kıskançtı. Marthe'ı bir rakip olarak görüyordu. Başka bir kadını sevsem de aynı şey olacağını hesaba katmıyor ve Marthe'ı sevimsiz buluyordu. Üstelik annem insanların ne söyleyebileceğini babamdan çok daha fazla önemsiyordu. Marthe'ın benim yaşımda bir oğlanla namusunu kirletebilmesine şaşıyordu. Üstelik annem F...'de büyümüştü. İşçi banliyölerinden uzaklaşıldığı anda tüm küçük banliyölerde, kırsalın geri kalanında olduğu gibi aynı dedikodu tutkusu ve açlığı hüküm sürmekteydi. Bundan da öte, Paris'e yaklaşıldıkça dedikodular, iftiralar iyice arsızlaşıyordu. Bu yüzden herkes haddini bilmeliydi. Kocası asker olan bir metresim olmasından dolayı, ailelerinin talimatlarıyla tüm arkadaşlarımın yavaş yavaş benden uzaklaşmasını izliyordum. Bu uzaklaşma hiyerarşik bir düzene göre gerçekleşti: önce noterin oğlu, ardından bahçıvanın oğluna kadar, artık daha kim kaldıysa işte. Bana bir mükâfat gibi görünen bu durum annemi yaralıyordu. Ona kalırsa, hayatım deli bir kadın uğruna berbat oluyordu. Muhtemelen beni Marthe'la tanıştırdığı, sonra da olup biteni görmezden geldiği için babamı suçluyordu. Fakat harekete geçmesi gereken kişinin babam olduğunu düşündüğü ve babam ağzını açmadığı için o da sessizliğini koruyordu.

* * *

Her gecem Marthe'ın evinde geçiyordu. On buçukta geliyor ve ertesi sabah beş altı gibi ayrılıyordum. Artık duvardan atlamıyordum ama bu rahatlık da birtakım tedbirler gerektiriyordu. Saat sesinin kimseyi uyandırmaması için, geceleri sarkacını pamukla sarıyordum. Sabah evden çıktığımda, pamuğu tekrar çıkarıyordum.

Evde kimse yokluğumu sorgulamıyordu ama aynı durum J....'de geçerli değildi. Çok önceden beri ev sahipleri ve yaşlı çift bana kötü gözle bakıyorlar ve neredeyse hiçbir zaman selamımı almıyorlardı.

Sabah saat beşte, mümkün olduğunca az ses çıkarmak için dışarı çıkana kadar ayakkabılarımı elimde taşıyordum. Merdivenleri indikten sonra giyiyordum onları. Bir sabah merdivenlerde sütçüyle karşılaştım. Onun elinde süt şişeleri, benim elimde ayakkabılarım vardı. Korkunç bir gülümsemeyle "Günaydın," dedi. Bu durum Marthe'ın çöküşü olmuştu. J...'deki herkese anlatacaktı. Fakat benim canımı en çok sıkan şey kendi gülünçlüğümdü. Çenesini kapatmak için sütçüye para verebilirdim fakat yapmadım, çünkü bu işlerin nasıl yapıldığı konusunda hiçbir fikrim yoktu.

O öğleden sonra Marthe'a bir şey söylemeye cesaret edemedim. Zaten bu olay tek başına Marthe'ın itibarını lekeleyemezdi. Ama bu uzun zamandır sürüyordu. Henüz gerçekleşmeden bile, Marthe'ın benim metresim olduğu söylentileri yayılmaya başlamıştı. Hiçbir şeyden haberimiz yoktu. Ama her şeyi daha açık bir şekilde görmek üzereydik. Bir gün onu bitkin bir halde buldum. Ev sahibi son dört gündür şafak vakti evden çıkışımı seyrettiğini söylemişti. Adam başta inanmak istememiş ama sonunda hiç kuşkusu kalmamış. Odaları

Marthe'ınkinin altında bulunan yaşlı çift gece gündüz yaptığımız gürültüden şikâyetçiymiş. Marthe titriyordu; buradan gitmek istiyordu.

Birlikte olduğumuzda daha temkinli olmak bizim için söz konusu değildi. Temkinli olmayı beceremeyeceğimizi hissediyorduk – zaten her nasılsa her şey ortaya çıkmıştı. O zaman, Marthe uzun zamandır kendisini şaşırtan birçok şeyi anlamaya başladı. Sevip saydığı tek dostu olan İsveçli bir genç kız mektuplarına cevap vermez olmuştu. Öğrendiğime göre kızın mürebbiyesi ikimizi trende sarılırken görmüş ve Marthe'la ilişkisini kesmesini tavsiye etmişti.

Ailesiyle veya kocasıyla aralarında herhangi bir tartışma çıkarsa sözünden dönmemesi için yemin ettirdim. Ev sahibinin tehditleri ve birkaç dedikodu Marthe'la Jacques'ın karşı karşıya gelebileceğine dair hem korku hem de umut vermeye yetmişti.

Marthe, Jacques izni sırasında evdeyken sık sık gelip onları ziyaret etmem için bana yalvardı, öyle ki kocasına çoktan benden bahsetmişti. Hem rolümü iyi oynayamayacağımdan hem de etrafında dolanıp duran başka bir adamı görmekten korktuğum için reddettim. İzni on bir gündü.

Belki bir oyun yapıp iki gün daha kalmanın yolunu bulabilirdi. Bana her gün yazması için Marthe'a yemin ettirdim. Üç gün bekledikten sonra, mektup gelip gelmedikten emin olmak için postaneye gittim. Şimdiden dört tane vardı. Fakat mektupları alamadım, çünkü yanımda herhangi bir kimlik yoktu. Doğum tarihimde sahtecilik yaptığımdan iyice gerilmiştim, çünkü bekleyen postayı almak için on sekiz yaşından büyük olmak

gerekiyordu. Gişe görevlisi kadının gözünü boyayarak elinde tuttuğu ve bana vermediği mektupları vermesi için ısrarcı oldum. Sonunda postanede tanındığım için hiç değilse mektupları ertesi gün ailemin evine göndermeleri konusunda onları ikna ettim.

Bir erkek olmadan önce kat etmem gereken daha uzun bir yol olduğu açıktı. Marthe'ın ilk mektubunu açtığımda, böyle zorlu ve muhteşem bir şeyi, bir aşk mektubu yazmayı, nasıl başardığını düşündüm. Fakat yazması en kolay mektubun bu olduğunu unutuyordum, zira tek gereken şey aşktı. Marthe'ın mektubunun harika olduğunu, şimdiye kadar okuduğum en güzel aşk mektuplarıyla kıyaslanabileceğini düşündüm. Aslında tamamen sıradan şeylerden bahsediyor, benden uzak olmanın ona ne kadar acı verdiğini anlatıyordu.

Kıskançlığın beni tahmin ettiğim kadar yiyip bitirmemesine şaşırmıştım. Jacques'ı bir *koca* olarak görmeye başlamıştım. Ne kadar genç olduğunu gitgide unutmuştum, gözümde saçı sakalı kırlaşmış yaşlı bir adam canlanıyordu.

Ben Marthe'a yazmıyordum; bunu yapmak her yönüyle fazla riskliydi. Ayrıca içten içe ona yazmaktan kendimi alıkoyduğum için memnundum, yeni bir durumla karşı karşıya kaldığımda her zaman olduğu gibi hem kendimi yetersiz hissetmekten hem de mektuplarımın onu şaşkınlığa uğratacağından veya onları fazla naif bulacağından korkuyordum.

Marthe'ın mektuplarından birini çalışma masamın üzerine bıraktıktan iki gün sonra tedbirsizliğim kendini gösterdi ve mektup kayboldu; ertesi gün masamın

üzerinde tekrar belirdi. Bu mektubu bulmak planlarımı bozmuştu: Jacques'ın izin günlerinden faydalanıyor, evde daha çok vakit geçirdikçe, Marthe'dan gittikçe daha çok uzaklaştığıma inandırıyordum ailemi. Başlangıçta ailemin bir metresim olduğundan haberdar olmasıyla böbürleniyorsam da, şimdi ellerinde mümkün olduğunca az kanıt olmasını diliyordum. O sıralarda babam uslu durmamın asıl nedenini keşfetti.

Bu boş günleri tekrar sanat akademisine başlayarak değerlendirdim, çünkü bir süredir nü çizimlerimi Marthe'ı model alarak çiziyordum. Babam bu durumu tahmin etti mi bilmiyorum ama tüm modellerimin aynı olduğunu gördüğünde öyle sinsi bir şekilde şaşırdı ki kıpkırmızı oldum. Böylece Grande-Chaumière'e geri döndüm ve yılın geri kalanı için gereken çizimlerden bir koleksiyon toparlayabilmek için epey sıkı çalıştım, koca tekrar izne çıkıp eve döndüğünde yeni bir koleksiyon daha toparlayabilecektim.

***

IV. Henri'den atılan René'yi de tekrar gördüm. Şimdi Louis-le-Grand Lisesi'ndeydi. La Grande-Chaumière'de işim bittikten sonra her akşam onunla buluştum. Birbirimizi gizli gizli görüyorduk, çünkü IV. Henri'den atıldığı için, özellikle de Marthe ortaya çıktığından beri, oğullarına son zamanlara kadar benim iyi bir örnek olacağımı düşünen ailesi, şimdi benimle görüşmesini yasaklamıştı.

Aşkı ve âşık olmayı bir yük olarak gören René, Marthe'a duyduğum tutkuyla dalga geçiyordu. Alayla-

rına tahammül edemediğimden, aslında âşık olmadığımı söyledim korkakça. Son zamanlarda bana duyduğu hayranlık gittikçe azalmıştı, bu sözümden sonra hemen tekrar arttı.

Geceleri Marth'a beslediğim aşkı düşünerek uyumaya başladım. Bana en çok eziyet eden bedensel açlıktı. Piyanosuz bir piyanistin, sigarasız bir tiryakinin yaşadığı şiddetli istek gibiydi.

Benim kalbimle alay eden René de sevdiğini ama âşık olmadığını sandığı bir kadına tutulmuştu. Bu zarif yaratık, bu sarışın İspanyol sanki bir sirk akrobatı gibi salınıyordu. Umursamıyormuş gibi davranan René aslında inanılmaz şekilde kıskanıyordu bu kadını. Gülerken bir anda beti benzi attı ve ona sıradışı bir iyilik yapmam için bana yalvardı. Öğrenci kesimine aşina olan herkes için bu iyilik tam bir öğrencinin aklına gelebilecek bir fikirdi. Kadının kendisini aldatıp aldatmadığını öğrenmek istiyordu. Bunu öğrenmek için de kadına kur yapmam gerekiyordu.

Bu istek beni garip bir duruma soktu. Utangaçlığım tekrar su yüzüne çıkmıştı. Dünyada hiçbir şeyden utanıyormuş gibi görünmek istemiyordum, üstelik bu kadın beni bir anda bu zor durumdan kurtardı. Bu kadın ilk adımları atmakta o kadar hızlıydı ki, bazı şeylere köstek olan, bazı şeylere de hız veren utangaçlık hem René'ye hem de Marthe'a sadık olmaktan beni alıkoydu. Hiç yoktan zevk almayı umuyordum fakat belli bir sigara markasına alışmış bir tiryaki gibiydim. Geriye kalan yalnızca René'yi aldatmış olmanın verdiği pişmanlıktı; metresinin beni daha en başta reddettiğine dair yemin etmiştim.

Marthe'ın durumunda hiçbir pişmanlık hissetmiyordum. Ama hissetmek için kendimi zorluyordum. Beni aldatsa onu asla affetmeyeceğimi ne kadar söylersem söyleyeyim boşunaydı, yapabileceğim bir şey yoktu. Kendime bahaneler bulmak için, "Bu aynı şey değil" diyordum egonun her cevabını belirleyen basmakalıplıkta. Marthe'a yazmamayı uygun buluyorsam da, o bana yazmayacak olsa bunu beni sevmediğinin bir kanıtı olarak görecektim. Yine de bu ehemmiyetsiz sadakatsizlik ona olan aşkımı güçlendirdi.

***

Jacques karısının tavırlarını hiç anlamıyordu. Normalde epey konuşkan olan Marthe kocasına tek bir laf etmiyordu. Ona, "Neyin var?" diye sorsa, "Hiç," diye cevaplıyordu.

Madam Grangier zavallı Jacques'la çeşitli konularda ağız kavgasına girmişti. Kızına acemice davrandığı için suçluyordu, kızının onunla evlenmesine onay verdiği için pişman olmuştu. Kızının karakterindeki ani değişimi de Jacques'ın acemiliğine bağlıyordu. Ona göre kızı geri dönmeli ve tekrar aile evinde yaşamalıydı. Jacques boyun eğdi. İzin için döndükten birkaç gün sonra Marthe'ı baba evine götürdü, orada annesi kızının en ufak kaprislerini bile hoş görerek fark etmeden bana olan aşkını teşvik ediyordu. Marthe o evde doğmuştu. Oradaki en küçük şeyin bile oraya ait olduğu mutlu günleri hatırlattığını söylemişti Jacques'a. Henüz küçük bir kızken kaldığı odada uyuyacaktı. Jacques orada hiç değilse kendisi için de bir yatak ayarlanmasını istedi. Bu

istek bir histeri krizine yol açtı. Marthe genç kızlık odasını lekeleyeceği için bu isteği geri çevirdi.

Mösyö Grangier kızının bu şekilde namusluluk taslamasını gülünç buldu. Madam Grangier ise bu durumu kocasına ve damadına kadınsal duyarlılık konusunda hiçbir şey bilmediklerini söyleme fırsatı olarak gördü. Kızının kalbinde Jacques'ın pek büyük yer kaplamaması onu gururlandırıyordu. Zira Marthe'ın kocasına vermeyi reddettiği her şeyi Madam Grangier kendine bağlıyor, tereddütlerini fevkalade buluyordu. Fevkalade olmasına diyecek bir şey yoktu, fakat yalnızca benim için.

Hasta numarası yaptığı günlerde bile Marthe dışarı çıkmak istiyordu. Jacques ona eşlik etme zevki için dışarı çıkmadığını gayet iyi biliyordu. Bana göndereceği mektupları kimselere emanet edemeyen Marthe mektupları kendisi gönderiyordu.

Sessizliğim için kendimi çok daha fazla kutluyordum, çünkü Marthe'ın çektiği acıları ifade ettiği mektuplara cevap yazabilecek olsam bile, bu kurbanın tarafını tutmak olacaktı. Bazı zamanlar sebep olduğum zararlar yüzünden dehşete düşüyordum; diğer zamanlarda ise Marthe'ın bekâretini alınama engel olduğu için ne yaparsa yapsın Jacques'ı yeterince cezalandıramayacağını söylüyordum kendime. Fakat hiçbir şey bizi tutkudan daha az duygusallaştıramayacağı için, ona cevap yazmadığım için ve bunun sonucunda Marthe Jacques'ı umutsuzluğa sürüklemeye devam ettiği için memnundum.

Jacques tekrar gitti, ümidini kaybetmişti.

Herkes bu problemleri Marthe'ın içinde yaşadığı bezdirici yalnızlığa bağlıyordu. Ailesi ve kocası ilişkimizden haberdar olmayan tek kişilerdi, ev sahipleri

üniformasına duydukları saygıdan dolayı Jacques'a gerçeği söylemeye cesaret edememişti. Aslına bakılırsa kızı eve döndüğü ve evlenmeden önce olduğu gibi yanında yaşadığı için Madam Grangier gayet memnundu. Bu nedenle Jacques gittikten bir gün sonra Marthe J...'ye geri dönmek istediğini söylediğinde buna inanamadılar.

Aynı gün Marthe'ı görmeye gittim. Başta bu kadar insafsız olduğu için yarım ağızla ona kızdım. Fakat Jacques'ın ilk mektubunu okuduğumda paniğe kapıldım. Marthe artık onu sevmiyorsa, kendisini öldürmenin ne kadar kolay olduğunu yazmıştı mektupta.

Bu mektupta bir şantaj sezmedim. İstediğim şeyin bu olduğunu unutarak, bir ölümden kendimi sorumlu tuttum. İyice akıl sır ermez bir hale geldim, iyice insafsızlaştım. Ne söylersek, ne yaparsak sürekli yeni bir yara açılıyordu. Marthe, Jacques'a tekrar umut vermemenin daha insani olduğunu söylemesine karşın, kocasına yumuşak bir cevap vermeye zorlayan kişi bendim. Karısından aldığı en şefkatli mektupları ben dikte ettirmiştim. Marthe mektupları itiraz ederek, ağlayarak yazdı fakat eğer dediğimi yapmazsa bir daha onu asla görmeyeceğini söyleyerek tehdit ettim. Jacques'ın bana borçlu olduğu bu yegâne mesut anlar benim de vicdanımı rahatlattı.

*Bizimkiler*e karşılık olarak yazdığı mektuplardaki umudu gördüğümde, intihar arzusunun ne kadar sığ olduğunu görmüştüm.

Kendi iyiliğim için veya vicdanıma yük olacak bir suç işleme korkusu yüzünden olsa bile zavallı Jacques'a karşı tutumumdan gurur duyuyordum.

***

Bu dramların ardından mutlu günler geldi. Fakat ne yazık ki hâlâ geçici bir his vardı. Bu, benim yaşımdan ve yüreksizliğimden kaynaklanıyordu. Hiçbir şey yapmak için istek duymuyordum, ne belki beni unutabilecek ve sorumluluklarına geri dönebilecek Marthe'ı terk etmek ne de Jacques'ı ölüme sürüklemek istiyordum. Bu yüzden bizim ilişkimiz barış zamanının, askeri birliklerin kesin dönüşünün insafına kalmıştı. Jacques karısını kovarsa, o yine benim olacaktı. Eğer onu yanında isterse, Marthe'ı zorla elinden alamazdım. Mutluluğumuz kumdan bir şatoydu. Fakat gelgitin ne zaman olacağını bilmediğimizden, yalnızca mümkün olduğunca geç olmasını umuyordum.

Şimdi J...'ye geri döndüğü için kızına kızgın olan annesine karşı Marthe'ı savunan Jacques'tı ve bundan gayet memnundu. Bu geri dönüş, bu huysuzluk Madam Grangier'de bir takım şüphelerin uyanmasına sebep olmuştu. Onu kuşkulandıran başka bir şey daha vardı: Marthe evinde hizmetçilerin olmasını reddediyordu ki bu hem kendi hem de kocasının ailesi için büyük skandaldı. Fakat Marthe aracılığıyla kendisine sunduğum mazeretler sayesinde artık bizim müttefikimiz olan Jacques'la karşı karşıya olduklarında, iki ailenin de yapabileceği bir şey yoktu.

O günlerde tüm J... Marthe'a karşı savaş başlattı.

Ev sahipleri artık onunla konuşmuyordu. Kimse ona merhaba demiyordu. Yalnızca yerel esnaflar mesleki ahlak gereği bu hor görür tutumda pek inatçı davranmıyorlardı. Bu yüzden günün bir kısmını geçirme ihtiyacı duyan Marthe dükkânlarda oyalanıyordu. Ne zaman onun evinde olsam ve o süt veya pasta almaya çı-

kıp beş dakika sonra geri dönmese, kafamda bir tramvayın altında kaldığını kuruyor ve olabildiğince hızla sütçü dükkânına veya pastaneye koşuyordum. Ve Marthe'ı orada gevezelik ederken buluyordum. Dükkândan çıkar çıkmaz böylesi nevrotik endişelerin etkisine kapıldığım için kendime kızıyor, çılgına dönüyordum. Bayağı zevkleri olduğu için, esnaflarla muhabbet ettiği için onu suçluyordum. Esnaflar da benden epey nefret ediyorlardı, çünkü gidip onların muhabbetlerini yarıda kesiyordum.

Asil olan her şeyde olduğu gibi, kur yapmanın da görgü kuralları basittir. Ama tezat bir biçimde hiçbir şey sıradan insanların nezaket kurallarıyla rekabet edemez. Onların hiyerarşi çılgınlıkları öncelikle yaşı temel alır. Hiçbir şey yaşlı bir düşesin genç bir prense dizlerini bükerek reverans yapması kadar şaşırtmaz onları. Bir oğlan onların Marthe'la kurdukları dostane ilişkiye burnunu soktuğunda, pastanedeki veya sütçüdeki çalışanların nefreti tahmin edilebilir. Konuşmalarının hatırına, kadın için binlerce bahane buluverirler.

Ev sahiplerinin yirmi iki yaşında bir oğulları vardı. İzinde olduğu sırada eve gelmişti. Marthe onu çaya çağırdı.

O akşam seslerin yükseldiğini duyduk; ev sahipleri oğullarının kiracıyla bir daha görüşmesini yasakladılar. Babamın yaptığım hiçbir şeyi yasaklamamasına alışkın olan ben, bu koca oğlanın itaatkârlığına epey şaşmıştım.

Ertesi gün biz bahçeden geçerken, o bir şeyler kazıyordu. Bu muhtemelen bir cezaydı. Hafifçe kızardı, bize selam vermek zorunda kalmamak için başını çevirdi.

Bu küçük çatışmalar Marthe'ı üzüyordu; mutluluğun komşularla olan ilişkisine göre şekillenmeyeceğini

bilecek kadar zeki ve âşıktı, gerçek şiirin *lanetlenmiş* olduğunu fark eden şairler gibiydi; bunu bilmelerine karşın aslında nefret ettikleri kamu onayını almadıklarında yine de bazen canları yanardı.

***

Maceralarımda belediye meclis üyelerinin de her daim bir rolü vardı. Marthe'ın alt katında oturan, gri sakallı ve vakur duruşlu ihtiyar Mösyö Marin J...'de eski bir meclis üyesiydi. Savaştan hemen önce emekli olmuştu ve uygun bir fırsat doğduğunda ülkesine hizmet etmekten hâlâ keyif alıyordu. Yalnızca yerel politikayı eleştirmekten keyif alan bu adam ve karısı yalnızca yılbaşı yaklaşırken ziyaret kabul eder veya ziyarette bulunurlardı.

Birkaç gündür alt katta bir koşuşturma vardı, fark edilmeyecek gibi değildi, çünkü yatak odamızdan zemin kattaki en küçük gürültüyü bile duyuyorduk. Temizlikçiler geldi. Hizmetçi, ev sahibinin hizmetçisinin de yardımıyla bahçede gümüşleri cilalıyor, bakır lekelerini temizliyorlardı. Sütçüdeki kadından öğrendiğimize göre Marinler, gizemli bir bahaneye sığınarak, evlerinde sürpriz bir halk kabulü için hazırlanıyorlarmış. Madam Marin belediye başkanını da davet etmiş, kendisine sekiz litre süt tahsis etmesi için ona yalvarmış. Peki, başkan kadına krema ticareti yapma iznini de verecek miymiş?

İzinler alındı, gün geldiğinde (bir cuma günü), çevre eşraftan on beş kişi muhterem karılarıyla birlikte ayarlanan vakitte geldiler, her biri ya bebek emzirme derneğinin ya da yaralılara yardım cemiyetinin kurucusuydu;

kadınlardan biri başkan, diğerleri de üyelerdi. Görgü kurallarını göstermek adına, evin hanımı konuklarını kapıda karşıladı. Davetinin gizemli havasının bir pikniğe dönüşmesine alışkındı. Tüm bu kadınlar tutumluluk konusunda vaazlar verir, yemek tarifleri uydururlardı. En sevdikleri tatlılar unsuz kekler, yosunla yapılmış kremalı pastalardı. Konuklar geldiğinde, her biri Madam Marin'e, "Pek iştah açıcı görünmüyorlar ama eminim ki tadı çok güzeldir," diyordu.

Mösyö Marin bu etkinlikten *politikaya geri dönüşüne* zemin hazırlamak için yararlanmıştı.

Fakat sürpriz ilgi noktası Marthe ve bendim. Bunu trenden tanıdığım muhteremlerden birinin oğlunun ağzından kaçırmasıyla öğrenmiştim. Marinler'in öğleden sonraları bizim yatak odamızın altında durup bizi iş üstünde yakalama eğlencelerini öğrendiğimdeki şaşkınlığım tahmin edilebilir.

Muhtemelen bizi dinlemekten keyif alıyorlar ve bu küçük zevklerini başkalarına da duyurmak istiyorlardı. Elbette ki Marinler bu şehvet düşkünlüğünü ahlaki nedenlere bağlıyorlardı. Öfkelerini, bölgedeki üst tabakaya ait kesimle de paylaşmayı dilemişlerdi.

Konuklar yerlerini almıştı. Madam Marin Marthe'ın dairesinde olduğumu biliyordu ve masayı yatak odamızın altına hazırlatmıştı. İyice sabırsızlanıyordu. Tek ihtiyacı olan rejisörden gelecek işaretti. Hem ailesini kandırmak hem de kendi yaşıtlarıyla dayanışma içinde olmak için oyunu açık eden genç adamın boşboğazlığı sayesinde, hiç ses yapmadık. Marthe'a bu pikniğin amacını söylemeye cesaret edemedim. Madam Marin'in bozulmuş suratını, saatin kadranlarına diktiği gözlerini,

misafirlerin sabırsızlığını düşünüyordum. Sonunda, saat yedi gibi, çiftler Marinler'in düzenbaz olduklarını ve yetmişlik Mösyö Marin'in bir görgüsüz olduğunu düşünerek elleri boş evlerine döndüler. Bu müstakbel meclis üyesi dağları taşları vaat etmiş ve sözünden dönmek için seçilmeyi bile beklememişti. Madam Marin'e gelince, kadınlar, bu davetin ev sahibesinin tatlı ihtiyacını karşılamak için verilmiş olduğunu düşündüler. Belediye başkanı yalnızca birkaç dakikalığına salonda görünmüştü ve getirdiği sekiz litre süt insanların belediye başkanıyla yerel bir okulda öğretmen olan Marinler'in kızının arasındaki samimi ilişki hakkında fısıldaşmalarına sebep olmuştu. Matmazel Marin bir polis memuruyla evlenerek zaten bir skandala sebep olmuştu, insanlar bir polisin bir öğretmene yakışmayacağı fikrindeydiler.

İnadına, Marinler'in başkalarına duyurmak istediği şeyi misafirler gittikten sonra duymalarını sağladım. Marthe bu gecikmiş tutkum karşısında şaşırmıştı. Kendimi daha fazla tutamayıp, üzülmesi riskini de göze alarak, Marthe'a davetin nedenini anlattım. Gözlerimizden yaşlar gelene kadar güldük.

Amaçlarına hizmet etseydik, belki bize karşı iyi birine dönüşebilecek olan Madam Marin bu felaket yüzünden bizi hiç affetmedi. İçi nefretle doldu. Fakat elinde başka imkân kalmadığı için bu nefrete teslim olamıyor, isimsiz mektuplar yazmaya cesaret edemiyordu.

***

Mayıs ayıydı. Marthe'ın evine artık daha seyrek gidiyor; aileme söyleyecek ve ancak sabaha kadar kal-

mama olanak veren bir yalan uydurabildiğimde geceyi onunla geçiriyordum. Bunu haftada bir veya iki kez başarabiliyordum. Yalanlarımın her zaman işe yaraması beni şaşırtıyordu. Ama babam aslında bana inanmıyordu. Kardeşlerimin veya hizmetçilerin öğrenmemesi koşuluyla, kör bir hoşgörüyle gerçeği görmemeyi seçiyordu. Bu yüzden tek yapmam gereken, Sénart ormanlarında yürüyüşe çıkacağımı söylediğim gün gibi saat beşte evden çıkmaktı. Tek farkı artık annem yemek sepeti hazırlamıyordu.

Babam her şeye katlanıyordu ve sonra aniden tavrını koyuyor, haylazlığım için bana fırça çekiyordu. Denizdeki dalgalar gibi, öfkesi bir anda kabarıyor ve kısa sürede diniyordu.

Hiçbir şey öfke kadar emici değildi. Tembelliğe vakit kalmıyordu, çünkü âşıkken zaten tembellik ediliyordu. Aşk, tek gerçek kafa dağıtan şeyin çalışmak olduğunu belli belirsiz hissediyordu. Hem de çalışmayı bir rakip olarak görüyordu. Ve bir rakip, müsamaha gösteremeyeceği tek şeydi. Fakat aşk, tazeleyici yumuşak bir yağmur gibi, tembelliğin mülayim bir haliydi.

Gençliğin aptallığı, tembel olmamaktan ileri gelir. Eğitim sistemimizin belini büken şey toplumun çoğunluğunu oluşturan vasatları esas almasıdır. Uyanık bir zihin için tembellik diye bir şey söz konusu değildir. Bir gözlemciye göre bomboş sayılabilecek, bir sonradan görmenin sofra adetlerini gözlemlemesi gibi acemi kalbimi izlediğim bu uzun günlerde öğrendiğim kadar çok şeyi hiçbir zaman öğrenmedim.

Marthe'da kalınadığım günler, yani neredeyse her gün, yemekten sonra saat on bire kadar Marne kıyısın-

da yürüyüş yapıyorduk. Babamın teknesini çözerdim. Marthe kürek çekiyor; ben uzanıp, kafamı dizlerinin üzerine dayıyordum. Onun ayağına dolanıyordum. Ve sonra aniden küreklerden biri bana çarpıyor ve bu yolculuğun ömür boyu sürmeyeceğini bana hatırlatıyordu.

Aşk, güzelliğini paylaştırmayı sever. Normalde soğuk olan bir metres yumuşak birine dönüşür, boynumuzu öper, biz bir mektup yazmakla meşgulsek işvesi bitmek bilmez. Hiçbir zaman benden başka bir şeyle ilgilendiğinde olduğu kadar Marthe'ı öpme arzusu duymazdım, ne zaman saçlarını yapsa en çok o zaman saçlarına dokunmayı, onları bozmayı isterdim. Teknedeyken, kendimi onun üzerine atar, kürekleri bırakması için onu öpücüklerimle bunaltırdım ve sonra tekne sürüklenir, sazlara, sarı nilüferlere saplanırdı. Marthe bu tavrımda frenlenemeyen tutkunun izlerini görüyordu ama beni bunu yapmaya çılgınca sürükleyen şey, her şeyden çok onun dikkatini dağıtmak isteğiydi. Tekneyi uzun çalı yığınlarının arkasına bağlıyorduk. Görülme ye da basılma korkusu zevkimizi katlıyordu.

Böylece Marthe'ın evinde kalmamı zorlaştıran ev sahiplerinin düşmanlığından hiç yakınmıyordum.

Jacques'ın asla beceremeyeceği şekilde Marthe'a sahip olma konusundaki sözüm ona tutkum, benimkinden başka hiçbir dudağın ona dokunmayacağına dair yemin ettirdikten sonra vücudunun her kıvrımını öpmek şehvetten başka bir şey değildi. Bunu kendime itiraf etmiş miydim? Her aşkın gençlik, olgunluk, yaşlılık çağı vardır. Aşkın başka birtakım arayışlar olmadan beni tatmin edemediği o son raddesine ulaşmış mıydım? Şehvani zevklerim alışkanlık haline gelse bile,

arzum binlerce hiçlikle, alışkanlığın üzerine binen ufak ayarlamalarla bileniyordu. Her şeyden önce kısa sürede ölümcül hale gelecek, bir bağımlıyı kendinden geçirecek şekilde dozunu arttırmak hem de ya zamanlarını değiştirerek ya da organizmanın hedefini şaşırtmak için hilelere başvurarak insanı kendi yarattığı ritme sokmak esas değil miydi?

Marne'ın sol kıyısına o kadar çok düşkündüm ki nehrin oldukça farklı olan diğer kıyısında yürüyüşlere çıkar olmuştum, böylece nehrin sevdiğim sol kıyısına bakabiliyordum. Sağ kıyı o kadar yumuşak değildi ve bostancılar, çiftçiler tarafından kullanılıyordu; oysaki benim kıyım yalnızca aylaklar içindi. Tekneyi bir ağaca bağlayıp mısır tarlalarının ortasında yatıyorduk. Ekinler akşam esintisiyle salınıyorlardı. Bu saklanma yerimizde, bencilliğimiz yol açtığı zararı önemsemiyor, Jacques'ı kurban ettiğimiz gibi mısırları da aşkımızın iyiliği için feda ediyorduk.

***

Geçiciliğin kokusu duyularımı canlandırdı. Karşımıza ilk çıkan kadınla tecrübe edilen o aşksız hisse en çok benzeyen, en yabani arzuları tatmış olmak, diğerlerinin etkisini köreltmişti.

İffetle ve özgürlükle geçen gecelerin, soğuk temiz çarşafların arasında yatakta tek başınayken duyulan rahatlık hissinin değerini çoktan öğrenmiştim. İhtiyatlılığı Marthe'ın evinde kalmamak için bir bahane olarak kullanıyordum artık. Marthe ise bu güçlü karakterimden etkilenmişti. Ayrıca uyandıklarında her kadında ortaya

çıkan, doğuştan aktrislermiş gibi her sabah başka bir dünyadan kopup tekrar gelen o meleksi ses tonundan bıkmıştım.

Eleştirilerimi ve duygularımı sakladığım için kendime kızıyor, eskisine göre Marthe'ı daha az veya daha çok sevip sevmediğimi kendime sormakla geçiriyordum günlerimi. Aşkım her şeyi daha da karmaşıklaştırıyordu. Marthe'ın söylediklerini yanlış yorumluyor, daha derin anlamlar yüklüyor, sessizliğini tahlil ediyordum. Belki de en başından beri yanılıyordum: betimlenemeyecek bir darbe bizim tam da on ikiden vurduğumuzu bildiriyordu bize. Zevklerim, endişelerim daha yoğundu. Onun yanında yatarken, evde kendi yatağımda yalnız başıma olma arzusu tahmin edemediğim bir anda beni yakalıyor, birlikte geçirilecek bir yaşamın ne kadar katlanılmaz olabileceğini görmemi sağlıyordu. Yine de Marthe'sız bir hayatı da hayal edemiyordum. Zinanın bedelini hissetmeye başlıyordum.

Henüz ilişkimiz başlamamışken Jacques'ın evini benim zevkime göre döşemeyi kabul ettiği için Marthe'a kızıyordum. Kendi hoşuma gitmesi için değil, Jacques'ın hoşuna gitmemesi için seçtiğim bu mobilyaları görmeye artık katlanamıyordum. Hiçbir bahanesi yoktu, yalnızca bıkmıştım. Mobilya seçimini Marthe'a bırakmamış olduğum için üzgündüm. Muhtemelen ilk gördüğümde hiçbirini sevmeyecektim ama ona olan aşkımdan dolayı o eşyalara alışmak etkileyici olacaktı. Şimdi bu zevke Jacques'ın nail olmasını kıskanıyordum.

Ben keskin bir dille şunları söylediğimde, Marthe büyük masum gözleriyle bana bakıyordu: "Umarım birlikte yaşadığımızda bu mobilyalardan kurtuluruz."

Söylediğim her şeye saygı duyuyordu. Mobilya seçimini benim yaptığımı unuttuğumu düşünse de bunu bana hatırlatmaya cesaret edemiyordu. Ama içten içe kötü hafızam yüzünden içerliyordu.

***

Haziran ayının başında Marthe Jacques'dan yalnızca karısını ne kadar sevdiğini anlatmayan bir mektup aldı sonunda. Jacques hastaydı. Bourges'daki hastaneden taburcu edilecekti. Hasta olduğunu duymak hoşuma gitmemişti ama söyleyecek bir şeyleri olması beni rahatlattı. Sonraki ya da ondan sonraki gün J... 'den geçecekti ve perona gelip onun trenini beklemesi için Marthe'a yalvardı. Marthe mektubu bana gösterdi. Bir emir bekliyordu.

Aşk onu bir köleye çevirmişti. Karşımda bir köle gibi dururken, bir şeye izin vermek veya yasaklamak benim için zordu. Kocasının birkaç saniye için onu görmesine nasıl engel olabilirdim ki? O da hiçbir şey söylemedi. Bu nedenle aramızdaki sessiz anlaşma sebebiyle ertesi gün onu görmeye gitmedim.

Ondan sonraki sabah, eve bir ulak geldi, elinde yalnızca bana verebileceği bir not vardı. Marthe'dan geliyordu. Beni nehir kıyısında bekliyordu. İçimde ona karşı hâlâ biraz sevgi varsa gelmem için bana yalvarıyordu.

Marthe'ın beklemekte olduğu banka kadar koştum. Bana gönderdiği mesajdan oldukça farklı bir tavırla verdiği selam kanımı dondurdu. Hislerinin değişmiş olduğunu düşündüm.

Oysa Marthe yalnızca iki gün önceki sessizliğimden öfkelendiğim sonucunu çıkarmıştı. Aramızdaki gizli anlaşmanın hiç farkına varamamıştı. Endişeli saatlerine bir de şimdi beni hayatta görmenin sıkıntısı eklenmişti, çünkü bir gün önce onu görmeye gitmememin tek sebebi yalnızca ölmem olabilirdi. Şaşkınlığımı gizleyemedim. Hasta kocasına karşı olan zorunluluklarına saygımdan, kibarlıktan gelmediğimi açıkladım. Bana tam inanmadı. Sinirlendim. Az kalsın şöyle diyecektim: "Sana bir kere bile yalan söylemedim ben..." İkimiz de ağladık.

Fakat bu karmaşık satranç oyunları, oyunculardan biri karmaşayı ortadan kaldırmak için bir şey yapmazsa sonsuza kadar, bezdirene dek sürüp gidebilir. Sonuçta Marthe'ın Jacques'a karşı tavrı uygun değildi. Onu öptüm, sakinleştirdim. "Sessizlik bizim için iyi değil," dedim. Böyle bir şeyin mümkün olduğuna ikna etmek için biraz yalvarmak zorunda kalsam da, en derin düşüncelerimizi bile birbirimizden gizlememek için söz verdik.

Jacques, J....'de Marthe'a bakınmış, tren evlerinin önünden geçtiğinde açık panjurları görmüştü. Mektubunda şüphelerini gidermesi için Marthe'a yalvarıyordu. Bourges'a gelmesini istedi. "Gitmelisin," dedim, bunu öyle basitçe söylemiştim ki bir azar gibi anlaşılmadı.

"Giderim," diye cevapladı, "eğer sen de benimle gelirsen."

Bu durum düşüncesizliğin son raddesiydi. Fakat bu kelimelerin, bu korkunç davranışın ifade ettiği aşk, öfkemi kısa sürede minnettarlığa döndürdü. İmkânsız bir şey için ağlayan bir kız çocuğuymuş gibi davrandım ona.

Onunla gitmemin ne kadar ahlakdışı olacağını ifade ettim. Kalbi kırık bir âşık gibi öfkeden deliye dönmemiş olmam cevabıma ağırlık kazandırmıştı. Marthe hayatında ilk defa ağzımdan *ahlak* kelimesinin çıktığını duyuyordu. Bu kelimenin tam zamanıydı zira kötü niyetli bir kadın olmadığından, kuşkusuz ilişkimizin ahlaklılığı konusunda Marthe'ın da ciddi şüpheleri vardı. Bu tek kelime olmasaydı beni ahlaksız biri olarak düşünebilirdi, zira tüm burjuva önyargılarına isyan ediyor olsa da hâlâ koyu bir burjuvaydı. Fakat durum tam tersiydi, çünkü ilk defa onu uyarmış olmam şimdiye dek yanlış bir şey yapmadığımızı hissetmemin bir kanıtıydı.

Balayının nahoş bir biçimi olan bu yolculuğa çıkmak Marthe'ı üzüyordu. Artık bunun ne kadar imkânsız olduğunu görüyordu.

"Hiç değilse gitmememe izin ver," dedi.

Bu düşüncesizce telaffuz edilen *ahlak* sözcüğü beni onun vicdan hocasına dönüştürmüştü. Yeni kazanılmış bir güçle kendinden geçen tiranlar gibi kullandım bu görevi. Güç yalnızca haksız bir şekilde kullanıldığında kendini belli eder. Bu yüzden ben de Bourges'e gitmemesinde suçlanacak hiçbir şey görmediğimi söyledim. Onu ikna edecek nedenler ürettim: yorucu bir yolculuk, Jacques'ın pek yakında iyileşecek olması. Bu nedenler Jacques'ın gözünde olmasa da, Jacques'ın ailesinin gözünde hoş görülmesini sağlayacaktı.

Marthe'ı bana uygun şekilde yönlendirerek, yavaş yavaş onu kendi biçimime soktum. Bu nedenle kendimi suçluyordum ve bunun mutluluğumuzu yıkacağını gayet iyi biliyordum. Bana benzemesi, benim yarattığım bir şeye dönüşmesi beni hem keyiflendiriyor hem

de kızdırıyordu. Bu durumda hem aramızdaki anlayışın nedenini görüyor hem de gelecekteki trajedilerin sebebini saptayabiliyordum. Çünkü kendi tereddütlerimi ona gittikçe daha çok bulaştırıyordum ve bu, karar günü geldiğinde bir karara varmasını engelliyordu. Kendiminkiler gibi onun ellerinin de kuvvetsiz olduğunu hissedebiliyor, yükselen suların kumdan şatomuza dokunmamasını umuyordum, oysaki diğer çocuklar kendi şatolarını daha uzağa yapıyordu.

Ara sıra içimizdeki benzerlik dışarı da taşıyordu. Gözlerimiz, yürüyüşümüz... Bazen yabancılar bizi iki kardeş sanıyordu. Bunun nedeni aşkın büyümesine yardım ettiği, içimizde yatan benzerlik tohumlarıydı. Bir jest, ses tonundaki bir değişim er ya da geç en temkinli âşıkların bile sırrını açık eder.

Eğer kalpte aklın alışık olmadığı sebepler varsa, bunun nedeni aklın nedenlere kalpten daha az açık olmasıdır. Kuşkusuz hepimiz Narkissos gibiyiz, başkalarına karşı kayıtsızken kendi görüntümüze hem aşığızdır hem de ondan nefret ederiz. Bizi hayata sürükleyen bu benzerlik içgüdüsüdür; bir manzaranın, bir kadının, bir şiirin karşısında "dur!" diye bağırır bize. Aynı şoku hissetmesek de hâlâ diğerlerine hayran olabiliriz. Benzerlik içgüdüsü suni olmayan tek davranış biçimidir. Fakat toplumda kamu ahlakını gücendirmeyen ve hep aynı biçimin peşinden koşan tek kabalık da budur. Dolayısıyla, bazı erkekler dur durak bilmeden *sarışınların* peşinden koşarlar, en derin benzerliklerin en gizli olanlar olduğunu bilmeden.

***

Marthe birkaç gündür dalgın görünüyordu ama mutsuz değildi. Dalgın ve mutsuz bir şekilde Marthe'ın endişeli halini Manş kıyısında bir plajda nekahet dönemini geçiren Jacques ve Jacques'ın ailesiyle buluşacağı on beş temmuzun yaklaşmasına bağlıyordum. Sessiz kalma, benim sesimle sıçrama sırası Marthe'daydı. En katlanılamayacak şeylere katlanıyordu – aile ziyaretleri, hakaretler, annesinin üzücü imaları, kızının bir âşığı olduğunu tahmin etse de buna çok inanmayan babasının iyi huylu yorumları.

Peki, tüm bunlara neden katlanıyordu? Bazı şeylere fazla önem vermesi ve en küçük şeyden etkilenmesi ona yönelttiğim eleştirilerin bir sonucu muydu? Mutlu görünüyordu ama bu, onu utandıran ve aynı hissi paylaşmadığım için benim hoşlanmadığım garip bir mutluluk biçimiydi. Marthe'ın benim sessizliğimi bir umursamazlık işareti olarak görmesini çocukluk olarak nitelendiren ben, şimdi beni sevmediği için onu suçluyordum, çünkü hiçbir şey söylemiyordu.

Hamile olduğunu bana söylemeye cesaret edememişti.

***

Bu habere sevinmiş gibi davranmak istedim. Fakat ilk başta bir şaşkınlık yaşadım. Herhangi bir şeyin sorumluluğunu alabileceğimi asla tahmin edemezken, şimdi sorumlulukların en kötüsünü üstleniyordum. Bu durumu basit bir şekilde ele alabilecek kadar erkek olmadığım için de kendime öfkeleniyordum. Marthe ancak onu zorlayınca bu durumdan bahsetti. Bizi yakın-

laştırması gereken bu anın bizi birbirimizden ayırdığını görünce dehşete düştü. Fakat öyle büyük bir sevinç gösterisi yaptım ki tüm korkuları dağıldı. İçinde halen bir burjuvanın ahlaki değerlerini taşıyordu ve bu bebeği bir suçun cezası değil, Tanrı'nın aşkımızı ödüllendirdiğinin işareti olarak görüyordu.

Marthe hamileliğini sonsuza kadar onunla birlikte olmam için bir gerekçe olarak görürken, bu beni umutsuzluğa düşürüyordu. Çocuk sahibi olmak bizim yaşımızda gençliğimizi yokuşa sürüklemek demekti ve bu benim için imkânsızdı, adil değildi. İlk defa maddi endişelere boyun eğiyordum: ailelerimiz bizi evlatlıktan reddedecekti.

Çocuğumuzu şimdiden seviyor, aşkımdan ötürü onu reddediyordum. Dramatik varlığının sorumlusu olmak istemiyordum. Daha kendim hayatta kalma yetisine sahip değildim ki.

İçgüdüler bizim yol göstericimiz, bizi yıkıma sürükleyen rehberimizdir. Dün, Marthe hamileliğinin bizi birbirimizden uzaklaştıracağından korkuyordu. Bugün, beni ilk defa bu denli seviyor, kendisininki gibi benim aşkımın da büyüdüğünü sanıyordu. Ve ben dün bu çocuğu reddederken bugün onu sevmeye başlamıştım, ilişkimizin başında Marthe dışında herkese yaptığım şeyi şimdi Marthe'a yapıyor, aşkımı onun elinden alıyordum.

Şimdi dudaklarımı Marthe'ın karnına dokundurduğumda, öptüğüm kişi artık o değil, çocuğumdu. Marthe ne yazık ki artık benim metresim değildi, artık bir anneydi.

Yalnızmışız gibi davranmaya son vermiştim artık. Yanımızda sürekli bir tanık vardı ve eylemlerimizin he-

sabını ona vermekle yükümlüydük. Yalnızca Marthe'ı sorumlu tuttuğum bu ani değişimi affetmek benim için güçtü, yine de bana yalan söylemiş olsaydı onu daha zor affedebileceğimi hissediyordum. Marthe'ın aşkımızın daha uzun sürmesini sağlamak için veya çocuk benden olmadığı için bana yalan söylediğini düşündüğüm anlar oluyordu.

Sakinlik ve huzur arayan bir hasta gibi, ne tarafa döneceğimi bilmiyordum. Şimdi sevdiğim Marthe'ın farklı bir Marthe olduğunu hissediyordum ve oğlum ancak Jacques'ın oğlu olduğunu sanırsa mutlu olabileceğini düşünüyordum. Yine de bu ikiyüzlülük beni korkutuyordu. Marthe'dan vazgeçmem gerekiyordu. Öte yandan, kendimi ne kadar erkek olarak görsem de boşunaydı, bu durum böylesi delice bir varlığa (veya böylesi akıllıca bir varlığa) inanıp bununla gurur duyabileceğimden çok daha ciddi bir meseleydi.

***

Jacques sonunda eve dönmüştü. Bu sıradışı dönemin ardından, sıradışı koşulların sonucu olarak aldatılmış olan birçok asker gibi, ahlaksız yaşamının hiçbir belirtisini göstermeyen sadık ve mutsuz bir eşle karşılaştı. Marthe ancak tatilleri sırasında kocasının kendisine dokunmasına izin verirse, bebeğin ondan olduğu düşünülebilirdi. O kadar korkaktım ki buna izin vermesi için Marthe'a yalvardım.

Tüm tartışmalarımız içinde bu ne en az garip olanıydı ne de en az acıklı olanı. Üstelik bu fikre bu kadar az direnmesi de beni şaşırtmıştı. Nedenini daha sonra

keşfettim. Marthe bir önceki izni sırasında kendini Jacques'a vermiş olduğunu itiraf etmeye cesaret edememişti ve tersine, bana itaat etme amacıyla Granville'de durumunu bahane edip kocasını reddetmeyi amaçlıyordu. Doğum sırasında kimsede kuşku uyandırmayacak olan tüm bu düzmece, tarihlerin hatalı rastlaşması nedeniyle karmaşıklaşıyordu. "Ah!" diye düşündüm. " Hâlâ çok zamanımız var. Marthe'ın ailesi skandal çıkmasından korkacaktır. Onu yurtdışına çıkaracak ve bebeğin doğum haberini duyurmayı geciktireceklerdir."

Marthe'ın gidiş günü yaklaşıyordu. Onun yokluğunu yalnızca kendi yararıma kullanabilirdim. Bu benim için bir deney olacaktı. Marthe'a duyduğum aşka bir çare bulmayı umuyordum. Eğer beceremezsem, eğer aşkım özgür kalamayacak kadar toysa, bana hâlâ ilk günkü gibi sadık kalacak Marthe'a geri dönebileceğimi biliyordum.

On iki temmuz saat sabah yedide ayrıldı. Bir gece önce J...'de kaldım. Yol boyu tüm gece gözümü kırpmama kararı aldım. Marthe'ı ömrümün geri kalanında bana yetecek kadar çok öpücüğe boğdum.

Yatağa girdikten on beş dakika sonra uyuya kaldım.

Genelde Marthe'la aynı yatakta olmak beni uyanık tutuyordu. Fakat ilk defa onun yanında sanki tek başıma olduğum kadar iyi uyudum.

Uyandığımda o çoktan kalkmıştı. Beni uyandırmaya cesaret edememişti. Trenin kalkmasına sadece yarım saat kalmıştı. Uykunun birlikte geçireceğimiz son saatleri çalmasına izin verdiğim için kendime kızmıştım. O da gözyaşları içindeydi, çünkü gitmek zorundaydı. Yine de son anlarımızı birbirimizin gözyaşları içinde yüzmekten daha iyi değerlendirmeyi tercih ederdim.

Bana anahtarı verdi ve o yokken eve gelip ikimiz hakkında düşünmemi, masasına oturup ona yazmamı istedi.

Marthe'a Paris'e kadar eşlik etmeyeceğime dair kendime söz vermiştim. Fakat dudaklarına duyduğum arzunun üstesinden gelemeyerek, onu daha az sevme istememden yeterince korkarak, bu arzumu onun gidişine yükledim; oysa bu *son defa* lafı bir yalandı, zira bunu o istemediği sürece hiçbir zaman son defa olmayacağından gayet emindim.

Kocasının ailesiyle buluşması gereken Montparnasse Garı'nda hiç tereddüt etmeden Marthe'ı öptüm. Halen, nihai bir sahneye neden olacak şekilde kocasının ailesinin ortaya çıkmasını ve bizi yakalamasını bekliyordum.

F...'ye döndüğümde, Marthe'ı ziyaret edeceğim ânı bekleyerek yaşamaya alışmış olan ben kafamı dağıtmanın yollarını aradım. Bahçeyi kazdım, okumaya çalıştım, kız kardeşlerimle beş yıldır yapmadığım bir şey yapıp saklambaç oynadım. Akşamları şüphe uyandırmamak için yürüyüşe çıkmak zorundaydım. Alışkan olduğum gibi Marne'a kadar gidiyordum ve yol beni hafifletiyordu. O gece oyalandım, ayağıma taşlar takıldı, kalp atışlarım hızlandı. Teknenin içinde uzanırken hayatımda ilk defa ölmeyi diledim. Fakat yaşamayı beceremediğim gibi ölmeyi de beceremediğimden, umudumu yoldan geçen bir katile bağlıyordum. Yalnızca bıkkınlıktan veya acıdan ölmenin mümkün olmamasına üzülüyordum. Küvetteki suların çekilmesi gibi, beynim de yavaş yavaş boşaldı. Bu sefer daha uzun süren son bir şırıltıdan sonra, beynim tamamen boşaldı. Uykuya daldım.

Dondurucu temmuz şafağında uyandım. İliklerime kadar donarak eve döndüm. Tüm ev halkı çoktan uyanmıştı. Babam soğuk bir şekilde holde beni karşıladı. Annem hafif bir hastalığa yakalanmıştı, onlar da gidip doktoru getirmemi isteyerek beni uyandırması için oda hizmetçini odama göndermişlerdi. Yani evde olmadığım gerçeği resmi bir boyut kazanmıştı.

Binlerce ayıplanacak unsurun arasında, zanlı kendini temize çıkarabilsin diye masum olan tek unsuru seçen iyi bir yargıcın doğuştan zekâsına hayranlık duyarak, bu öfkeye katlandım. Yine de kendimi temize çıkarmadım, bu çok güçtü. Babamın J...'den dönmekte olduğumu düşünmesine izin verdim ve akşam yemeğinden sonra dışarı çıkmamı yasakladığında, hâlâ benimle gizli bir anlaşma yapmaya devam ettiği ve sokaklarda bir başıma dolanmaya bir son vermek için kendime bir bahane bulmamı sağlamasından dolayı ona içten içe minnettar oldum.

Postacıyı bekledim. Bir tek bunun için yaşıyordum. Unutmak için sarf edeceğim en ufak çaba bile beni aşıyordu.

Marthe bana bir kâğıt bıçağı vermişti ve mektuplarını bununla açmam için ısrar etmişti. Fakat bunu yapabiliyor muydum? Çok acelem vardı. Zarfları yırtıyordum. Her seferinde, kendimden utanarak, hiç dokunmadan mektubu on beş dakikalığına bir kenarda tutacağıma dair söz veriyordum. Bu sürede irademi tekrar toplamayı, mektubu açmadan cebimde tutmayı umuyordum. Fakat her defasında bu işlemi sonraki güne kadar erteliyordum.

Bir gün zayıflığıma yenilip sabrımı yitirdiğim bir hiddet anında mektubu okumadan yırtmıştım. Kâğıt

parçaları bahçenin dört bir yanına dağıldığı anda, aşağıya koştum. Mektupla birlikte Marthe'ın bir fotoğrafı vardı. En ufak olaylara bile dramatik bir anlam veren, batıl inançlı biri olan ben onun yüzünü yırtmıştım. Bu olayı yukarıdan gelen bir uyarı olarak gördüm. Dört saat uğraşıp mektubu ve fotoğrafı bir araya getirene kadar ıstırabım dinmedi. Şimdiye kadar hiçbir zaman bir şey için bu kadar çok çaba sarf etmemiştim. Marthe'a korkunç bir şey olabileceği korkusu, gözlerimi ve sinirlerimi karartan bu saçma meşgale boyunca devam etti.

Bir uzman doktor Marthe'a denizde yüzmesini tavsiye etmişti. Bu kadar kötü niyetli olduğum için kendime kızıyorken, benden başka kimsenin onun vücudunu görmesini istemeyerek denize gitmemesini emrettim.

Fakat Marthe her halükarda Granville'de bir ay geçirmek zorunda olduğundan, Jacques'ın da yanında olmasından memnundum. Mobilya seçtiğimiz gün Marthe'ın gösterdiği siyah beyaz fotoğrafını hatırladım. Hiçbir şey beni sahildeki genç erkeklerden daha çok korkutamazdı. Üstelik o erkeklerin daha yakışıklı, daha güçlü, daha havalı olduklarını düşünüyordum.

Kocası Marthe'ı o erkeklerden korurdu.

Önüne gelene sarılan bir sarhoş gibi, şefkatli anlarımda Jacques'a yazmayı, Marthe'ın âşığı olduğumu itiraf etmeyi ve bu konumumun verdiği yetkiyle Marthe'ı kocasına tavsiye etmeyi hayal ediyordum. Ara sıra hem ben hem de Jacques tarafından tapılan Marthe'ı kıskanıyordum. İkimiz birlikte onu mutlu etmeye çalışmak zorunda mıydık? Bu krizler sırasında yardımcı bir âşık olduğumu hissediyordum. Jacques'la tanışmak, ona her şeyi anlatmak, neden birbirimizi kıskanmama-

mız gerektiğini ona açıklamak istiyordum. Fakat sonra aniden, nefretim tekrar eski yerini alıyordu.

***

Marthe her mektubunda onun evine gitmemi istiyordu. Bu ısrarlar büyükannemin mezarını hiç ziyaret etmediğim için beni fırçalayan sofu teyzemi hatırlatıyordu. Böyle kutsal hac yolculukları yapmak benim doğamda yoktu. Böyle yorucu görevler ölümü ve aşkı sınırlandırmakla kalır.

Ölü birini veya artık yanımızda olmayan metresimizi mezarlık veya belli bir yatak odası dışında düşünemiyor muyuz? Bunu Marthe'a anlatmaya kalkışmak yerine, evine gitmiş olduğumu söylemekle yetindim, tıpkı teyzeme mezarlığa gittiğini söylemiş olduğum gibi. Fakat yine de en sıradışı koşullar altında Marthe'ın evine gitmek zorundaydım.

Bir gün trende, mürebbiyelerinin Marthe'la görüşmesine izin vermediği İsveçli kızla karşılaştım. O kadar yalnızdım ki bu genç kızın çocukluğunu çekici buldum. Ertesi gün çay içmek için gizlice J...'ye gelmesini önerdim. Kızı korkutmamak için Marthe'ın evde olmadığını söylemedim, hatta Marthe'ın kendisini görmekten ne kadar memnun olacağını söyledim. Tam olarak ne yapmaya niyetlendiğim konusunda hiçbir fikrim olmadığına yemin ederim. İlk tanıştıklarında birbirlerini şaşırtmaya çalışan çocuklar gibi davranıyordum. Marthe'ın evde olmadığını söylediğimde Svéa'nın meleksi suratındaki şaşkınlık veya öfke ifadesini görme arzusuna direnemiyordum.

Evet, bu muhtemelen birini şaşırtmanın çocukça zevkiydi, çünkü ben ona söyleyecek sıradışı hiçbir şey bulamıyorken o bir yabancı olmanın avantajlarına sahipti ve ne söylerse söylesin beni şaşırtıyordu. Birbirini anlamayan insanlar arasında bir anda oluşan samimiyetten daha keyifli hiçbir şey yoktur. Epey çirkin bir elbisenin üzerine altın ve mavi sırlı küçük bir haç takınıştı ki zihnim bunları tamamen farklı görüyordu. Gerçek bir oyuncak bebekti âdeta. Bu baş başa halimizi tren kompartımanı dışında bir yerde devam ettirmek için gittikçe büyüyen bir arzu hissediyordum.

Manastır kızı halini az çok bozan şey Pigier Okulu'na giden küçük bir öğrenci gibi davranmasıydı, pek bir faydasını görmese de günde bir saat Fransızca konuşmayı ve daktilo kullanmayı öğrenmeye gidiyordu. Bana daktilo ödevlerini gösterdi. Her harfinde köşede öğretmeni tarafından düzeltilmiş bir hata vardı. Belli ki kendisinin yapmış olduğu korkunç el çantasının içinden üzerinde bir kontes tacının bulunduğu bir sigara tabakası çıkardı. Bana bir sigara uzattı. Kendisi sigara kullanmıyordu ama tabakayı her zaman yanında taşıyordu, çünkü arkadaşları içiyordu. Biliyormuşum gibi davrandığım İsveç geleneklerinden bahsetti: Aziz John Gecesi, yabanmersini reçeli. Önceki gün İsveç'ten gelmiş olan ikiz kız kardeşinin bir fotoğrafını gösterdi: büyükbabasının silindir şapkası dışında tamamen çıplak şekilde bir atın üzerindeydi. Kıpkırmızı oldum. Kız kardeşi ona o kadar çok benziyordu ki aslında kendi fotoğrafını göstererek bana şaka yaptığından şüphelendim. Bu şeytani masumu öpme arzumu bastırmak için kendi dudaklarımı ısırdım. Suratımda vahşi bir ifade olmalıydı, çünkü kız ürkmüş görünüyordu ve gözleriyle imdat freni arıyordu.

Ertesi gün saat dörtte Marthe'ın evine geldi. Marthe'ın Paris'te olduğunu ve birazdan döneceğini açıkladım. Sonra ekledim: "O gelene kadar gitmene izin vermememi istedi." Hilemi çok daha sonra itiraf etmeyi planlıyordum.

Neyse ki yemeklere düşkündü. Fakat benim oburluğum başka bir biçim almıştı. Açlığını çektiğim şey tart veya ahududu dondurması değil, ağzına almak üzere olduğu tartın veya dondurmanın kendisi olmaktı. Farkında olmadan yüzüm düştü.

Svéa'yı şehvetle arzulamamın sebebi çapkınlık değildi. Oburluktu. Dudaklarına sahip olamasam da, yanakları da yeterdi.

Beni adam akıllı anlaması için açıkça, her hecenin üstüne basa basa konuşuyordum. Bu eğlenceli evcilik oyunundan heyecanlanmıştım ve normalde asla bu kadar konuşmayan ben şimdi daha hızlı konuşmayı beceremediğim için kendime kızıyordum. Gevezelik etme, çocuksu sırlar verme ihtiyacı duyuyordum. Ağzımı kulağına yaklaştırdım. Taze laflarını zevkle dinledim.

Israrla likör içmesini istedim. Ama sonra Svéa sarhoş etmeye çalıştığım bir kuşmuşçasına, ona doğru üzüldüm.

Sarhoşluğunun amaçlarıma hizmet etmesini umuyordum, çünkü dudaklarını kendi rızasıyla bana sunup sunmaması benim için pek önemli değildi. Bu sahnenin Marthe'ın evinde gerçekleşiyor olmasının ne kadar yanlış olduğu üzerine düşündüm, fakat eninde sonunda aşkımızı hiçbir şeyden mahrum bırakmadığımı kendime tekrarlayıp duruyordum. Svéa'yı bir meyve gibi arzuluyordum ki bu metresimin kıskanacağı bir şey değildi.

Sakar görünen ellerini kendi ellerimin arasına aldım. Onu soymak, özenle kucaklamak isterdim. Kanepede uzanıyordu. Doğruldum, alnında saçlarının başladığı, hâlâ büyümekte olan tüylerin bulunduğu yere eğildim. Sessizliğinin öpücüklerimden keyif almasından kaynaklandığını varsaymıyordum; yalnızca kızınayı beceremiyor, beni kibarca geri çevirebileceği Fransızca kelimeleri bulamıyordu. Bir şeftaliyi okşuyormuşum gibi içinden tatlı bir suyun akmasını bekleyerek yanaklarını okşadım.

Sonunda dudaklarını öptüm. Sabırlı bir mahkûm gibi okşamalarıma katlanıyor, gözlerini ve ağzını kapıyordu. Yaptığı tek reddetme jesti başını hafifçe bir o yana bir bu yana kaçırmaktı. Bunun bir cevap olduğunu anlamıyor değildim ama dudaklarım öyle olmadığı konusunda beni yanıltıyordu. Orada kalmayı sürdürdüm, şimdiye kadar Marthe'a olmadığım kadar ona yakın duruyordum. Direnme tavrı, ki aslında bu bir direnme değildi, şımarıklığımı, ataletimi tatmin ediyordu. Her şeyin bu şekilde devam edeceğini ve ona tecavüz etmenin gayet kolay olacağına inanacak kadar naiftim.

Daha önce hiçbir kadını soymamıştım; genellikle onlar beni soyardı. Beceriksizce işe koyuldum, ayakkabılarını ve uzun çoraplarını çıkararak başladım. Ayaklarını ve bacaklarını öptüm. Fakat bluzunu çözmeye yeltendiğimde, Svéa yatağa girmek istemeyen ve zorla soyulması gereken yaramaz bir piç kurusu gibi çırpınmaya başladı. Ayaklarını sallayarak kaçmaya çalıştı. Ayaklarını havada yakaladım, tuttum ve öptüm. Fakat çok krema ve pasta yemiş bir obur gibi, sonunda bıktım. Ona oynadığım oyundan, Marthe'ın tatilde olmasından bahsetmek zorundaydım. Marthe'la karşılaşırsa bu bu-

luşmamızdan bahsetmeyeceğine dair ondan söz aldım. Marthe'ın âşığı olduğumu söylemedim ama anlamasını sağladım. Tekrar yanına oturdum ve birbirimizi tekrar görmemizin mümkün olup olmadığını kibarca sorduğumda, gizemin zevkiyle, "Yarın görüşürüz," dedi.

Bir daha asla Marthe'ın evine gitmedim. Ve belki Svéa da kilitli kapının zilini hiç çalmadı. Davranışının o zamanın ahlaki ikliminde ne kadar suçlu olduğunun farkındaydım. Muhtemelen bu koşullar Svéa'yı bu kadar özel kılmıştı. Marthe'ın odasından başka bir yerde onu arzulayabilir miydim?

Yine de hiç pişman değildim. Genç İsveçliyi terk etmemin sebebi Marthe değildi, bunun sebebi onun içindeki tüm şekeri emmiş olmamdı.

Birkaç gün sonra Marthe'dan bir mektup aldım. Onunkinin yanında bir de ev sahibinin mektubu vardı; ev sahibi evinin âşıkların buluşma yeri olmadığını söylüyor, eve bir kadın getirdiğimden bahsediyordu. Beni aldattığına dair elimde bir kanıtım var, yazmıştı Marthe. Bir daha beni görmeyecekti. Kuşkusuz acı çekiyordu ama yalnızca aptal yerine konduğu için acı çekmeyi tercih ederdi.

Boş tehditlere alışıktım, gerçek bile olsa gerektiğinde yalan olduğunu söyleyerek bu tehditleri bastırmak yeterliydi. Fakat asıl gücendiğim şey bir ayrılık mektubunda Marthe'ın intihardan bahsetmemiş olmasıydı. Bu kadar soğuk olduğu için onu suçluyordum. Mektubunu herhangi bir açıklamaya layık bulmuyordum. Çünkü benzer bir durumda, kendimi öldürmeyi düşünmesem bile Marthe'ı bununla tehdit etmeyi daha uygun bulurdum. Bu yaşımın ve eğitimimin köklü bir işaretiydi: bana göre bazı yalanları tutku kanunları emrediyordu.

Aşk eğitimimde yeni bir ihtiyaç ortaya çıkmıştı: Marthe'ın karşısında masum olduğumu göstermek ve ev sahibine benden daha çok güvendiği için onu suçlamak gerekiyordu. Böyle bir ihaneti gerçekleştirmek için Marin kıyılarını kullanmanın ne kadar kolay olabileceğini açıkladım. Ben onun evinde yazarken, Svéa Marthe'ı görmeye gelmişti ve kızı içeri aldıysam bunun sebebi, onu pencereden gördükten sonra –ve Marthe'ı görmeye gelmesinin yasaklanmış olduğunu bildiğimden– böyle nahoş bir uzaklaşma yüzünden Marthe'ın kendisine kin beslediğini düşünmesini istememedi. Kuşkusuz Svéa gizlice ve sayısız zorluğu göze alarak buraya kadar gelmişti.

Aynı şekilde Svéa'nın hiç olmadığı kadar Marthe'a düşkün olduğunu söyleyebildim. Mektubumu onun kendi evinde, en yakın arkadaşıyla birlikte Marthe hakkında konuşmanın genç kız için ne büyük bir teselli olduğundan bahsederek bitirmiştim.

Bu korku, ne kendime ne de herhangi birine hiçbir şey açıklamak zorunda olmaya tercih ederken, bizi eylemlerimizi açıklamaya zorlayan bir aşkı lanetlememe sebep oldu.

Fakat aşkın yine de birçok avantajı olsa gerekti, çünkü insanoğlu özgürlüklerini onun eline bırakıyordu. Aşkla işimi bitirebilmek için yeteri kadar güçlü olmaya acele ediyordum, böylelikle hiçbir arzumdan vazgeçmek zorunda kalmayacaktım. İtaat etmenin boyutlarından habersizdim, kalbin kölesi olmaktansa duyuların kölesi olmak çok daha iyiydi.

Kovanını zenginleştirmek için çiçeklerin özünü toplayan bir arı gibi, bir âşık da karşısına çıkıp onu zapt

eden tüm arzularla aşkını zenginleştirir. Metresinin bu arzulardan yararlanmasına izin verir. Sadakatsizi sadık biri haline getiren bu disiplini hâlâ keşfedememiştim. Eğer bir erkek bir kadını şiddetle arzularsa ve bu tutkusunu sevdiği kadına aktarırsa, tatmin edilmediği için hâlâ canlı kalan arzusu bu kadını hayatında kimsenin kendisini bu denli sevmediğine inandırır. Kadın aldatılır ama toplumun gözünde ahlakı korunmuştur. Hafifmeşreplik böyle hesaplarla başlar. Bu yüzden metreslerini aldatabilen bazı erkekleri kınamak için aceleci davranmamalı, onları sığ oldukları için suçlamamalıyız. Onlar sadakatsizliklerini nahoş bulurlar ama mutlulukları ile zevklerini birbirine karıştırmayı yine de asla düşünmezler.

Marthe kendimi temize çıkarmamı bekliyordu. Öfkesini affetmem için bana yalvarıyordu. Gönülsüz de olsa onu affettim. Ev sahibine yazdı ve ironik bir şekilde, kendi yokluğu sırasında arkadaşlarından birine kapıyı açmama izin vermesini istedi.

***

Marthe ağustos ayının sonlarına doğru geri döndüğünde, J...'de değil, yaz tatillerini uzatmış olan ailesinin evinde yaşamaya başladı. Marthe'ın tüm hayatını geçirmiş olduğu bu yeni çevre bende afrodizyak etkisi yarattı. Bedensel yorgunluğum, tek başına uyuma konusunda gizli arzum kaybolmuştu. Ailemin evinde tek bir gece bile geçirmemeye başladım. Genç yaşta ölmek zorunda olan ve o yüzden iki katı hızda yaşayan biri gibi belirgin bir acele içindeydim. Annelik onu mahvetmeden önce Marthe'dan alabileceğimin en iyisini almak istiyordum.

Jacques'ı kabul etmediği çocukluk odası şimdi bizim odamıza dönüşmüştü. Tek kişilik yatağının üzerinde asılı duran ilk komünyonuna ait fotoğrafı görmek hoşuma gidiyordu. Ayrıca bebekliğine ait başka bir fotoğrafına bakması için onu zorluyordum, böylece çocuğumuz ona benzeyecekti. Halimden gayet memnun bir şekilde, doğduğu ve serpildiği evin içinde turluyordum. Sandık odasında sandığını buldum, bu sandığı kullanmasını istedim ve içindeki yelekleri, minicik külotları, tüm Grangier aile yadigârlarını çıkarttırdım.

Mobilyaların en çirkin aile eşyalarının bile sahip olduğu albeniden yoksun olduğu J...'deki dairesini hiç özlememiştim. Oradaki mobilyaların bana öğretecek hiçbir şeyleri yoktu. Fakat burada, Marthe'ın küçük bir kızken muhtemelen kafasını çarptığı mobilyalar bana onu hatırlatıyordu. Bunun da ötesinde, yalnızdık, yanımızda ne belediye meclis üyeleri ne de ev sahipleri vardı. Yabanilerden farksızdık, gerçek bir terk edilmiş ada olan bahçede çırılçıplak dolaşıyorduk. Çimlere uzanıyor; yaban asması, hanımeli ve üzüm asmalarıyla kaplı çardaklarda çayımızı içiyorduk. Topladığım, güneşin altında ısınmış, ezilmiş erikler için kavga ediyorduk. Babam, kardeşlerime yaptığının aksine, beni bahçede işe koşmamıştı hiç, ama işte şimdi Marthe'ın bahçesiyle ilgileniyordum. Tırmıkla çalışıyor, tohum ekiyordum. Sıcak bir günün ardından, akşamları toprağın ve kavrulmuş çiçeklerin susuzluğunu dindirmekten, bir kadının arzularını tatmin ettiğimde olduğu gibi erkeksi bir gurur duyuyordum. Mutluluğu her zaman aptallık olarak görüyordum – oysa şimdi mutluluk denen şeyin ne denli etkili olduğunun farkına varıyordum. İlgim ve dikkatim sayesinde çiçekler serpiliyor, tavuklar ben onlara

yem attıktan sonra gölgede uyukluyorlardı. Ne büyük bir iyilikti bu! Ne müthiş bir bencillikti! Ölü çiçekler ve zayıf tavuklar bizim aşk adamıza mutsuzluk getirirdi. Çiçeklere ve tavuklara verdiğim su ve yemi aslında onlara değil, daha çok kendime veriyordum.

Bu yenilenmiş aşkla birlikte ya henüz öğrenmiş olduğum şeyi unutmuş ya da umursamamaya başlamıştım. Şehvetin sonuna geldiğimde, bu aile evinde bulunduğum için iyice artan bir şehvetle doluyordum. Böylece ağustosun son haftası ve eylül ayı hayatımda gerçekten mutlu olduğum yegâne zaman dilimi olmuştu. Aldatmıyor, ne kendimi ne de Marthe'ı incitiyordum. Başka hiçbir engel göremiyordum. On altıncı yaşımda insanların olgunluk çağında dileyebilecekleri bir yaşam düşlüyordum. Kırda yaşayacak, sonsuza kadar genç kalacaktık.

Çimenlerin üzerinde onun yanında uzanıyor, bir çim demetiyle yüzüne hafifçe dokunuyor, yavaşça ve düşünüp tasarlayarak Marthe'a hayatımızın nasıl olacağını betimliyordum. Geri döndüğünden beri Marthe Paris'te ikimiz için bir daire bakıyordu. Kırsalda yaşamayı istediğimi söylediğimde, gözleri yaşlarla doldu: "Bunu önermeyi asla cesaret edemezdim," dedi. "Burada benimle yapayalnızken sıkılacağını düşünmüştüm, senin ihtiyacın olan şey şehirde olmak." "Beni çok iyi tanımıyorsun," diye cevapladım. Bir kez yürüyüşe çıktığımız, çiftçilerin gül yetiştirdiği Mandres yakınlarında yaşamak isterdim. Marthe ve ben Paris'te akşam yemeğine çıktığımız ve geri dönmek için son treni yakaladığımız günden beri o güllerin kokusu burnumdaydı. Garın avlusunda işçiler her tarafa koku yayan devasa gül sandıklarını boşaltıyorlardı. Çocukken, çocuklar

uyurken güllerle dolu gizemli bir trenin geçip gittiğinin konuşulduğunu duyardım.

Marthe, "Güllerin ömrü kısadır ama. O güller solunca, Mandres'i çirkin bulmaktan korkmuyor musun? Bu kadar güzel olmayan ama en az o kadar cazibesi olan başka bir yer bulmak daha duyarlı olmaz mı?" dedi.

Haklı olduğunu kabul etmeliydim. Bir yılın iki ayında yaşayan güllerin tadını çıkarmayı o kadar istiyordum ki yılın diğer on ayını unutmuştum ve benim Mandres tercihim aşkımızın ne kadar uçucu olduğunu bana tekrar gösteriyordu.

Sık sık yürüyüşe çıktığım veya bir yere davetli olduğum bahanesiyle, akşam yemeğini F....'de yemiyor ve Marthe'la kalıyordum.

Bir öğleden sonra Marthe'ı üzerinde havacı kostümü olan genç bir adamla buldum. Hiçbir zaman samimi bir şekilde senli benli konuşmadığı kuzeniydi bu, ayağa kalkıp beni boynumdan öptü. Kuzeni rahatsız bir biçimde gülümsedi. "Paul konusunda endişelenecek hiçbir şey yok, sevgilim," dedi. "Ona her şeyi anlattım." Utanmıştım ama yine de kuzenine bana olan aşkını anlatmış olmasından memnun olmuştum. Bu genç adam çekici ve sığdı; tek endişesi üniformasının kurallara uygun olmamasıydı, ama bizim ilişkimizden hoşnut görünüyordu. Ona göre bizim ilişkimiz, bir havacı veya bir bar kuşu olmadığı için küçümsediği Jacques'a yapılmış müthiş bir şakaydı.

Paul bu bahçenin tanık olduğu çocukluk oyunlarından bahsetti. Kafam sorularla doluydu çünkü iki kuzenin konuştukları Marthe'a yeni bir renk veriyordu. Bu durum aynı zamanda beni üzüyordu. Ailelerimizin

bihaber olduğu oyunları unutamayacak kadar kendi çocukluğuma yakındım; yetişkinler ya böyle oyunları hatırlayamaz ya da bu oyunları kaçınılmaz bir şeytanlık olarak görürlerdi. Marthe'ın geçmişini kıskanıyordum.

Gülerek Paul'a cadaloz ev sahibini ve Marinler'in davetini anlattığımızda, şakayla karışık bir şekilde bize Paris'teki garsoniyerini teklif etti.

Marthe'ın kuzenine birlikte yaşamayı planladığımızı söylemeye cesaret edemediğini fark ettim. İlişkimizi bir çeşit eğlence olarak desteklemesine rağmen, bir skandal çıkması durumunda Paul'un yalnızca sürüyü takip edeceğini hissediyordum.

Marthe masadan kalktı ve akşam yemeğini servis etti. Hizmetçiler Madam Grangier'le birlikte taşraya gitmişlerdi, çünkü hiç olmadığı kadar tedbirli olan Marthe, Robinson Crusoe gibi yaşamayı tercih ettiğini söylemişti. Kızlarının romantik olduğuna inanarak ve çılgın olmasındansa romantik olmasını tercih ederek, ailesi onu bir başına bırakmıştı.

Akşam yemeği sırasında oyalandık. Paul mahzendeki en eski şarapları gidip getirdi. Eğleniyorduk ama bu eğlenceden muhtemelen pişman olacaktık, çünkü Paul bizim zinamıza ortak oluyordu. Jacques'ı küçümsüyordu. Sesimi çıkarmayarak, davranışlarındaki düşüncesizliği ona hissettirmeyi göze alıyordum; bu yüzden kuzenimi küçük düşürmektense oyuna katılmanın daha doğru olduğunu düşündüm.

Bu sürede saatin ne kadar geç olduğunu fark ettik, Paris'e giden son tren çoktan kalkmıştı. Marthe Paul'un geceyi burada geçirmesini önerdi. O da kabul etti. Marthe'a öyle bir bakış attım ki, "Elbette sen de

kalıyorsun canım," demek durumunda kaldı. Bu cümle sanki kendi evimdeymişim, Marthe'la evliymiş ve karımın kuzenlerinden biri yatıya bize gelmiş ve yatak odamızın eşiğinde Paul bize iyi geceler demiş ve kuzenini iki yanağından doğal bir şekilde öpmüş gibi hissettim.

***

Eylül ayının sonunda, bu evi terk etmenin, mutluluğu terk etmek olduğunu hissediyordum. Birkaç aylık güzelliğin ardından, bir yalanı mı yoksa gerçeği mi yaşayacağımızı seçmek zorundaydık ama nerede olursak olalım rahat olamayacaktık. Marthe'ın ailesinin çocuğumuz doğmadan önce onunla konuşmayı kesmemesi önemli bir husus olduğu için, Madam Grangier'e hamile olduğunu söyleyip söylemediğini sormaya cesaret edebildim. Marthe "Evet," dedi, Jacques'a söylemiş olduğunu da ekledi. Böylece Marthe'ın ara sıra bana yalan söylediğini fark ettim, çünkü Mayıs ayında, Jacques'ın izninden sonra, bir daha onunla hiçbir ilişki kurmayacağına dair bana söz vermişti.

***

Hava gittikçe daha erken kararıyordu, akşamlar yürüyüşe çıkmak için fazla serin olmaya başlamıştı. J...'de buluşmak bizim için zordu. Bir skandala sebebiyet vermemek için hırsız gibi davranmak, Marinler'in ve ev sahibinin evde olmadığına emin olmak için sokaktan evi gözlemek zorundaydık.

Ekim ayının melankolisi ve hâlâ ateş yakacak kadar soğuk olmasa da gitgide soğuyan geceleri, saat beşte yatağa girmemiz için yeterli nedenlerdi. Aileme göre gündüz vakti yatağa girmek hasta olmak demekti ama benim için saat beşte yatağa girmek mest ediciydi. Diğer insanların da aynı şeyi yaptığını gözümde canlandıramıyordum. Marthe'la yatakta yapayalnız, meşgul dünyanın ortasında hareketsizdim. Çıplakken ona zar zor bakabiliyordum. Öyleyse ben bir canavar mıydım? İnsanın yapabileceği en onurlu aktiviteden pişmanlık duyuyordum. Marthe'ın nezaketini bozmuş olduğum için, onun karnının çirkinleştiğini gördükçe kendimi bir vandal olarak görüyordum. Aşkımızın başında, ben onu ısırırken, bana "İzini bırak," demiyor muydu? İzlerin en kötüsünü ona bırakmamış mıydım?

Marthe artık sadece en çok sevdiğim kadın değildi, ki bu metreslerim arasında en sevdiğim kadın demekle aynı şey değildi: o benim için her şeydi. Arkadaşlarımı düşünmüyordum bile, aslına bakılırsa bize kibarlık yaptıklarını düşünerek bizi yolumuzdan döndüreceklerini fark ettiğim için onlardan korkuyordum. Neyse ki onlar metreslerimizi katlanılmaz buluyor ve bize layık olmadıklarını düşünüyorlardı. Bu bizim tek kurtarıcımızdı. Bu teminat olmasaydı, bizim metreslerimizin onların metresi olma şansı ortaya çıkacaktı.

***

Babam korkmaya başlamıştı. Kız kardeşine ve anneme karşı her zaman beni savunuyor olsa da, sözünden dönmüş gibi görünmek istemediğinden, ikisine de hiç-

bir şey söylemeden onların tarafına geçivermişti. Yalnız kaldığımızda, beni Marthe'dan ayırabilmek için elinden gelen her şeyi yapmaya hazır olduğunu söylemişti. Marthe'ın ailesiyle konuşabilir, kocasına her şeyi anlatabilirdi... Fakat sonraki gün tekrar canımın istediğini yapmak için beni serbest bırakıyordu.

Ne kadar güçsüz olduğunu biliyordum. Bu güçsüzlüklerden faydalanıyordum. Ona karşılık verdim. Benim üzerimde otorite kurmak için çok geç kaldığı konusunda onu eleştiren annem ve halamla aynı şekilde ben de ona çıkıştım. Beni Marthe'la tanıştıran o değil miydi? Artık kendisini suçlamanın zamanı gelmişti. Eve bir trajedi atmosferi hâkimdi. Erkek kardeşlerime ne kadar güzel örnek oluyordum! Kardeşlerim kendilerini savunmak için benim disiplinsizliğimi kullandıklarında onlara verecek hiçbir cevabının olmayacağını babam şimdiden öngörebiliyordu.

Babam Marthe'la aramızdakilerin şu ana kadar bir cilveleşmeden ibaret olduğunu düşünüyordu fakat annem yeni bir mektup bulmuştu. Davayı kazanabilmesi için gerekli olan kanıtı muzaffer bir edayla babama vermişti. Mektupta, Marthe geleceğimizden, çocuğumuzdan bahsediyordu!

Annem beni hâlâ ufak bir bebek olarak görmeyi sürdürdüğünden ona bir torun verebileceğimi düşünemiyordu. Bu yaşta büyükanne olmanın imkânsız olduğuna inanıyordu. Kalbinin derinliklerinde çocuğun benden olmadığını ona inandıran da buydu.

Dürüstlük için en güçlü hislerden biridir denebilir. Annem içindeki kemikleşmiş saygınlık fikri sebebiyle bir kadının kocasını aldatabileceğini kabul etmiyordu. Ona

göre bu durum öyle büyük bir ahlaksızlık teşkil ediyordu ki bunun aşkla bir ilgisi olamazdı. Annemin düşüncesine göre benim Marthe'ın âşığı olmam, Marthe'ın başka âşıkları da olduğu anlamına geliyordu. Babam bu mantığın ne kadar hatalı olduğunun farkındaydı ama aklıma şüphe tohumları ekmek ve böylece Marthe'ı kötülemek için annemin fikirlerini kullandı. Bu gerçeği bilmeyen tek kişinin ben olduğuma beni inandırmaya çabaladı. Bense, bana olan aşkından dolayı Marthe'a iftira attıkları cevabını veriyordum onlara.

Babam evimizdeki saygın havayı yıllarca muhafaza ettikten sonra, artık kendine hâkim olamıyordu ve ben birkaç gün eve uğramayınca, oda hizmetçisini Marthe'ın evine gönderdi; oda hizmetçisi, babamın hemen eve dönmemi, dönmezsem polisi arayıp kaçtığımı söyleyeceğini ve Madam L'yi on sekiz yaşından küçük birini ayartmakla suçlayacağını yazdığı bir mektup getirmişti.

Marthe durumu idare etti, şaşırmış gibi davrandı ve hizmetçiye mektubu bir dahaki sefere bana teslim etmesi gerektiğini söyledi. Bir süre sonra, bulunduğum yaşa küfürler savurarak eve döndüm. Bu yaş, kendi hayatımı yaşamamı engelliyordu. Babam da annem de tek bir laf etmediler. Fransız medeni kanununu didik didik ettim ama on sekiz yaşından küçüklerle ilgili tek bir yasaya rastlamadım. İnanılması güç bir bilinçsizliğe kapılarak, davranışımın beni ıslahevine sürükleyeceğini düşünmedim bile. Sonuç olarak medeni kanunu baştan sona boşuna okumuştum, bir de Büyük Larousse'u denedim, *reşit olmayan kimse* başlığını bizi ilgilendiren tek bir madde bulamadan onlarca kez okudum.

Ertesi gün babam beni tekrar kendi halime bıraktı.

Sıradışı bir davranışın altında yatan sebeplerle ilgilenenler gibi, ben de babamın davranışını üç satırda özetledim: Başta babam beni ne istersem onu yapmam için serbest bırakmıştı. Sonra bundan utanç duymuştu. Tehditler savurmuş, bana değil daha çok kendine kızmıştı. Sonrasında ise, böyle öfkeye kapıldığı için yaşadığı utançla, bana tekrar tam yetki vermişti.

Taşradan döndüğünde, Madam Grangier'in şüpheleri komşuların hain sorularıyla iyice artmıştı. Komşular benim Jacques'ın kardeşi olduğumu düşünüyormuş gibi davranıp, Madam Grangier'e birlikte yaşadığımızı anlatmışlardı. Marthe ortada hiçbir sebep yokken sürekli benden bahsetmekten veya benim yapmış ya da söylemiş olduğum bir şeyi anlatmaktan kendini alamadığından annesi kısa süre sonra Jacques'ın kardeşinin gerçekte kim olduğundan şüphelenmeye başlamıştı.

Fakat çocuğun Jacques'tan olduğuna ikna olmuş olan Madam Grangier bu durumun ilişkimize noktayı koyacağını düşündüğünden, beni yine de affetmişti. Bir öfke patlamasından korkarak, Mösyö Grangier'e hiçbir şey söylememişti. Fakat bu ketumluğu yüce gönüllü oluşuna bağlamış, Marthe'ın bu yüce gönüllülükten haberdar olmasını ve böylece kendisine minnettar kalmasını amaçlamıştı. Her şeyi bildiğini kızına göstermek amacıyla, Marthe'a sürekli eziyet ediyor, öyle üstü kapalı ve kaba laflar ediyordu ki Mösyö Grangier karısıyla baş başa kaldığında, zavallı küçük masum kızlarına böyle davranmaması için ona yalvarıyor, onu böyle zan altında bırakmanın sonunda aklını kaçırtacağını düşünüyordu. Bu laflara Madam Grangier bazen sade bir gü-

lümsemeyle cevap veriyor, kızlarının kendisine her şeyi itiraf etmiş olduğunu kocasına bildirmeye çalışıyordu.

Bu kadının davranışı, tıpkı Jacques ilk kez izne geldiğinde sergilediği davranışı gibi bana şunu düşündürtüyordu: Madam Grangier kızının davranışını hiç ama hiç uygun bulmuyor olsa bile yine de kocasına ve damadına karşı olmak için kızının arkasında duruyor, saf bir şekilde onların yanlış olduğunu kanıtlamanın tatminini yaşıyordu. Çünkü içten içe, kocasını aldattığı için Marthe'a hayrandı, zira bu ya ilkeleri sebebiyle ya da karşısına böyle bir fırsat çıkmadığı için yapmaya asla cesaret edemediği bir şeydi. Kızı, yanlış anlaşıldığı için kendisinin öcünü alıyordu. Absürt bir şekilde idealist davranıyor, yalnızca benim yaşımda bir oğlanı sevdiği için kızına güceniyordu; çünkü ona göre bu yaşta biri *kadın duyarlılığından* ne anlardı.

Paris'te yaşamaya başladıklarından beri, Marthe'ın gittikçe daha seyrek görmeye gittiği Lacombelar hiçbir şeyden şüphelenmiyordu. Sadece Marthe'ın gittikçe tuhaflaştığını düşünüyor ve onu gittikçe daha az sempatik buluyorlardı. Geleceğinin nasıl olabileceği konusunda endişeleniyorlardı. Bu evliliğin birkaç yıl sonra ne halde olacağını merak ediyorlardı. Tüm anneler prensip olarak şu hayatta en çok oğullarının mürüvvetini görmek isterler ama seçtikleri eşleri hiçbir zaman oğullarına uygun bulmazlar. Matmazel Lacombe'a gelince, onun kininin sebebi, Jacques'la deniz kenarında geçirilen bir yazın ardından bu aşk hikâyesinin sırrına bir tek Marthe'ın sahip olmasıydı. Jacques'ın kız kardeşi, evlilikleri için en kederli geleceği öngörüyordu ve öncesinde yapmadıysa bile şimdi Marthe'ın Jacques'ı aldattığını söylüyordu.

Karısının ve kızının sergilediği insafsız öfke, Marthe'ı seven ve düzgün bir adam olan Mösyö Lacombe'un yemek masasını terk etmesine sebep oluyordu. Böyle durumlarda anne ve kız birbirlerine anlamlı bakışlar atıyorlardı. Madam Lacombe şöyle diyordu: "İşte kızım, bak, erkek kısmını büyüsü altına alan bir kadın nasıl olur gör." Matmazel Lacombe ise, "Marthe gibi olmadığım için evlenecek birini bulamıyorum," diyordu. İşin aslı, zamanla birlikte âdetlerin de değiştiğini ve evliliğin artık eskisi gibi bir anlama sahip olmadığı bahaneleriyle zavallı kızcağız yeterince asi olduğunu gösterıneyerek muhtemel koca adaylarını kaçırtıyordu. Evlilik umutları en fazla deniz kenarında bir yaz tatili kadar sürüyordu. Genç erkekler Paris'e döndüklerinde gelip matmazeli isteyeceklerine dair söz veriyorlardı. Fakat bir daha asla görünmüyorlardı. Belki de o yılki Aziz Catherine Günü[4] balosuna gidecek olan Matmazel Lacombe'un asıl canını sıkan şey, Marthe'ın bu kadar kolay bir şekilde kendine koca bulmuş olmasıydı. Ama yalnızca erkek kardeşi gibi bir aptalın bu kadar az çabayla oltaya geleceğini düşünerek kendini rahatlatıyordu.

***

Bu iki ailenin kuşkuları her ne olursa olsun, kimsenin aklına çocuğun babasının Jacques'tan başka biri olabileceği gelmiyordu. Bu durum beni gücendiriyordu. Marthe'ı gerçeği söylemeyecek kadar korkak olmakla suçladığım zamanlar olmuştu. Kendimden başka her-

[4] Yirmi beş yaşına gelmiş ve evlenmemiş kadınlara adanmış bu günde, Fransa'da evlenmemiş kadınlar koca bulmak için dua ederler. (ç.n.)

kesteki zayıflığı görmeye eğilimli olduğumdan, başlangıçta bu dramı küçümseyen Madam Grangier'in bu durumu da göz ardı edeceğini düşünüyordum.

Fırtına yaklaşıyordu. Babam Madam Grangier'e bazı mektuplar göndermekle tehdit etmişti beni. Tehditlerini gerçekleştirmesini diliyordum. Fakat sonra şöyle bir düşündüm. Madam Grangier mektupları kocasından gizleyecekti. İki taraf da bir fırtınanın patlak vermesini istemeyecekti. İyice sıkışmıştım. Bu yüzden fırtınayı kendim davet ettim. Babam mektupları doğrudan Jacques'a göndermeliydi.

Öfkeli bir ânımda, babam bu tehdidini gerçekleştirdiğini söylediğinde, boynuna atılıp onu öpmek istedim. Sonunda! Sonunda olmuştu! Bilmesi gerekenleri Jacques'a söyleyerek bana büyük iyilik yapmıştı. Babam aşkımın çok güçsüz olduğunu düşündüğü için üzülüyordum. Yine de bu mektup, Jacques'ın bizim çocuğumuza duyduğu sevgiyi ifade ettiği mektuplara bir son verebilirdi. Olayın heyecanına kapılmıştım ve bu eylemin ne kadar çılgınca, ne kadar gülünç olduğunu göremiyordum. Ertesi gün babam daha sakin bir halde, yalan söylemiş olduğunu kabul ettiğinde anlamaya başladım. Babam bu mektubu çok acımasız buluyordu. Elbette öyleydi. Fakat merhametli olan neydi, acımasız olan neydi ki?

Korkaklıkla geçen bu günler sinirlerimi tüketmişti, insanların dünyasına ait bir deneyimle mücadele eden benim yaşımda birinin karşılaşabileceği ikilemlerin bin katıyla boğuşmaktan yorulmuştum.

***

Aşk Marthe dışında içimdeki her şeyi uyuşturmuştu. Babamın da acı çekiyor olabileceğine inanmıyordum. Her şeyi öyle dar bir bakış açısıyla görüyor, öyle yanlış değerlendiriyordum ki sonunda babamla aramızda bir savaşın başladığını inandım. Kabul etmem gerekirse, evlatlık görevlerimi yalnızca Marthe'a olan aşkımdan ayaklarım altına almıyordum, bu benim için bir misilleme haliydi!

Babamın Marthe'ın evine gönderdiği mektuplara artık fazla önem vermiyordum. Evde daha fazla vakit geçirmem, daha duyarlı davranınam için bana yalvaran Marthe'dı. Ben de bağırmaya başlıyordum: "Sen de, sen de mi bana karşı cephe alıyorsun?" Dişlerimi sıkıyor, küplere biniyordum. Ondan birkaç saatliğine uzakta olmaya kendimi zorlamam Marthe'a göre bir tutku göstergesiydi. Sevildiğinden emin olma hali Marthe'a daha önce hiç fark etmediğim bir kararlılık vermişti. Onu düşüneceğimden emin olduğundan bana eve dönmem için ısrar ediyordu.

Bu cesaretinin nereden geldiğini hemen anladım. Bu yüzden taktik değiştirmeye başladım. Yola gelmişim gibi davranıyordum. Bir anda onun da tavırları değişti. Çok duyarlı olmaya başladığını gördüğünde, onu artık eskisi kadar çok sevmeyeceğimden korktu. Şimdi kalmam için yalvarma sırası ondaydı çünkü ona güven vermeme ihtiyacı vardı.

Yine de bir defasında hiçbir şey olmadı. Üç gündür ailemin evine adımımı atmamıştım ve Marthe'a bir gece daha onunla kalacağımı bildirdim. Kararımdan döndürmek için elinden geleni yaptı: okşadı, tehdit etti. Marthe da numara yapma konusunda epey yetenekliydi. So-

nunda, eğer ailemin evine dönmezsem, kendi ailesine gidip geceyi orada geçireceğini söyledi.

Babamın bu asil davranışını hiç onaylamayacağını söyledim. Peki, annesinin evine gitmeyecekti o halde! Marne kıyısına inecekti. Soğuk alıp ölecek ve sonunda benden kurtulmuş olacaktı: "Hiç değilse çocuğumuz için biraz merhamet et," dedi. "Kendi zevkin uğruna onun hayatını tehlikeye atma," dedi. Onun aşkıyla oyun oynadığım, sürekli aşkının sınırlarını zorladığım için beni suçladı. Böyle bir iddia karşısında, babamın söylemiş olduğu bir şeyi, beni herkesle aldatıyor olduğunu, söyledim. "Bu gün kendini bana vermene engel olan bir şey var," dedim. "Akşam, âşıklarından biriyle buluşacaksın." Böyle haksız suçlamalara nasıl cevap verilebilir ki? Marthe dönüp gitti. Kendini savunmaya bile çabalamadığı için onu kınadım. Sözlerim sonunda etkisini gösterdi, çünkü geceyi benimle geçirmeyi kabul etti. Tek şartı onun evinde kalmamaktı. Sonraki gün ailemin evinden bir ulak geldiğinde en son isteyeceği şey ev sahibinin ulağa kendisinin evde olduğunu söylemesiydi.

Peki, nerede uyuyacaktık?

Sıraların üzerine oturup, yetişkinlerden daha uzun olmakla gurur duyan çocuklar gibiydik. Koşullar bizi ulvi bir konuma sokuyordu fakat bununla yaşamayı beceremiyorduk. Deneyimsizlik bazı karmaşık şeyleri basitmiş gibi görmemize neden oluyor, basit şeyleri de tam tersine engellere dönüştürüyordu. Şimdiye kadar hiçbir zaman Paul'ün garsoniyerini kullanmaya cesaret edememiştik. Kapıcıya birkaç kuruş verip ara sıra daireyi kullanacağımızı söylemenin mümkün olduğunu düşünmüyordum.

Otele gidebilirdik. Daha önce asla otelde kalmamıştım. Otel kapısına yürüme düşüncesi bile beni dehşete düşürüyordu.

Bir çocuk her zaman bahaneler bulmaya çalışır. Sürekli ailesine kendisini açıklama ihtiyacı duyardı, yalan söylemesi kaçınılmazdı.

Otel görevlisinin karşısında kendimi açıklamak zorunda olacağını düşünüyordum. Bu yüzden birkaç parça kıyafet ve eşya almamız gerektiğini bahane ederek, Marthe'ı bir çanta hazırlamaya zorladım. İki oda tutacaktık. İnsanlar bizim kardeş olduğumuzu düşüneceklerdi. Asla çift kişilik bir oda istemeye cesaret edemezdim, çünkü bu yaşta (gece kulüplerinden dışarı atıldığınız yaş) kendimi küçük düşürmüş olurdum.

Gecenin on birindeki yolculuk bitmek bilmemişti. Vagonda iki kişi daha vardı, bir kadın kaptan kocasını Güney Garı'na götürüyordu. Trende ne ısıtma vardı ne de ışık. Marthe başını nemli cama dayamıştı. Duygusuz bir çocuğun kaprislerinin kurbanı olmuştu. Kendimden utanıyordum ve Marthe'a her zaman çok şefkatli davranan, onun aşkını benden daha çok hak eden Jacques'ı düşünmek bana acı veriyordu.

Bahaneler mırıldanmaktan kendimi alamıyordum. Başını sallıyordu: "Onunla mutlu olmaktansa seninle mutsuz olmayı tercih ederim," diye fısıldadı. Telaffuz etmekten utanç duyulan ama sevdiğin kişinin ağzından duyulduğunda heyecanlandıran anlamsız aşk sözcükleriydi bunlar. Ne dediğini anladığımı bile düşünmüştüm. Fakat Marthe gerçekte ne söylemek istiyordu? Sevmediği biriyle mutlu olabilir miydi?

Aşkın bir kadına, belki de yavan olabilecek ama iç

huzur veren bir kaderden çekip alma hakkı verip vermediğini merak ederdim, hâlâ da ediyorum. "Seninle mutsuz olmayı tercih ederim..." Bu kelimeler alttan alta bir sitem mi içeriyordu? Beni sevdiği için, Jacques'la olabileceğini hayal bile edemediği anlarımızdan kuşkusuz keyif alıyordu ama bu mutlu zamanlar bana zalim olma hakkı mı veriyordu?

Bastille'de indik. İstasyonun içindeki, aslında dünyadaki en temiz şey olarak gördüğüm için beni rahatsız etmeyen soğuk, bir deniz kenarı kentindeki yakıcı sıcaklıktan daha kötüydü ki oradaki neşeli atmosfer sıcaklığı telafi edebilirdi. Marthe kramplardan şikâyet ediyordu. Ayaklarıma yapışmıştı. Bir çift dilenci gibi kendinden utanan, güzelliğini, gençliğini unutan ne acınası bir çiftti!

Marthe'ın şiş karnını komik buluyordum ve gözlerimi yere dikip yürüyordum. Babacan gururdan oldukça uzaktım.

Bastille ile Lyon Garı'nın arasında, dondurucu bir yağmur altında dolanıp durduk. Her otelin önünde, içeri girmemek için başka bir kötü bahane uyduruyordum. Marthe'a saygın bir otel, turistlerden başka kimsenin olmadığı, yalnızca turistlere göre bir otel aradığımı söyledim.

Lyon Garı meydanına varana kadar, bu utangaçlık meselesini daha fazla uzatmak iyice zorlaştı. Marthe bu ıstıraba bir son vermemi emretti.

O, dışarıda beklerken, beni neyin beklediği hakkında en ufak bir fikrimin olmadığı otel lobisine girdim. Resepsiyondaki görevli bir oda isteyip istemediğimi sordu. Yapılabilecek en kolay şey evet demekti. Fakat bu

fazlasıyla kolaydı ve suçüstü yakalanan bir otel hırsızı gibi bir bahane bulmaya çalışarak, Madam Lacombe'u sordum. Bunu yaptığım anda da görevlinin şöyle cevap vermesinden korktum: "Dalga mı geçiyorsunuz, genç adam? İşte orada sokakta bekliyor." Kayıt defterine baktı. Yanlış adres almış olmalıydım. Tekrar dışarı çıktım ve Marthe'a hiç boş odalarının olmadığını ve bu çevrede başka bir otel bulamayacağımızı söyledim. Tekrar nefes alabiliyordum. Kaçmaya çalışan bir hırsız gibi acele ediyordum.

O ana kadar Marthe'ı da benimle gelmesi için zorladığım bu otellerden kaçma saplantım, onu düşünmemi engellemişti. Ama şimdi bu zavallı kıza bakıyordum. Gözyaşlarıma direndim ve bana nerede uyuyacağımızı sorduğunda, beni deli bir adam sanıp gücenmemesi için yalvararak onun J...'ye kendi evine gitmesinin ve benim de ailemin evine dönmemin makul olacağını söyledim. Deli! Makul! Bu kelimeleri duymak onu mekanik bir şekilde gülümsetmişti.

Utancım, dönüş yolunu dramatikleştirmişti. Bunca kaba davranışın ardından Marthe bana, "Açıkçası yaptığın çok insafsızcaydı," diyerek hata etti. Gözüm kardı ve ona katı yürekli olduğunu söyledim. Yine de tüm bunların üzerine sessiz kalsa unutmuş gibi görünecekti fakat benim akılımı kaçırmış olduğumu düşündüğünden böyle davranıyor olması beni dehşete düşürüyordu. Beni asla affetmeyeceğini, affetse bile onun hoşgörüsünden faydalanmamam gerektiğini ve sonunda bir gün benim kötü muamelelerimden bıkacağını ve yorgunluğunun aşkının üzerine çıkacağını ve beni yapayalnız bırakacağını söyletene kadar ona rahat vermedim. Zor kullanarak onu böyle konuşturduğumda, tehditlerine

inanmasam bile içimde lunaparklardaki hız trenlerinde hissettiğimden daha farklı, daha yoğun, muhteşem bir sıkıntı hissettim. Kendimi kollarına attım ve hiç yapmadığım kadar tutkuyla öptüm onu.

"Bir daha söyle beni bırakacağını," dedim nefesim kesilmiş bir şekilde, onu o kadar sıkı tutuyordum ki az daha belini kıracaktım.

Bir köle gibi değil bir medyum gibi itaatkâr bir şekilde, neden olduğunu anlamasa da sadece beni hoşnut etmek için tekrarladı.

***

Bu kadar çirkin bir davranışın ardından, bu otel gecesinin bir dönüm noktasını olduğunu fark edememiştim. Fakat ben hayatın içinde böyle amansızca yürümenin mümkün olabileceğini düşünürken, Marthe dönüş yolculuğumuzda vagonun bir köşesine oturmuş, yorgun, harap olmuş, dişleri sinirden birbirine çarpıyordu ve *her şeyi anlamıştı.* Belki de delice kullanılan bir arabanın içinde geçirilen bir yılın sonunun ölümden başka bir şey olamayacağını düşünüyordu.

***

Ertesi gün Marthe'ı her zamanki gibi yatakta buldum. Yanına yatmak istedim ama beni yumuşak bir şekilde geri çevirdi. "Pekiyi hissetmiyorum," dedi, " Bu yüzden uzak dur, yanıma yaklaşma yoksa sen de hastalanırsın." Öksürdü, ateşi vardı. Bunu bir sitem olarak

anlamamam için gülümseyerek, dün gece soğuk almış olabileceğini söyledi. Kötü durumuna karşın doktoru çağırmamı engelledi. "Bir şey yok," dedi. "Yalnızca biraz sıcak kalmaya ihtiyacım var." Doktoru çağırmaya beni göndermemesinin sebebi doktorun eski bir aile dostları olmasıydı. İçimin rahat olmasına o kadar ihtiyacım vardı ki onun doktoru reddetmesi tüm endişelerimi yok etti. Fakat akşam yemeği için ailemin evine döneceğim sırada Marthe yolumu uzatıp doktora bir mektup bırakmamı istediğinde korkularım tekrar uyandı, hatta bu sefer çok daha şiddetliydi.

Sonraki gün tekrar evine gittiğimde, merdivenlerde doktorla karşılaştım. Soru sormaya cesaret edememiş, yalnızca kaygılı bir şekilde doktora bakmıştım. Sakin görünüşü daha iyi hissetmemi sağladı fakat bu yalnızca meslek ahlakı gereğince bir tavırdı.

Marthe'ın dairesine girdim. Neredeydi? Odasında kimse yoktu. Marthe yatak örtüsünün altındaydı, gözlerinden yaşlar boşalıyordu. Doktor doğumdan sonrasına kadar yatakta kalması gerektiğini söylemişti. Yalnızca bu da değildi, onun durumundaki birinin bakıma ihtiyacı vardı; gidip ailesiyle yaşamak zorundaydı. Ayrılıyorduk.

Mutsuzluğu kabul etmiyorduk. Hakkımız olan şey yalnızca mutluluktu. Ayrılığımıza direnmeyerek aslında hiç de cesur davranmıyordu. En basit haliyle, hiçbir şey anlamıyordum. Hükmünü dinleyen bir mahkûm gibi şaşkınlık içinde doktorun kararını dinliyorum. Mahkûmun rengi solmazsa insanlar "Ne kadar da cesur!" diyeceklerdi. Hiç de değil, yalnızca neler olabileceğini hayal edemiyordu. Ancak infaz günü onu uyandırdıklarında,

hükmünü anlayacaktı. Ben de aynı şekilde, doktorun yolladığı arabanın gelmiş olduğu Marthe'a söylenene kadar birbirimizi bir daha görmeyeceğimizin farkına varamamıştım. Doktor hiç kimseye söylememesi için tembihlenmişti çünkü Marthe annesinin evine kimseye haber vermeden gitmek konusunda ısrarcıydı.

Grangierler'in evinin biraz uzağında şoförden arabayı durdurmasını istedim. Aynı yerde üçüncü turu attıktan sonra arabadan indik. Adam üçüncü kez öpüştüğümüzü sanıyordu, oysa hâlâ aynı öpücüğe devam ediyorduk. Birbirimize yazacağını söylemeden, hatta doğru düzgün veda bile etmeden, bir saat sonra tekrar görüşecekmişiz gibi ayrıldım Marthe'ın yanından. Meraklı komşular çoktan pencerelere çıkmıştı.

Annem gözlerimin kızarmış olduğunu söyledi. Çorba kaşığını ikinci kez düşürdüğüm için kardeşlerim bana gülüyordu. Yer ayaklarımın altından kayıyordu sanki. Fırtınalı havalarda güvertede dolaşmayı beceremiyordum. Deniz tutması, kalbimde ve ruhumdaki sersemliği betimlemek için kullanabileceğim en doğru tanımdı. Marthe'sız bir hayat, bir okyanusu aşmaktı. Kıyıya ulaşabilecek miydim? İlk kez deniz tutmasına yakalanıldığında, kuru toprağa ulaşıp ulaşmamayı umursamayıp yalnızca o an orada ölmeyi dilemek gibi ben de gelecek konusunda doğru düzgün hiçbir şey düşünemiyordum. Fakat birkaç gün sonra hastalığın tesiri azaldığında, önümüzdeki limanı düşünebilecek vaktim oldu.

Marthe'ın ailesi artık yanılgılarından kurtulmuştu. Mektuplarımı ondan kaçırmakla yetinmiyor, Marthe'ın gözü önünde, onun odasındaki ateşte yakıyorlardı. Onun mektupları da kurşun kalemle yazılmış oluyor,

zar zor okunabiliyordu. Erkek kardeşi mektupları onun adına postalıyordu.

Daha fazla aile hadisesine katlanmak zorunda değildim. Akşamları ateşin karşısında babamla tekrar ciddi konular konuşmaya başlamıştık. Son on iki aydır kız kardeşlerim için bir yabancıya dönüşmüştüm. Bana tekrar alışmaya, beni tekrar benimsemeye başlamışlardı. En küçük kardeşimi kucağıma oturtuyor, alacakaranlıktan faydalanıp onu sıkıca tutuyordum, o da yarı gülerek yarı ağlayarak çırpınıp kaçmaya çalışıyordu. Kendi çocuğumu düşünüyordum, fakat üzülerek. Kendi çocuğuma bundan daha büyük bir sevgi duyabilmem imkânsızmış gibi geliyordu bana. Bir kardeş dışında herhangi bir bebek için yeterince olgun muydum ki?

Babam oyalanacak bir şeyler bulmamı tavsiye etti. Bu tavsiyesi tekrar sakinleşmiş olmasından kaynaklanıyordu. Artık yapamadığım şey dışında yapabileceğim ne vardı ki? Ne zaman kapı çalsa, ne zaman bir araba geçse ürküyordum. Hapishanemde, en küçük kurtuluş işaretini gözlüyordum.

Bir şeylerin habercisi olan tüm sesleri takip ede ede sonunda kulaklarım çan seslerini işitti. Bunlar ateşkes sesleriydi.

Benim için ateşkes Jacques'ın geri dönmesi anlamına geliyordu. Şimdiden Jacques'ı Marthe'ın yatağının başında dururken hayal edebiliyordum, yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Mahvolmuştum.

Babam Paris'e geri döndü. Benim de onunla gitmemi istedi: "Böyle bir kutlamayı kaçıramazsın." Reddetmeye cesaret edemedim. Bir zalim gibi görünmekten korkuyordum. Üstelik hezeyanlı ıstırabım sırasında baş-

kalarını eğlenirken görmek canımı pek sıkmayacaktı.

İçimi hiç de büyük bir şevkle doldurmadığını itiraf ediyorum. Kalabalıkla bağdaştırdığımız duyguları hissedebilme yetisine sahip olan tek kişi bendim. O kadar insafsızdım ki tek görebildiğim beklenmedik bir gündeki coşkuydu: Kafeler geç saatlere kadar açıktı, askerler tüm kızları öpme hakkına sahipti. Fakat beni üzeceğini düşündüğüm bu gösteri beni kıskandırmış, hatta bulaşıcı ve ulvi duygularla eğlendirmiş, bir Aziz Catherine Günü balosu gibi sıkmıştı.

***

Birkaç gündür tek bir mektup almıyordum. Sonra hafif karlı bir öğleden sonrasında Grangierler'in oğullarının getirdiği bir mektubu kardeşlerim bana verdiler. Madam Grangier'den buz gibi bir mektuptu bu. Mümkün olduğunca çabuk gelmemi istiyordu. Bu kadın benden ne isteyebilirdi ki? Dolaylı olarak olsa da Marthe'la iletişime geçme şansı endişelerimi yatıştırdı. Madam Grangier'in kızını görmemi, onunla yazışmamı yasaklayacağını, benim de yaramaz bir öğrenci gibi başımı öne eğip onu dinleyeceğimi hayal ediyordum. Öfkelenemeyecektim, nefretimi gösterecek tek bir hareket yapamayacaktım. Kibarca veda edecektim ve kapı arkamdan sonsuza dek kapanacaktı. Sonrasında Madam Grangier'e suçüstü yakalanmış bir okul çocuğu gibi daha az zavallı bir izlenim bırakacak birtakım cevaplar, ikiyüzlü bahaneler, dokunaklı laflar bulacaktım. Bu sahneyi saniyesi saniyesine tahmin edebiliyordum.

Küçük salona girdiğimde, bu eve ilk geldiğim günü

hatırladım. Belki de bu ziyaret Marthe'ı bir daha asla görmeyeceğimin işaretiydi.

Madam Grangier içeri girdi. Bu kadar kısa boylu olduğu için ona acıyordum, çünkü üstün görünmek için epey çabalıyordu. Beni bir hiç uğruna rahatsız ettiği için benden özür diledi. Yazmanın çok karmaşık olduğu bir şeyi sormak için beni çağırttığını ama bu sırada sorusunun yanıtlanmış olduğunu açıkladı. Bu saçma esrarlı hal tüm felaketlerden daha ıstıraplıydı.

Marne yakınlarında parmaklıklara yaslanmakta olan Grangierler'in oğluna rastladım. Biri yüzüne kartopu atmıştı. Burnunu çeke çeke ağlıyordu. Marthe hakkında onu sorguya çekip olay çıkardım. Ablasının beni çağırmış olduğunu söyledi. Annesi bu isteği yerine getirmeyi reddetmişti fakat babaları "Marthe'ın durumu çok ciddi, ne istiyorsa yapmamız gerektiği konusunda ısrarcıyım," demişti.

Madam Grangier'in bu garip, bu aşırı burjuva davranışının nedenini hemen anladım. Kocasına ve ölmek üzere olan kızının isteğine duyduğu saygıdan ötürü beni çağırmıştı. Ama kriz aşıldığında ve Marthe tehlikeyi atlattığında tekrar kendi kurallarını uygulamıştı. Fakat ben yalnızca bu panik halinin hastayı görmeme izin verilecek kadar uzun sürmemesine üzülüyordum.

İki gün sonra Marthe bana yazdı. Ziyaretimden bahsetmemişti. Muhtemelen bunu ondan saklamışlardı. Alışılmamış, tutkusuz, hiç de dünyevi olmayan bir şekilde gelecekten bahsetmişti ki bu beni endişelendirmişti. Gerçek aşk bencilliğin en zalim biçimi olabilir miydi? Çünkü içimdeki kederin nedenini bulmaya çabaladığımda, kendi çocuğumuzu kıskanmakta olduğumu söy-

lüyordum kendime, zira Marthe artık benden çok onun hakkında konuşuyordu.

Bebeğin doğumunu mart ayında bekliyorduk. Ocak ayında bir cuma günü erkek kardeşlerim nefes nefese gelip Grangierler'in oğullarının bir yeğeni olduğu haberini verdiler. Bu coşkulu ifadelerini veya eve neden bu kadar hızlı koşmuş olduklarını anlayamıyordum. Kuşkusuz bu haberin benim için ne kadar şaşırtıcı olacağına dair hiçbir fikirleri yoktu. Onlar için dayı demek büyük bir insan demekti. Grangierler'in oğullarının dayı olması da bu yüzden heyecanlandırıcı bir olaydı ve şaşkınlıklarını bizimle paylaşmak için koşuşturmuşlardı.

Birileri bir şeylerin yerini azıcık değiştirdiğinde, gözümüzün önünde durmalarına rağmen farkına varmakta en çok zorlandığımız şeyler onlar olur. Böylece Grangierler'in oğullarının yeğeninin Marthe'ın çocuğu – benim çocuğum olduğunu hemen anlayamadım.

Umumi bir yerde tüm ışıklar kısa devre yaptığında oluşan panik şimdi benim içimde patlak vermişti. Bir anda içimde akşam oldu. Karanlıkta hislerim birbirleriyle itişiyordu; kendimi arıyor, tarihleri, detayları el yordamıyla bulmaya çalışıyordum. Marthe'ın ara sıra yaptığını gördüğüm gibi ben de parmaklarımla saymaya başladım, Marthe'ın beni aldatmış olabileceğini düşünmüyordum. Fakat bu işlem hiçbir işime yaramadı. Saymayı unutmuştum. Martta beklediğimiz ve ocakta doğan bu çocuk neyin nesiydi? Bu anormalliğe bulduğum tüm açıklamalar kıskançlıktan besleniyordu. Bir anda anladım. Çocuk Jacques'tandı. Dokuz ay önce izinde yani evde değil miydi? Ve o zamandan beri Marthe bana yalan söylemekteydi. Her halükarda bu izin süresinde neler

olduğu konusunda da zaten bana yalan söylemişti! Başta bu kahrolası iki hafta boyunca Jacques'ı reddettiğine yemin etmiş, ancak çok daha sonra kocasının birkaç defa kendisine sahip olduğunu bana itiraf etmemiş miydi?

Hiçbir zaman bu çocuğun Jacques'a ait olabileceği ihtimalini ciddi bir şekilde düşünmemiştim. Marthe'ın hamile olduğunu ilk öğrendiğimde babasının Jacques olmasını dileyecek kadar korkakça davranmış olsam da, aylarımı bebeğin babası olmanın verdiği rahatlatıcı eminlikle geçirdikten sonra, şimdi bu su götürmez gerçekle yüzleştiğimde bu çocuğu, benim olmayan bir çocuğu sevdiğimi kendime itiraf etmek zorundaydım. Kalbimin derinliklerinde kendimi bir baba gibi hissettiğim tek an, aslında o çocuğun olmadığımı keşfettiğim andı!

Açık ve net bir şekilde kendimi inanılmaz bir karmaşanın içinde buldum; gecenin bir yarısı yüzmeyi bilmeden denizin ortasına fırlatılmış gibiydim. Artık hiçbir şeyi anlamıyordum. Kafamı karıştıran yalnızca bir şey vardı, o da Marthe'ın kendi meşru çocuğuna benim adımı verme utanmazlığıydı. Bazı anlarda bu durumu çocuğun benden olmasını kabul etmeyen kaderin bir cilvesi olarak görüyor, diğer zamanlarda Marthe'ın kişiliğinde beni her zamankinden daha çok şaşırtan zevksizliğin bir hatası, münasebetsizliği, aşk bolluğunun basit bir patlaması olarak görüyordum.

Ona bir hakaret mektubu yazmaya koyuldum. Bunu hem ona hem de kendi onuruma borçluydum. Fakat aklım başka, daha yüce yerlerde olduğundan, sözcükleri bulamıyordum.

Mektubu yırttım. Gerçek hislerimin bir sesi niteliğinde olan başka bir tane yazdım. Marthe'dan beni

affetmesini istedim. Fakat ne için affedecekti beni? Muhtemelen çocuğun babası Jacques olduğu için beni affetmeliydi. Yine de beni sevmesi için ona yalvardım.

Çok genç bir adam, acıya isyan eden bir yaratıktır. Bana uyan geleceğimi tekrar düzenlemiştim bile. Başkasının çocuğunu bile neredeyse kabul etmek üzereydim. Fakat kendi mektubumu bitirmemişken, Marthe'dan neşeyle dolup taşan bir mektup aldım. Bu oğlan bizim bebeğimizdi, iki ay erken doğmuştu. Bu yüzden kuvöze konulması gerekiyordu. "Neredeyse ölüyordum," demişti Marthe. Bu cümle, çocuksuluğuyla beni eğlendirmişti.

Çünkü kalbimde mutluluktan başka hiçbir şeye yer yoktu. Doğum haberini tüm dünyaya vermek, kardeşlerime onların da amca olduğunu söylemek istiyordum. Kendimi hor görmekten keyif alıyordum – nasıl olmuştu da Marthe' tan şüphelenmiştim? Mutlulukla karışmış bu pişmanlık oğlumu ilk defa bu kadar çok sevmemi sağlamıştı. Hezeyanım sırasında nefretim için Tanrı'ya teşekkür ettim. Aslında acıyla kısa süreliğine haşır neşir olmaktan memnundum. En azından düşündüğüm buydu. Fakat hiçbir şey önümüzde duran şeylerin gerçekliğinden daha fazlası değildi. Ölmek üzere olan bir adam ölümle haşır neşir olduğunu düşünür. Fakat sonunda ölümle tanıştığında onu tanıyamaz: "Bu ölüm değil," der son nefesini verirken.

Mektubunda Marthe şöyle demişti: "Oğlumuz sana benziyor." Yeni doğmuş çocuklar görmüştüm, kız kardeşlerimi ve oğlan kardeşlerimi yeni doğduklarında görmüştüm ve yalnızca bir kadının aşkının bu çocuklarda görmeyi diledikleri benzerliği bulabileceklerini bili-

yordum. "Gözleri aynı benimkiler," diye devam etmişti. İkimizin birlikte tek bir insanoğlunda bir araya gelme arzusu, yavrusunda kendi gözlerini gördürmüştü ona.

Grangierler'in evinde hiçbir kuşku kalmamıştı. Marthe'ı lanetliyorlar ama bir yandan da skandalın yankı bulmaması için gizli planlar yapıyorlardı. Bu suç ortaklığının güvenilir bir üyesi olan doktor, bebeğin prematüre olduğunu saklamış, kocasına bebeğin neden kuvözde tutulması gerektiğini açıklamak için bir şeyler uydurma görevini üstlenmişti.

Sonraki birkaç gün boyunca Marthe'ın sessizliğini normal buldum. Jacques onun yanında olmalıydı. Hiçbir izin süresi beni bu seferkinden daha az rahatsız etmemişti, bu izin bu zavallıya oğlunun doğumu yüzünden verilmişti. Son bir çocukça hisse kapılıp, Jacques'ın bu tatilini bana borçlu olduğunu düşünerek gülümsedim.

***

Evimizde sakin bir hava vardı.

Önsezilerimiz, düşüncelerimizin asla ulaşamayacağı derinliklerde büyür. Ve bazen bu hisler anlamını tamamen yanlış anladığımız şeyler yaptırırlar bize.

Kendimi daha sevgi dolu buluyordum çünkü mutluydum ve Marthe'ın benim mutlu anılarımın bir fetiş haline geldiği bir evde olduğunu bilmekten keyif alıyordum.

Ölmek üzere olduğunu aniden öğrenen düzensiz bir adam her şeyini düzene sokar. Hayatı değişir. Kâ-

ğıtlarını ayırır. Erken kalkar, erkenden yatar. Kötü alışkanlıklarını bırakır. Arkadaşları ve ailesi mutlu olur. Böylece bu ani ölüm daha da adaletsiz görünür. *Mutlu bir ömrü olacaktı.*

Aynı şekilde hayatımda yeni bulduğum bu huzur, suçlu bir adamın infazdan önce arınması gibiydi. Artık daha iyi bir evlat olduğuma inanıyordum çünkü artık benim de bir evladım vardı. Şefkatim beni anneme ve babama daha da yaklaştırdı, çünkü içimde bir yerlerde biliyordum ki kısa süre sonra ben de onların şefkatine ihtiyaç duyacaktım.

Bir gün öğle yemeğinde, erkek kardeşlerim okuldan eve dönüp bağıra çağıra herkese Marthe'ın öldüğü haberini verdiler.

Bir yıldırım bir adamın üzerine o kadar hızlı düşer ki hiç acı hissetmez. Fakat çevresindeki insanlar için üzücü bir görünüm alır. Ben hiçbir şey hissetmiyorken, babamın suratı sanki çarpılmıştı. Kardeşlerimi kapıya doğru itti. "Dışarı!" diye kekeledi. "Siz delirmişsiniz, delirmişsiniz." Bense, gittikçe soğuduğumu, katılaştığımı, taşa döndüğümü hissediyordum. Ve sonra, ölen bir adamın bir saniye içinde tüm hayatının gözlerinin önünden akıp geçmesi gibi, bu haber gerçek aşkımdaki tüm canavarlıkları su yüzüne çıkardı. Babam ağladığı için ben de hıçkırmaya başladım. Sonra annem benimle ilgilenme görevini üstlendi. Sanki ateşim varmış gibi, kuru gözlerle, soğukkanlılıkla, şefkatle beni teselli etti.

İlk günlerde, bayılmam evdeki sessizliğin nedenini kardeşlerime açıklıyordu. Sonraki günler artık bunu anlamaz olmuşlardı. Şimdiye kadar kimse onları gürültülü oyunlarından alıkoymamıştı. Oysa şimdi susuyorlardı.

Fakat sanki her gün gelip bana Marthe'ın öldüğünü söyleyeceklermiş gibi her öğlen girişteki taş zeminde onların ayak seslerini duyduğumda bayılıyordum.

Marthe! Kıskançlığım mezarına kadar seni takip etti, oysaki orada ölümden sonra hiçbir şeyin olmamasını isterdim. Aynen böyle, sevdiğimiz kişinin bizim davet edilmediğimiz bir partide kalabalıklar arasında olmasını düşünmeye de katlanamayız. Hâlâ kalbimin geleceği düşünemediği yaştaydım. Evet, en nihayetinde ona katılacağım yeni bir dünyadaysa Marthe için arzuladığım şey bir hiçlikti.

***

Jacques'ı ilk defa birkaç ay sonra görmüştüm. Marthe'ın sulu boya resimlerinden bazılarının babamda olduğunu bilerek, onları gelip görmek istemişti. Sevdiğimiz kişilerle alakalı şeyleri keşfetmeye her zaman meraklıyızdır. Ve ben de Marthe'ın evlenmeyi kabul ettiği adamı görmek istiyordum.

Nefesimi tuttum, yarı açık kapıya doğru parmak uçlarımda yürüdüm. Bunu duyabilmek için tam zamanında yetişmiştim:

"Karım ölürken onun ismini sayıklıyordu. Zavallı çocuk! O benim tek yaşama sebebim."

Bu denli onurlu, acısıyla başa çıkan bu dul adamı gördüğümde, düzenin er ya da geç çevremizde tekrar kendi kendini inşa ettiğini fark ettim. Marthe'ın ölürken benim ismimi sayıkladığını ve oğlumun düzgün bir hayatı olacağını öğrenmemiş miydim?

RAYMOND RADIGUET

İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN

Birinci Dünya Savaşı sırasında Paris'te geçen bu muhteşem aşk hikâyesinde, 16 yaşındaki genç anlatıcımız François, evli ve ondan yaşça büyük olan Marthe'ye âşık olur. Marthe'ın kocası cephededir ve ne zaman döneceği belli değildir. Böylece François ve Marthe arasında tutkulu bir aşk başlar. Bu yasak aşkın dedikodusu yayılmaya başlayınca, bu masalsı ilişkinin yerini sürekli bir tedirginlik ve korku hali alacaktır. 1923'te ilk yayımlandığında, işlediği konudan dolayı skandala sebep olan *İçimizdeki Şeytan*'da, bireysel özgürlüklerle geleneklerin, tutkularla iffetin çatışmasını Radiguet'nin benzersiz üslubuyla okuyacaksınız.

"Ölümü sakince düşünüp taşınmak sadece yalnızken anlamlı olur. Bir çift için ölüm, ölüm değildir. İnançsız bile olsalar. Bize acı veren hayatımızı kaybetmek değil, ona anlam veren şeyi yitirmektir. Sevilen kişiyle hayatımız bir bütün olduğunda, beraber yaşamakla beraber ölmek arasında ne gibi bir fark olabilir ki?"

"Gelecek vaat eden bir başyapıt."
— Jean Cocteau

10 ₺
KDV DAHİL

ZEPLİN

ISBN 978-605-9115-37-7